

HOOOP!

145

RUJAN - LISTOPAD 2024. · GOD. XXVII.

GLASILO LOVAČKOG SAVEZA HERCEG BOSNE I KINOLOŠKOG SAVEZA HERCEG-BOSNE

Sv. Hubert – simbol europske lovačke tradicije 4

GOSPODARENJE I LOV MEDVJEDA

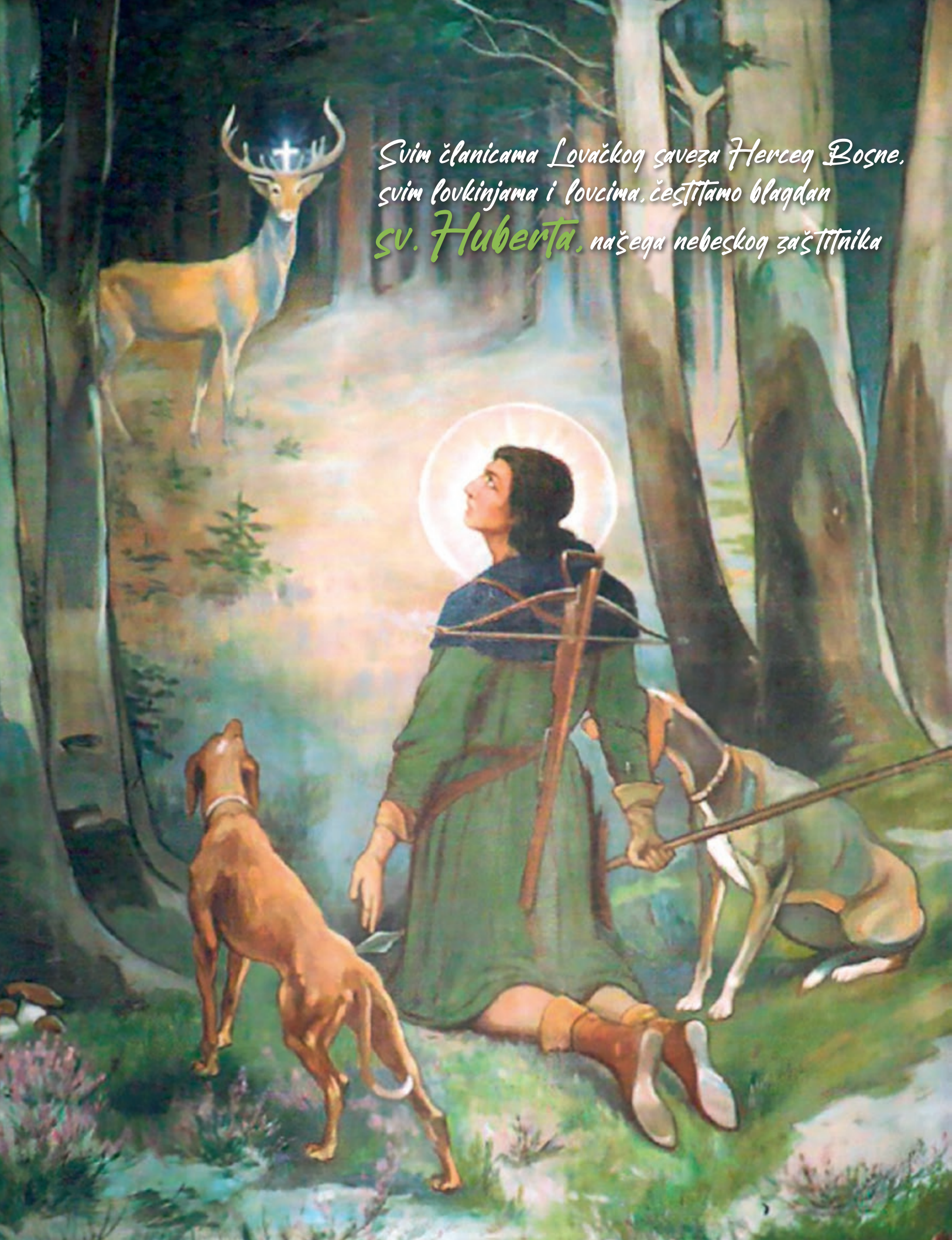
PRIRODNO BLAGO BOSNE I HERCEGOVINE? 9

Korištenje PASA GONIČA u lovu 13

29. EUROPSKI KUP ZA GONIČE NA ZECA

Dobar glas daleko se čuje 45

*Svim članicama Lovачkog saveza Herceg Bosne,
svim lovkinjama i lovcima, čestitamo blagdan
sv. Huberta, našega nebeskog zaštitnika*

HOOP!

NAKLADNIK

Lovački savez Herceg Bosne

ZA NAKLADNIKA

Dragan Guberac

GLAVNI UREDNIK

Dragan Naletilić

IZVRŠNI UREDNIK

Ivica Lučić

UREDNIŠTVO

Mladen Bešlić, Vlado Bošnjak, Mate Buntić,
Ivica Drmić, Ivica Lučić, Tomislav Mihaljević,
Dragan Naletilić, Vlado Soldo

LEKTOR I KOREKTOR

Dragan Naletilić

TAJNIK UREDNIŠTVA

Vlado Bošnjak

PRIPREMA ZA TISAK

TIPOART, Široki Brijeg

TISAK

SUTON PRINT, Široki Brijeg

FOTOGRAFIJA

Shutterstock, autori i arhiva Saveza

ADRESA UREDNIŠTVA

Poslovni centar "Sivrić"

88000 Mostar, Kneza Branimira 12

TEL.

00 387 36 318 477

FAKS

00 387 36 318 478

E-MAIL

lshb@lshb.ba

WEB

www.lshb.ba

GODIŠNJA PRETPLATA

BiH 25 KM, inozemstvo 45 KM.

Plaćanjem članarine u svojoj udruzi, članici
Lovačkog saveza Herceg Bosne, automatski se
postaje pretplatnikom na list.

ŽIRORAČUN (KM)

3382202200225742 Unicredit banka

DEVIZNI RAČUN

SWIFT UNCRBA22

IBAN BA393380604806373225

Poziv na broj 25020240101

CIJENA OGLASNOG PROSTORA

1/1 stranice – 400 KM 1/2 stranice – 200 KM,

1/3 stranice – 150 KM 1/4 stranice – 100 KM

1/8 stranice – 50 KM

1/1 unutarnja stranica korica – 500 KM

1/1 zadnja stranica korica – 600 KM

Uredništvo ne mora biti suglasno sa
stavovima autora tekstova.

ISSN 1840-0647

Kadrovi, „mudrost“ i odgovornost

PIŠE DRAGAN NALETILIĆ

Kadrovi su česta tema na različitim mjestima i u različitim prigodama. Posve opravdano, jer o ljudima na čelnim dužnostima najviše ovisi je li stanje u nekoj oblasti loše, podnošljivo ili, pak, jako dobro, dapače odlično. Jesmo li zadovoljni kadrovima koji obnašaju dužnosti u lovstvu? Pitanje je previše uopćeno, pa bi takav bio i odgovor „ne“ ili „da“, bez nijansiranoga pristupa temi. Fokusiramo li se, primjerice, na razgovore među lovcima, proizlazi da gotovo nitko ne valja, ni predsjednik, ni lovnik, ni lovočuvar... I to na svim razinama. Istina, ovi se razgovori najčešće vode na neslužbenim mjestima, bez ikakve odgovornosti za izrečeni stav i kao takvi doista nemaju posebnu težinu. Ali ipak nešto pokazuju, nešto znače. Na sastancima, dakle tamo gdje je veća odgovornost (ili bi barem trebala biti), sve to obično izgleda malo drukčije, umivenije, s više takta i opreza. Posebno ako je riječ o „mome“ predsjedniku, lovcu, lovočuvaru... Nema veze što sam u gostionici ili na druženju u lovu govorio protiv njega, na sastanku ću radije šutjeti ili, ako već trebam nešto reći, bit ću jako obazriv. Pa i pohvaliti ga, zašto ne, ako sam „namirisao“ kakvu korist od toga. Nisu svi ljudi, naravno, „mudri“ na taj način, ima i onih koji neće promijeniti svoje mišljenje samo zato što ga trebaju javno iznijeti, što god ih to koštalo. Ovakvo ponašanje nipošto nije karakteristično samo za lovstvo. Dapače, u nekim drugim, za život ljudi daleko značajnijim oblastima,

stanje je identično, ponegdje i dominantno, primjerice u politici.

Općenito, ne možemo biti pretjerano zadovoljni kadrovima koji obnašaju lovačke dužnosti. Pritom treba reći kako je ne mali broj i onih koji stručno, odgovorno i savjesno izvršavaju svoje obveze. Gdje su obično korijeni problema? Na najnižoj razini, u sekcijama lovačkih udruga, gdje se na potrebne dužnosti često izaberu (?) lovci koji ne znaju, dakle ne mogu, ili ne žele raditi ono što se od njih očekuje i zahtijeva. A kada već tu postanu „netko“, po automatizmu se penju na dužnosti u lovačkoj udruzi, odatle im nije daleko ni županijsko vijeće, nerijetko ni više razine upravljanja. Nije, dakle, teško zaključiti u kojemu grmu leži zec – izbori u sekcijama. Bez prave odgovornosti onih koji biraju u sekcijama, nemoguće je nadati se pomaku na bolje, odnosno stručnijem i odgovornijem pristupu obvezama koje podrazumijeva bilo koja dužnost, pa i lovačka. Stoga bi onima koji jako rado komentiraju, ocjenjuju i procjenjuju na ulici, u gostionici ili na bilo kojemu drugome mjestu, bilo puno korisnije (i pametnije) u svojim sekcijama i udrugama na dužnosti birati najbolje, najstručnije ljude. A to, prije svega, podrazumijeva doći na sastanak i odgovorno, savjesno sudjelovati u izbornome procesu. Bez toga, teško se u lovstvu, uostalom kao i u politici i u drugim oblastima života, možemo obraniti od vladavine neznalica, nekompetentnih, najmanje kvalificiranih, moralno posrnutih i sličnih „kadrova“.

**SV. HUBERT – SIMBOL EUROPSKE
LOVAČKE TRADICIJE 4**

**GOSPODARENJE I LOV MEDVJEDA
PRIRODNO BLAGO BOSNE I
HERCEGOVINE? 9**

**KORIŠTENJE PASA
GONIČA U LOVU 13**

**LOVNA BALISTIKA
CILJANJE DIVLJE SVINJE 17**

**PUŠKE ZA LOV VISOKE DIVLJAČI
U POKRETU 38**

**LOVAČKI RUKSAK
JAKO JE VAŽAN SADRŽAJ
RUKSAKA, ALI I NAČIN SLAGANJA
OPREME 43**

**29. EUROPSKI KUP
ZA GONIČE NA ZECA
DOBAR GLAS DALEKO SE ČUJE 45**

**BRANJE GLJIVA
OPREZA NIKADA DOSTA 52**

IZ SADRŽAJA

Sv. Hubert – simbol europske lovačke tradicije

PIŠE MATE BUNTIĆ

Lov je star koliko i samo čovječanstvo, a od tada je nakupio brojne rituale i tradicije. Nisu svi od njih izdržali test vremena. Ali važno je održavati one dijelove lovačke tradicije koji lov čine održivim i humanim, a tradicija svetoga Huberta jedna je od takvih

Lov je duboko ukorijenjen u zapadno-europsku kršćansku tradiciju, a svoje korijene, opravdanje i etička načela može crpiti i crpi iz Biblije, kako iz Staroga, isto tako i iz Novoga zavjeta. Središnji događaj Božjega djela stvaranja je čovjek, kojemu je Bog sva ostala zemaljska stvorenja stavio „pod noge“ ne da ih gazi, nego da se prema njima odgovorno ponaša. Sukladno tomu, lov je duboko ukorijenjen i u kršćansku tradiciju na području Bosne i Hercegovine, a o čemu

posebno svjedoče reljefni zapisi na kamenim spavačima – stećcima. Gotovo da nema ni jedne obitelji u hrvatskome nacionalnome korpusu u BiH čiji se član ne bavi lovom ili se jedan od njihovih članova i predaka u prošlosti nije bavio lovom. Tradicija Hrvata u BiH je neodvojiva i neraskidiva od zapadno-europske i kršćanske tradicije a sukladno tomu i tradicija lova, lovačkih običaja i etike. Jedan od tih običaja koji se duboko ukorijenio u našu tradiciju je i običaj, da ne kažemo pravilo, slavljenja

spomendana sv. Huberta kao simbola europske lovačke tradicije.

ŽIVOT SV. HUBERTA

Prema predaji, sv. Hubert je rođen u plemićkoj obitelji 655./658. u Toulouseu u Francuskoj. Kao mladić živio je na dvoru franačkoga kralja Teodorika III. u Parizu, a kasnije na dvoru Pipina Hertalskog u Metz. Bio je cijenjen i sposoban. Oženio se plemkinjom Floribanne 682. godine s kojom je dobio sina Floriberta koji će kasnije

postati biskup. Pri porodu njihova sina, umire mu supruga Floribanne te Hubert ostaje vrlo mladi udovac. Pogoden smrću drage žene, ožalošćeni Hubert se sve češće povlačio u osamu boraveći u šumi i tražeći utjehu i mir u lovu. Upravo su zbog njegove lovačke strasti, nastale neke od legendi vezane za Hubertovo bavljenje lovom. Svakako je najpoznatija ona o Hubertovu lovu jelena i to na Veliki petak.

LEGENDA O JELENU

Prema toj legendi, Hubert kao strastveni lovac, lov nije propustao ni na najveće kršćanske svetkovine i blagdane, pa čak ni u dane Velikoga tjedna. Jedne prilike dok je lovio na Veliki petak u Ardenima, spazio je jelena koji je imao raspelo među rogovima. Taj susret i iskustvo preokrenuli su Hubertov život iz temelja. Hubert se ostavio oružja i lova divljači. Odlazi do biskupa Lamberta kojega pronalazi u Maastrichtu. Biskup je srdačno primio Huberta dajući mu duhovne savjete. Susret s jelenom u šumi i iskustvo razgovora s Biskupom, ostavili su dubok dojam na Huberta te se on nakon toga odlučuje posvetiti službi Božjoj. Prenosi sva svoja plemićka prava na mlađega brata Oda kojemu također povjerava i skrb za sina Floriberta. Osim toga, Hubert je sva svoja materijalna dobra podijelio siromasima i zaređen je za svećenika. Kako mu je biskup Lambert i dalje ostao duhovni vođa, savjetovao ga je da ode na hodočašće u Rim, na koje je Hubert otišao 708. godine. U međuvremenu, mjesni plemići ubili su biskupa Lamberta, a za to ubojstvo je prema predaji tadašnji papa saznao u snu i za novoga biskupa imenovao Huberta koji se isticao svojom duhovnošću, ali i činjenjem dobrih djela. Kao biskup, Hubert je

organizirao svečanu ceremoniju prebacivanja posmrtnih ostataka biskupa Lamberta iz Maastrichta u Liege koji je u to vrijeme bio mjesto u Belgiji. Ubrzo nakon toga, u Liegeu je započeta izgradnja bazilike, koja će nakon toga postati katedrala. Zbog toga, a i zbog činjenice da je biskup Lambert proglašen svetim, područje Liegea se ubrzano razvijalo i širilo stječući status grada čiji prvi biskup postaje Hubert, a sv. Lambert zaštitnik grada. Zbog gorljivoga naviještanja Evanđelja i širenja kršćanstva, osobito na području Ardena, Hubert je stekao naziv „Apostol Ardena“.

LEGENDA O NERASPADNUTOME TIJELU SV. HUBERTA

Prema drugoj legendi Hubert je postao zaštitnikom lovaca kada se gotovo stotinjak godina nakon njegove smrti na dan 3. studenoga ekshumiralo njegovo tijelo iz dotadašnjega počivališta u Liegeu, a u svrhu prenošenja u opatiju Arden. Prilikom iskapanja ustanovljeno je da je tijelo ostalo potpuno netaknuto i sačuvano. Tijekom prijenosa Hubertovih netaknutih posmrtnih ostataka kroz ardenske šume dogodilo se da je baš u to vrijeme u istim šumama lovio kralj Ludvig. Spazivši svečanu povorku koja je prenosila Hubertove posmrtno ostatke, kralj i njegova pratnja su se bacili na koljena, te se kao nekom nadnaravnom silom gonjeni, ostavili lova i pridružili se svečanoj povorci prenošenja Hubertova tijela iz Liegea u Arden. Nakon što je tijelo preneseno u Arden, današnji St. Hubertus, to postaje hodočasničko mjesto za tisuće pustinjaka i lovaca koji su od tada opatiji/samostanu sv. Huberta donosili desetinu od ulovljene divljači. Lovci koji zbog udaljenosti nisu mogli

donositi divljač spominjali su se svoga zaštitnika tako da su na dan prijenosa njegova tijela polazili u lov te poslije lova prilikom zajedničkoga stola slavili uspomenu na sv. Huberta. Osim toga, opatija St. Hubertus bila je pod zaštitom francuskih kraljeva kojima su redovnici iz spomenute opatije svake godine morali donijeti sedam hrtova i jednoga sokola. Redovniku koji bi predao sedam hrtova i jednoga sokola, francuski kralj bi predao dar od 100 talira u korist crkve St. Hubertus. Kada su započela hodočašća na grob sv. Huberta, nastala je i legenda da je svetac u svojoj mladosti bio strastven lovac.

LEGENDA O NAZDRAVLJANJU LIJEVOM RUKOM

Danas je ustaljeni običaj da lovci tijekom ispijanja i nazdravljanja čašu drže u lijevoj ruci. I taj se običaj veže za sv. Huberta. Prema toj legendi, dok je Hubert još bio svjetovni čovjek i raskalašeni plemić, jednom prigodom ga kralj pozove na ručak. Kako bi mu iskazao čast, posjedne ga za stol kraljici s lijeve strane. Nakon nekoliko čaša vina Hubert se opustio i stavio svoju desnu ruku kraljici na bedro. Kada je kralj to vidio, a s ciljem da Hubert makne ruku s bedra njegove supruge, nazdravio je čašom vina nadajući se da će Hubert podići čašu desnom rukom, no Hubert se snašao i podignuo čašu lijevom rukom, a desna je i dalje ostala na kraljičinu bedru.

PRAVILA LOVA SV. HUBERTA

Prema legendi kada se jelen s križem među rogovima ukazao Hubertu, rekao mu je da su divlje zvijeri Božja stvorenja jednako kao i ljudi, da imaju

” Svako živo biće jednoga dana mora umrijeti – ali ne prije nego što ispuni Gospodnju zapovijed da se razmnožava i množi ”

osjećaje i imaju jednako pravo na samilost i milost. Odatle slijedi prvo pravilo lovačkoga etosa: Ne izazivaj nepotrebnu patnju životinji koja se lovi. Svaki lovac treba nastojati usmrtniti životinju što je moguće brže i bezbolnije. Idealan lov prema sv. Hubertu je kada lovčeva strijela ili koplje samo poštedi zvijer od neizbježne smrti zbog dužih i bolnijih uzroka kao što su zimska hladnoća ili očajni grabežljivaca. Lovac mora između stare i mlade životinje odabrati staru; između bolesne ili ozlijeđene i zdrave životinje – odabrati bolesnu ili ozlijeđenu. Učiniti sve što je u lovčevoj moći da se što prije sustigne i dokrajči ranjena divljač. S tijelom pale divljači treba postupiti s poštovanjem i iskoristiti ga u potpunosti. Dužnost je lovca poštovati i štititi divljač, te osigurati njezinu opću dobrobit. Životinje ne smiju patiti od nedostatka hrane ili skloništa, a jurnjava ne smije ometati ili sprječavati reprodukciju. Svako živo biće jednoga dana mora umrijeti – ali ne prije nego što ispuni Gospodnju zapovijed da se razmnožava i množi. Lovci ne smiju ubijati više životinja nego što ih se može roditi i trebaju izbjegavati, koliko je to

„ Tradicija sv. Huberta i dalje živi u modernoj Europi, posebice u članicama Europske unije. Ta ista tradicija duboko je ukorijenjena i u običaje članica Lovačkoga saveza Herceg Bosne „

moguće, ubijanje mladih, ženki – i jelena u naponu života. Idealna lovina je stoga stari jelen s rogovima koji pokazuju znakove propadanja (ili mladi jelen čiji su rogovi deformirani). Ovaj kodeks lova široko je prihvaćen u cijeloj Europi i razlog je zašto neki od europskih nacionalnih lovačkih saveza priznaju sv. Huberta ne samo kao sveca zaštitnika, nego i kao praoca održivoga lova. Iskreno govoreći, legende o sv. Hubertu vjerojatno imaju vrlo malo veze sa stvarnim Hubertom od Liegea. Crkveni povjesničari ističu da nijedan suvremeni ili rani opis njegova života ne spominje susret s jelenom kao događaj koji ga je potaknuo na obraćanje Bogu – sve do XV. st. Već tada je vjerojatno bila riječ o namjernoj ili nenamjernoj zabuni sa životopisom svetoga Eustahija, mučenika s početka II. stoljeća, za kojega se vjeruje da se obratio na kršćanstvo nakon što je u lovu ugledao jelena s križem u rogovima, a koji je također čašćen kao zaštitnik lovaca. Osim u zapadno-kršćanskoj tradiciji, postoje slične legende

i u drugim tradicijama. Tako u budističkom kanonu, koji datira oko 270. g. pr. Kr., postoji legenda o Devanampiyi, kralju Ceylona, koji je doživio duhovnu preobrazbu nakon što je krenuo u potjeru za jelenom koji je isijavao nezemaljski sjaj. Ali sve ovo nije puno važno. Ono što je nedvojbeno je da je lovački kodeks, koji se pripisuje svetomu Hubertu, doista postojao već u srednjem vijeku, a vjerojatno i ranije. Još jedan dokaz da je lovačka zajednica brinula o divljači i njezinoj dobrobiti i prije nego što je šira javnost uopće primijetila ovo pitanje. A ako ga je srednjovjekovno plemstvo pripisalo poštovanom svecu, a posljedično i samomu Kristu, to samo znači da vjeruju kako je

divljači stavljanjem grane drveta sa zelenim lišćem ili komadića trave u usta životinje, nakon čega slijedi minuta tihe kontemplacije, simboličan je prikaz tradicije sv. Huberta. Slično je i s čuvanjem trofeja: većina europskih lovaca osjeća se dužnom sačuvati ne samo svoje vrhunske trofeje, nego i svaki trofej divljači koju ulove, bez obzira na njegovu trofejnu vrijednost, tako da svaka odstrijeljena životinja dobije jednako poštovanje.

TRADICIJA SV. HUBERTA U MODERNOJ EUROPI

Tradicija sv. Huberta i dalje živi u modernoj Europi, posebice u članicama Europske unije. Ta ista tradicija duboko

Ustaljeni lovački običaj - nazdravljanje i pijenje iz lijeve ruke

to pitanje bilo dovoljno važno da zajamči status Božanskoga zakona.

Ono što je još važno ovdje istaknuti jest utjecaj kodeksa ponašanja koji se pripisuje Hubertu. U Americi mnogi lovci odbacuju jezik, jetru i bubrege jelena kojega odstrijele; u Europi se čak i dijelovi crijeva mogu koristiti kao ljuske za tradicionalne kobasice od divlje svinje. Ritual „zadnjega zalogaja“, u kojem lovac odaje počast ulovljenoj

je ukorijenjena i u običaje članica Lovačkoga saveza Herceg Bosne koje toga dana nakon (ne)obveznoga lova, obvezno slave sv. Misu, a nakon nje organiziraju druženje i blagovanje. Također, u nekim našim članicama je postao i običaj da lovci prilikom misnoga slavlja prikupe malo izdašniji milodar koji se daje za potrebe mjesne Crkve. U drugim europskim zemljama s dužom lovačkom tradicijom, tisuće lovaca na unapri-

jed određenome mjestu budu prisutni prigodnom bogoslužju i svečanim mimohodima 3. studenoga, na blagdan sv. Huberta. U tome pogledu bilo bi dobro razmisliti i poraditi na okrupnjavanju i promoviranju slavljenja ova sveca na razini Lovačkoga saveza Herceg Bosne tako što bi se svake godine središnja proslava sv. Huberta za sve članice Saveza organizirala u jednoj od županija gdje djeluju lovačke udruge/društva – članice Saveza.

Lovci su poštovali sv. Huberta i cijenili ga jer je bio pomoć od početka do završetka lova kao i do banketa kojim se lov završavao, a divljač slavila i blagovala. Crkva ne samo da je prihvatila ovaj stari običaj, štoviše, ona ga je i podupirala, iako se Hubertova svetost nije mjerila brojem jelena koje je ulovio kao mladi lovac, već strogim isposničkim životom i naviještanjem Radosne vijesti. Također, Crkva je u sv. Hubertu idealizirala sveca koji štiti i čuva divljač i koji određuje čvrsta pravila i običaje lovaca. Štovanje sv. Huberta postalo je moralni zakon u zaštiti prirode i okoliša.

U čast i spomen na sv. Huberta Englezi su skrojili lovački kaput „hubertus“, koji je našao mjesto među lovcima i u drugim europskim zemljama pa tako i u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Po sv. Hubertu nazvan je belgijski lovački pas, gonič i odličan krvosljednik – pas sv. Huberta. Desetci trgovina oružjem, streljana i lovačkih klubova nose naziv „Hubertus“, a jelen s križem u rogovima krasi logotipe brojnih proizvoda i tvrtki, od kojih je najpoznatiji liker Jägermeister. Osim lovaca, smatraju ga zaštitnikom šumara, kinologa, optičara i iscjelitelja bjesnoće i ugriza.

DRŽAVNO PRVENSTVO HLS-α „VISOCANI 2024“

Sudionici revijalnoga natjecanja

Ponovljen prošlogodišnji uspjeh

PIŠE VLADO BOŠNJAK

Svečanim otvaranjem lovnokinoloških manifestacija i manifestacija u lovnome streljaštvu Hrvatskoga lovačkog saveza (29. Državno prvenstvo i 19. revijalno natjecanje Hrvatskoga lovačkog saveza u lovnom streljaštvu, 15. Državno prvenstvo u lovno-kinološkom kupu „Sveti Hubert“ i 13. utakmica pasa glasnoga gona u gateru te Državno prvenstvo u radu pasa ptičara s odstrelom)

koje je održano u dvorani osnovne škole u Slanom u petak 18. listopada 2024. godine u večernjim satima započela su dva natjecateljska dana u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. U svečanoj atmosferi i prigodnim govorima čelnika saveza i županijskih institucija te bogatim kulturno-zabavnim programom, najavljena su sljedeća dva natjecateljska dana. Za Lovачki savez Herceg Bosne najinteresantnije je bilo

natjecanje u lovnome streljaštvu u kojem je ekipa Saveza, na poziv Hrvatskoga lovačkog saveza, i ove godine bila sudionik u revijalnom natjecanju. Ekipu je sačinjavalo šest strijelaca, a predvodio ih je Vlado Bošnjak, član Povjerenstva za lovno streljaštvo Saveza. Sve discipline streljačkih natjecanja (lovački trap, lovački parkur i lovački karabin) održane su na streljani Streljačkoga kluba „Dubrovačko primorje“ u Visočanima. Po dolasku na ovu streljanu svi sudionici bili su ugodno iznenađeni izgledom i izgrađenim objektima koji omogućuju održavanje natjecanja na državnoj razini. Predsjednik Streljačkoga kluba „Dubrovačko primorje“, Nikša Lujo, s ponosom objašnjava što je sve ovdje urađeno: „Klub smo osnovali 2018. godine. Do tada je ovdje bila jedna streljana za američki trap. Krenuli smo na posao i sada ovdje vidite tri piste za olimpijski trap, pistu za parkur i skeet, streljanu za karabin za 12 mjesta. Napravljen je kompletan sustav videoprika-

za sa svih ovih streljana. Tu su i prateći objekti za gledatelje i goste, uređene staze, pristupni put i okoliš. Ispunili smo sve kriterije za održavanje državnoga natjecanja. Na ovome ne mislimo stati. Uz izgradnju još nekih sadržaja ovdje će se moći održavati streljačka natjecanja europske i svjetske razine.“

ODLIČNI STRIJELCI I KOMUNIKATORI

Natjecanje je otvoreno „Ljepom našom“, a zatim je prigodnim riječima sve nazočne pozdravio Dražen Božić, voditelj streljaštva pri Hrvatskome lovačkom savezu. Istaknuo je da se ovo natjecanje održava neprekidno od 1995. godine, da ovdje danas sudjeluju ekipe svih županija i poželio svima uspjeh na natjecanju, posebice šestorici prvoplasiranih koji će iduće godine predstavljati Hrvatsku na europskom prvenstvu, kojem je domaćin Hrvatska na streljani u Zenici. Nakon ovoga pristupilo se natjecanju. Ekipa Lovачkoga

Pobjednički pokal kapetanu ekipe Lovачkoga saveza Herceg Bosne, Tomislavu Mandiću, uručio je Ivica Halapir, dopredsjednik Hrvatskoga lovačkog saveza

Tajnik HLS-a Hrvroje Kukas i ekipa Lovackoga saveza Herceg Bosne

saveza Herceg Bosne u sastavu: Tomislav Mandić, Ivica Bačić, Vladimir Mandić, Jurica Smoljo, Nikola Vitković i Slaviša Čavara nastupila je u revijalnom dijelu natjecanja u disciplini lovački trap u kojem se natjecalo pet ekipa. Nakon ispucanih serija (svaki strijelac pucao je po 25 hitaca, a zbrajao se rezultat najboljih pet strijelaca), najbolji rezultat, 106 pogodaka, imala je ekipa Lovackoga saveza Herceg Bosne i osvojila prvo mjesto. Drugo mjesto pripalo je ekipi Hrvatskih šuma (102), treće Udruzi dragovoljaca i veterana Domovinskog rasta (98), četvrto Hrvatskome lovačkom savezu (96) i peto Ve-leučilištu u Karlovcu (80). Tako je streljačka ekipa Lovackoga saveza Herceg Bosne ponovila prošlogodišnji uspjeh, a istodobno je svojom komunikacijom, susretljivošću i humorom bila među najzapaženijima na ovom natjecanju. U natjecateljskom dijelu prvo mjesto osvojila je ekipa Lovackoga saveza Krapinsko-zagorske župa-

nije i tako osigurala titulu državnoga prvaka. Drugo mjesto pripalo je ekipi Lovackoga saveza Varaždinske županije, a treće ekipi Lovackoga saveza Virovitičko-podravskoga županije. U pojedinačnoj konkurenciji najbolji je bio Majkl Brlas iz Virovitičko-podravskoga županije, drugo mjesto osvojio je Ivica Flegar iz Varaždinske županije, a treće Ante Matak iz Zadarske županije. Na kraju možemo biti zadovoljni još jednim predstavljanjem Lovackoga saveza Herceg Bosne na međudržavnoj razini. Zahvaljujemo Hrvatskome lovačkom savezu i predsjedniku Ivici Budoru na pozivu i želimo mu brz zdravstveni oporavak. Također zahvaljujemo strijelcima „Dubrovačkoga primorja“ na logističkoj pomoći. Zahvaljujemo uredniku „Dobre kobilj“ Marinu Matijeviću, a na poseban način tajniku HLS-a Hrvoju Kukasu, obojici na pomoći i pozornosti koju su nam posvetili na ovome natjecanju.

LIGA HERCEG BOSNE U LOVNOME STRELJAŠTVU

Neumljani pobjednici u obje konkurencije

Lovački savez Herceg Bosne svake godine organizira dva natjecanja u gađanju glinenih golubova: Otvoreno prvenstvo Saveza i Prvenstvo članica Saveza. Ove godine ova su natjecanja održana u Grudama i Busovači. Osim ova dva prvenstva Saveza, održano je još pet streljačkih natjecanja: u Kiseljaku, Širokome Brijegu, Čapljini, Neumu i Čitluku.

Nakon održanih svih kola proglašeno je šest najboljih strijelaca, te tri najbolje ekipe. Najbolji u pojedinačnoj konkurenciji bio je Ivica Bačić iz LD-a „Jadran“ Neum sa 176 pogodaka. Drugi je bio Marinko Zovko iz HLU-a „Orao“ Čitluk sa 173 pogodaka, treći Slaviša Čavara iz LD-a „Zec“ Busovača sa 160 pogodaka, četvrti Mario Dugandžić iz HLU-a „Orao“ Čitluk sa 154 pogodaka, peti Robert Spajić iz HLU-a „Malič“ Grude sa 139 pogodaka, šesti Vladimir Mandić iz LD-a „Mosor“

Široki Brijeg također sa 139 pogodaka. Kao ekipa, najbolji su bili strijelci LD-a „Jadran“ Neum s 502 pogodaka, drugo mjesto zauzeo je HLU „Orao“ Čitluk s 460 pogodaka, treće LD „Zec“ Busovača s 408 pogodaka. Najboljih šest pojedinaca dobili su medalje, a trojica najboljih i pokale. Pokali su dodijeljeni i trima najboljim ekipama, s tim da je pobjednička ekipa dobila prijelazni pokal koji će do iduće sezone biti u Neumu.

Ivona Dugandžić

Slaviša Čavara, Ivica Bačić i Marinko Zovko

LD "Jadran" Neum, prvaci Lige Herceg Bosne

GOSPODARENJE I LOV MEDVJEDA

PRIRODNO BLAGO BOSNE I HERCEGOVINE?

PIŠE TOMISLAV MIHALJEVIĆ

Medvjed zaslužuje ponovno biti prepoznat kao brend bh. lovišta, a da bi to postao potrebno je da korisnici lovišta dugotrajnim planskim gospodarenjem postignu visoku trofejnu vrijednost jedinki i konstantno ulažu u lovnu infrastrukturu kako bi lovcima koji su spremni platiti ovaj cijenjeni trofej osigurali potreban komfor i sigurnost u lovu

Bosna i Hercegovina još uvijek je jedna od rijetkih europskih zemalja gdje medvjedi obitavaju u svome prirodnom staništu. Nepregledna šumska prostranstva stanište su ove veličanstvene zvijeri koja u ljudima budi strah i divljenje u isto vrijeme. U našim lovištima medvjed je najveća krupna divljač, a rijetko koji lovac, planinar ili ljubitelj prirode nije barem jednom naišao na tragove njegovih šapa ili izmeta. Rasprostranjenost medvjeda ovisi o miru u lovištu i dostupnoj hrani. U potrazi za hranom i brlogom medvjed se često premješta, boreći tako u pojedinim lovištima duže ili kraće vrijeme. U jednoj noći zna prevaliti i do 30 kilometara. U proljeće bira niža područja s ranijom vegetacijom i proteinskom hranom, a u jesen treba pristup starijim zrelim šumama s velikim količinama hranjivih plodova. Medvjed ponekad zna biti i težak susjed, čineći štetu na stoci, pčelinjacima i poljoprivrednim gospodarstvima. Uglavnom je noćna životinja, no može ga se susresti aktivnog i danju. Gospodarenje mrkim medvjedom u Federaciji BiH propisano je Zakonom o lovstvu („Službene novine Federacije

BiH“, br. 4/06, 8/10 i 81/14), Rješenjem federalnoga ministra o osnivanju uzgojnih područja za mrkoga medvjeda („Službene novine Federacije BiH“, br. 38/22), Zakonom o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, br. 66/13), Zakonom o zaštiti okoliša („Službene novine Federacije BiH“, br. 15/21). Kao potpisnica nekoliko konvencija, Bosna i Hercegovina se obvezala poduzimati potrebne pravne i administrativne mjere na nacionalnoj i međunarodnoj razini kako bi osigurala zaštitu biodiverziteta, pa samim tim i medvjeda. Medvjed je nekada u svijetu predstavljan kao nacionalno prirodno blago Bosne i Hercegovine. Plansko gospodarenje medvjedom u Bosni i Hercegovini počinje u tridesetim godinama prošloga stoljeća, osnivanjem 11 tadašnjih državnih rezervatnih lovišta, među kojima se posebno isticalo lovište Koprivnica. Rezultati ostvareni u gospodarenju medvjedom svrstavali su Bosnu i Hercegovinu u sami vrh svjetske lovačke destinacije. Mnogi znanstvenici i stručnjaci godinama su dolazili u Koprivnicu kako bi se uvjerali i stekli iskustvo te dopunili vlastito znanje. Strane televizij-

”

Strane televizijske kuće prenosile su vijest o „bosanskom čudu“ s prizorima više od 20 medvjeda na hranilištima odjednom, što je za Europu tada pa i sada bilo nezamislivo

ske kuće prenosile su vijest o „bosanskom čudu“ s prizorima više od 20 medvjeda na hranilištima odjednom, što je za Europu tada pa i sada bilo nezamislivo. Zahvaljujući pozitivnim iskustvima iz Koprivnice i druga bosanskohercegovačka lovišta (Zelengora, Romanija, Igman, Treskavica) brzo su počela ostvarivati slične rezulta-

U potrazi za hranom i brlogom, medvjed u jednoj noći zna prevaliti i do 30 kilometara

te, pa medvjedi s više od 400 CIC poena nisu bili nikakva rijetkost. Medvjeda su najčešće odstreljivali imućni strani gosti, ali i domaći političari i privrednici, pa je sve to doprinosilo i ugledu zemlje. Nakon odstrijeljenoga svjetskoga prvaka u Koprivnici su lovljeni medvjedi od preko 500 CIC poena, sve do medvjeda od 613,44 CIC poena koji i danas zauzima 7. mjesto na svjetskoj listi trofeja medvjeda, iako je odstrijeljen prije više od 30 godina.

PLANSKO GOSPODARENJE

Medvjed je vrsta čija stalna staništa u Bosni i Hercegovini obuhvaćaju više od 10.000 km², a na njima živi brojna populacija ove divljači. No, medvjeda je potrebno zaštititi, a to podrazumijeva usklađeno djelovanje u izradi i provedbi plana gospodarenja unutar uzgojnih područja u Federaciji BiH i BiH. Cilj plana gospodarenja je osigurati održivo upravljanje (trajno gospodarenje) populacijom medvjeda unutar uzgojnoga područja. Medvjedom na uzgojnom području gospodari se na temelju plana gospodarenja mrkim medvjedom za uzgojno područje i godišnjeg plana gospodarenja mrkim medvjedom za uzgojno područje. Oba ova plana su cjelina, s tim da je plan gospodarenja stručni, a godišnji plan provedbeni dokument. Sukladno Rješenju o ustanovljenju uzgojnih područja za mrkoga medvjeda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 38/22), granice uzgojnoga područja za mrkoga medvjeda podudaraju se s granicama županija (kantona) u kojima je ustanovljeno uzgojno područje. Plan gospodarenja izrađuju i donose korisnici lovišta obuhvaćeni u granicama uzgojnoga područja, a odobrava ga ovlašteno županijsko ministarstvo uz prethodnu suglasnost Federalnoga ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i Federalnoga ministarstva okoliša i turizma. Plan gospodarenja je dugoročni planski akt kojim se uređuju osnovne odrednice obitavanja medvjeda i gospodarenja medvjedom na uzgojnom području i treba biti utemeljen na znanstvenim i ekološkim osnovama unutar zakonskih, upravnih, kulturnih, gospodarskih i socioloških okvira. Novim Rješenjem o ustanovljenju uzgojnih područja za mrkoga medvjeda u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 38/22) osnovano je

devet uzgojnih područja za medvjeda u Federaciji BiH, s tim što su granice uzgojnih područja izjednačene s administrativnim granicama županija (kantona). Tako su uzgojna područja za medvjeda ustanovljena u svim županijama (kantonima) u Federaciji BiH, osim u Županiji Posavskoj. Navedeno Rješenje uklonilo je i posljednju zakonsku prepreku za gospodarenje medvjedom u Federaciji BiH, te obvezalo korisnike lovišta na izradu plana gospodarenja medvjedom za svako uzgojno područje (kanton/županiju) kao dugoročni dokument, ali i izradu godišnjega plana gospodarenja koji se donosi svake godine. Kroz plansko gospodarenje divljači u velikoj se mjeri doprinosi očuvanju staništa divljači, ali i svih ostalih životinjskih vrsta koje obitavaju u uzgojnom području, odnosno zaštiti biodiverziteta, što i jest jedan od globalnih ciljeva. Plan upravljanja treba biti osnova na kojoj će se donositi buduće odluke za upravljanje populacijom medvjeda. Plan je zasnovan na znanju o području rasprostranjenosti medvjeda, njegovu broju i trendu populacije, ali također i na znanjima o ekologiji medvjeda, njegovu ponašanju, kvaliteti staništa i stupnju antropogenog utjecaja. Da bi se nekim lovištem moglo planski i pravilno gospodariti, nužno je znati brojno stanje divljači koja naseljava to lovište. Redovno godišnje prebrojavanje divljači zakonom je propisana obveza korisnika lovišta. Bez relevantnih podataka o brojnom stanju populacija divljači na nekom prostoru ne mogu se izraditi obvezni godišnji planovi gospodarenja za tekuću godinu. Osim podataka o brojnom stanju, nužno je poznavati spolnu i starosnu strukturu glavnih uzgojnih vrsta krupne divljači, kako bi se mogao izračunati godišnji prirast i donijeti planovi korištenja za tekuću sezonu (lovnu godinu). U lovištima Bosne i Hercegovine prebrojavanje divljači je, nažalost, do sada bilo rijetkost, iako je zakonski definirano kao redovna aktivnost korisnika lovišta. To je imalo za posljedicu da su se svi planovi bazirali na često upitnim procjenama.

PRIHRANJIVANJE

Zadržavanje medvjeda u poželjnom dijelu staništa, odnosno smanjivanje približavanja naseljima, smanjivanje šteta na ljudskim dobrima, mogućnost motrenja i praćenja populacije medvjeda, moguć-

nost zdravstvenoga tretmana, povećanje kapaciteta staništa, rasta i prirasta populacije, ekološki turizam (fotolov) i edukacija, izvršenje planiranoga odstrela, sve su to razlozi za prihranjivanje ove divljači. Uobičajena mjera gospodarenja medvjedom je prihranjivanje hranom biljnoga i animalnoga podrijetla. Uz biljnu hranu za normalan metabolizam medvjedu je potrebna i hrana bogata proteinima, koju pojačano uzima ponajviše u proljeće i jesen. Medvjeda je dopušteno prihranjivati do 120 dana u godini, obično u studenom, veljači, ožujku i travnju. Ograničavanjem

Rješenjem o ustanovljenju uzgojnih područja za mrkoga medvjeda u Federaciji Bosne i Hercegovine osnovano je devet uzgojnih područja za medvjeda u Federaciji BiH, s tim što su granice uzgojnih područja izjednačene s administrativnim granicama županija (kantona)

broja dana prihranjivanja izbjegava se navikavanje i stjecanje ovisnosti medvjeda o hranidbi iz ljudskih izvora. Za prihranu medvjeda formiraju se hranilišta (mečilišta). Ti objekti mogu se izgraditi na manjim šumskim čistinama uz komunikacije prohodne tijekom cijele godine, tako da se uvijek može doći do mečilišta. Za sada nema nikakvih dokaza da je medvjed povezao postavljenu hranu u šumi s nazočnošću čovjeka te ne postoji opasnost da se zbog toga previše približi čovjeku i naseljenim mjestima. Izlaganjem hrane daleko od naselja zadržavamo medvjeda u

Uz biljnu hranu medvjedu je potrebna i hrana bogata proteinima

dubokoj šumi te se tako smanjuju štete na poljoprivrednim kulturama, a smanjuje se i stradanje medvjeda na prometnicama.

NAČIN I SREDSTVA LOVA

Pravilnikom o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popisom ptica i sisavaca koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo („Službene novine Federacije BiH“, br. 5/08 i 88/17), propisano je da se medvjed može loviti od 1. listopada do 31. prosinca te od 1. ožujka do 15. svibnja. Prema Zakonu o lovstvu Federacije BiH, medvjed je lovostajem zaštićena divljač na uzgojnim područjima. Uzgojno područje za medvjeda obuhvaća prostor na kojemu postoje ekološki i prirodni uvjeti za njegov opstanak, razvoj i reprodukciju. Medvjed je, također prema Zakonu o lovstvu Federacije BiH, i lovna divljač pa se određeni postotak (10 – 15 posto) od procijenjene veličine populacije tijekom lovne sezone zakonitim putem izlučuje iz populacije.

Način lova medvjeda bitno se razlikuje od zemlje do zemlje. Na području Bosne i Hercegovine i dalje se preporučuje lov s čeke uz postavljenu hranu kao jedini način lova, jer ima više prednosti nego nedostataka od svih drugih načina lova. Prednosti lova na medvjede s čeke su sljedeće: osigurana mogućnost dobrog motrenja, precizniji izbor dobne i spolne kategorije jedinke, veći uspjeh u lovu, smanjena mogućnost ranjavanja medvjeda, minimalno uznemiravanje staništa,

do čeke s mekom redovno vodi šumska cesta pa je dolazak na čeku jednostavan i siguran, lakša doprema hrane na mečilište i manipulacija odstrijeljenom divljači je lakša i jednostavnija. Sve navedeno je za korisnika lovišta, lovca, njegova pratitelja i okolinu najsigurniji način lova, a tako se najučinkovitije kontrolira i odstrel. Medvjed se na području Bosne i Hercegovine lovi uglavnom kroz lovni turizam i to tako da svaki lovac treba imati lovnoga (stručnoga) pratitelja. Stručni pratitelj je educirana osoba zadužena za provedbu godišnjega plana gospodarenja koja određuje koji se primjerak medvjeda može odstrijeliti, tako da se mogućnost pogrešnoga odstrela svodi na najmanju moguću mjeru. Također, ovakav način lova ne izlaže lovca nikakvoj opasnosti. Medvjed se lovi za vrijeme mjesečine. U slučaju ranjavanja medvjeda korisnik lovišta dužan je organizirati potragu za ranjenom životinjom s obučanim licenciranim psom krvosljednikom i grupom iskusnih lovaca. U većini zemalja u okruženju, pa i kod nas, postoje lovne agencije koje komercijalno organiziraju lov na medvjeda. Lov na medvjeda nije namijenjen početnicima, jer zahtijeva veliku profesionalnost, iskustvo i disciplinu lovaca. Ovaj lov zapravo je kombinacija vještine, znanja i strpljenja. Čeke moraju biti dobro zvučno i toplinski izolirane jer se medvjed lovi u hladnijem dijelu godine. Pregled s čeke mora biti dobar, kao i sav komfor u njoj. Čeka treba gledati prema zapadu radi mjesečine kada se medvjed

i lovi, tako da se može pravilno ocijeniti primjerak koji je predviđen za odstrel. Medvjeda može loviti samo osoba koja ima položen lovački ispit i uz prethodnu dozvolu za lov (odobrenje za odstrel) korisnika lovišta u čijem se lovištu medvjed vodi lovnom vrstom, odnosno koji je rješenjem ovlaštenog ministarstva dobio mogućnost odstrela. Medvjed se može loviti samo dočekom sa zatvorenih visokih čeka, uz korištenje zakonom propisane vrste oružja i streljiva u skladu s Pravilnikom o načinu upotrebe lovačkoga oružja i municije (puška risanica kinetičke energije najmanje 3500 J, najmanji dopušteni kalibar 7 mm, minimalna težina zrna 8,20 g, najveća dopuštena daljina gađanja 150 m). Jako je važno da lovac poznaje svoje oružje i njegove mogućnosti, da ga opremi dobrim nosačima i optičkim ciljnikom, da se sve to stručno montira na oružje, da izabere pravo zrno i da se puška dobro upuca i kao najvažnije, da on sam tu pušku proba na streljani na različitim daljinama i s mehaničkim i s optičkim ciljnikom. Tako se lovac najbolje upozna sa svojim oružjem i balističkim svojstvima zrna, ali i sa svojim realnim lovno-streljačkim mogućnostima. Za ranjenu, a nepronađenu divljač (do pronalaženja) plaća se 50 posto od procijenjene vrijednosti medvjeda prije pucanja. Pucanje na medvjeda iz neposredne blizine je opasno jer smrtno ranjeni medvjed često napada lovca. Odstrel medvjeda iziskuje puno sati promatranja, iznošenje hrane i praćenja tragova. Priprema odstrela medvjeda ponekad traje i nekoliko mjeseci, pri čemu se svakodnevno obilaze lovišta i prate se navike medvjeda. Lov na medvjeda iziskuje čekanje, ponekad i cijelu noć. Lovac mora biti dobro pripremljen, s odjećom i obućom za lov na medvjeda u planini, jer nije neuobičajeno da se zimi temperatura u planini spusti i na minus 20 stupnjeva. Medvjed se negdje još lovi i dočekom na zemlji, prigonom i kod brloga. Lovcu kao trofej pripada krzno s lubanjom. Dio medvjeda u našim lovištima strada od krivolovaca, koji ovu vrstu smatraju nepoželjnom u lovištu, dio strada na prometnicama, a dio od strane farmera i pčelara, nakon učinjene štete na stoci i pčelinjacima. Istraživanja i drugi pokazatelji govore da legalni trofejni odstrel ne ugrožava populaciju medvjeda u svijetu, a nužan je radi kontrole i održavanja veličine populacije.

O pćepoznato je da su psi gonići najstarija skupina lovačkih pasa i da su ostale skupine pasa predviđene za različite namjene u lovu dobivene pažljivim postupkom selekcije. Lov određenih vrsta divljači (zec, lisica, kuna i divlja svinja), osobito u određenim tipovima lovišta, gotovo je nezamisliv bez pasa goniča. Građa tijela pasa goniča omogućuje im relativno brzo i dugotrajno gonjenje. Za uspješan lov lovci trebaju dobro poznavati navike divljači koju love, njezine staze i prijelaze te ponašanje svoga psa. Lovci prate glas psa i na temelju toga određuju smjer kretanja divljači te mjesto gdje će čekati gonjenu divljač.

ZAKONSKI OKVIR

Korištenje lovačkih pasa u Federaciji BiH propisano je Zakonom o lovstvu i Pravilnikom o vrsti i broju pasa za lov na pojedine vrste divljači u određenim područjima. U lovu se moraju koristiti čistokrvni psi, pozitivno ocijenjenoga eksterijera, s položenim ispitom prirodnih osobina – IPO i cijepljeni protiv bjesnoće. Izuzetno, radi uvježbavanja za obavljanje određenih radnji, u lovu mogu sudjelovati psi mlađi od 18 mjeseci iako nisu položili ispit prirodnih osobina. Psi gonići koji su položili ispit prirodnih osobina mogu se koristiti u lovu na divlju svinju, zeca, divljega kunića, lisicu, čaglja, divlju mačku, kunu i tvora. Ako način i tehnika lova zahtijevaju sudjelovanje lovačkih pasa, lov ne može započeti ako u lovu ne sudjeluje minimalno jedan lovački pas na pet lovaca sudionika lova. Vremenski okvir korištenja pasa goniča u Federaciji BiH je sljedeći: dopušteno korištenje u lovu od 1. listopada do 5. siječnja. Od 5. siječnja do 31. srpnja dopušteno je obučavanje pasa goniča u ograđenim terenima

Korištenje PASA GONIČA u lovu

U brdskim i planinskim lovištima pas gonič je još uvijek nezamjenjiv, unatoč štetnom utjecaju na srneću divljač. U lovu se moraju koristiti čistokrvni psi, pozitivno ocijenjenoga eksterijera, s položenim IPO-om i cijepljeni protiv bjesnoće

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

Divlje svinje često se love s goničima

za obuku. Od 1. kolovoza do 30. rujna dopušteno je obučavanje pasa u lovištu na dijelu terena određenom za obuku pasa (manje od 5 posto ukupne površine lovišta).

Prema pravilniku pasmine lovačkih pasa koje se najčešće upotrebljavaju u Federaciji BiH gonići su jedna od skupina u koju se psi razvrstavaju, a u njih spadaju: istarski kratkodlaki gonič, istarski oštrodlaki gonič, posavski gonič, dalmatinski pas, bosanski oštrodlaki gonič (barak), srpski gonič, srpski trobojni gonič, crnogorski planinski gonič, slovački gonič (kopov), tirolski gonič, alpski brak-jazavčar, bigl i baset.

FCI RAZVRSTAVANJE PASA

FCI razvrstava pse u 10 skupina, pri čemu se lovni psi nalaze u sljedećim skupinama: III – terijeri, IV – jazavčari, VI – gonići, krvosljednici i srodne pasmine, VII – ptičari i VIII – donosači, dizači divljači i psi

”

Svega 19 zemalja u svijetu ima registrirane pse goniče, od kojih je 17 europskih zemalja (zemlje izvan Europe su Brazil i SAD)

”

za vodu. VI skupina dijeli se na sekcije: 1. gonići, 2. krvosljednici i 3. srodne pasmine. Sekcija 1 dodatno je podijeljena na podsekcije, ovisno o veličini psa: 1.1. krupni psi, 1.2. psi srednje veličine i 1.3. psi male

veliĉine. Unutar podsekcija nalaze se pasmine pasa. Svega 19 zemalja u svijetu ima registrirane pse goniĉe, od kojih je 17 europskih zemalja (zemlje izvan Europe su Brazil i SAD). Meĉu 17 europskih zemalja su i Hrvatska (3 pasmine – posavski, istarski kratkodlaki i oštrodlaki goniĉ) te Bosna i Hercegovina (1 pasmina – bosanski oštrodlaki goniĉ – barak). Lovci trebaju znati da je pravo bogatstvo imati autohtonu vrstu lovaĉkoga psa i, ako je ikako moguće, za uzgoj odabrati psa iz tih pasmina. Odreĉene pasmine dodatno mogu posjedovati inaĉice. Npr. švicarski pas u obje veliĉine dolazi u ĉetiri inaĉice, koje su toliko razliĉite da imaju i razliĉita imena – bernski pas, Jura pas, lucernski pas i švicarski pas. U drugoj sekciji su krvosljednici, svega tri pasmine: alpski brak-jazavĉar (Austrija), bavarski krvosljednik i hanoverski krvosljednik (Njemaĉka). Treća sekcija – srodne pasmine, sadrži svega dvije pasmine: dalmatinski pas (Hrvatska) i rodezijski ridžbek (Južnoafriĉka Republika). Za sve priznate pasmine pasa FCI je propisao standard, gdje je iscrpno opisan izgled psa. Usporedi li se zakonski okvir s FCI razvrstavanjem pasa vidljivo je da je pravilnik prepoznao

ex yu goniĉe (7 pasa) te svega pet pasmina izvan podskupine ex yu goniĉi (slovaĉki goniĉ, tirolski goniĉ, alpski brak-jazavĉar, bigl i baset – 5 pasa), unatoĉ tomu što FCI prepoznaje još 63 pasmine pasa, od ĉega samo Francuska ima registriranih 27 pasmina goniĉa. Pravilnik ipak ne isključuje lovne pasmine koje nisu eksplicitno navedene, ali postoji uvjet da je pas evidentiran kao lovni pas u jednoj od ĉlanica FCI-a. Takoĉer, u pravilniku su navedene dvije pasmine koje nisu goniĉi, veĉ pripadaju sekciji krvosljednika (alpski brak-jazavĉar) odnosno sekciji srodnih pasmina (dalmatinski pas). Ćistokrvnost psa dokazuje se rodovnikom, koji mora biti priznat od strane kinološkog saveza jedne od ĉlanica Meĉunarodne kinološke federacije (Federation Cinologique Internationale – FCI). Ocjenu eksterijera psa daju kinološki sudci na nekoj od kinoloških manifestacija – smotra, revija, specijalna izložba, državna ili meĉunarodna izložba. Vizualnim pregledom psa usporeĉuje se izgled psa u odnosu na idealan izgled propisan standardom. Bitno je da pas nema nedostataka koji ga isključuju, odnosno daju negativnu ocjenu. Psu koji ima

odreĉene nedostatke u odnosu na propisani standard daje se niža ocjena, razmjerno veliĉini nedostat(a)ka. Ako pas dobije prolaznu ocjenu, ali ima nedostatak koji se genetski prenosi na potomstvo, takvom se psu u rodovnik upisuje „zabrana parenja“, ĉime će se sprijeĉiti prijenos negativnih osobina na potomstvo. Kod ispita prirodjenih osobina ocjenjuju se sljedeće discipline: 1. ponašanje na pucanj, 2. traženje – pronalaženje – ustrajnost u radu, 3. gonjenje divljaĉi, 4. glas, 5. nos – njuh i 6. poslušnost i vodljivost. Ispit rada goniĉa, osim disciplina koje se ocjenjuju u IPO-u, sadrži neobvezne discipline povlaku te ponašanje pasa kod mrtve divljaĉi. Za svaku disciplinu psu se ili daje odreĉeni broj bodova, ĉijim se zbrajanjem dobiva zbroj postignutih bodova na temelju ĉega pas dobiva jednu od ocjena (od nedovoljan do odliĉan) ili se daje ocjena koja se množi s koeficijentom (npr. za poslušnost i vodljivost koeficijent je 2, za kvalitetu njuha – nosa koeficijent je 8, a za ustrajnost napadanja na divlju svinju koeficijent je ĉak 9). Pas je položio IPO ako je dobio ocjenu od dovoljan do odliĉan. Položen ispit prirodjenih osobina dokazuje se certifikatom o položenom IPO-u ili upisom

u rodovnik. Dobivanjem certifikata potvrĉuje se da je pas, u veĉoj ili manjoj mjeri, uspješno prošao sve znaĉajnije faze obuke. Pravilno provedena obuka goniĉa nadilazi okvire ovoga ĉlanka i moţe biti tretirana kao zasebna tema. Treći dokument koji je potrebno imati je potvrda o cijepljenosti psa protiv bjesnoće, koja ne smije biti starija od šest mjeseci. Ćetvrti dokument trebaju posjedovati vlasnici pasmina lovaĉkih pasa koje nisu na naprijed navedenom popisu. Takvi psi mogu se koristiti u lovu u Federaciji BiH, ako lovac posjeduje dokument da su psi te pasmine evidentirani kao lovaĉki kod jedne od ĉlanica FCI-a.

LOV ZECA

Odreĉenom broju lovaca lov zeca je pravo zadovoljstvo. No da bi taj lov bio uspješan potrebno je imati dobra goniĉa „zeĉara“. Zec se lovi na sljedeći naĉin: nakon dogovora na zbornome mjestu lovci se rasporeĉuju na teren u kojem se lovi taj dan. Veliĉina toga terena ovisi o fiziĉkoj veliĉini toga dijela lovišta s jedne strane i broju lovaca koji se rasporeĉuju s druge strane. Manji broj lovaca podrazumijeva manji teren za obuhvat i obrnuto. Kada lovci rasporeĉeni na ĉekanje zauzmu pozicije, lovci vlasnici pasa ili vodiĉi pasa puštaju pse u teren. Mali, ali dobro postavljeni broj lovaca, imat će daleko bolji uĉinak od većeĉega broja nasumce postavljenih lovaca. Pronaĉi zeca u hladne jesenske dane zahtijeva dobro obučena psa, posebice u podruĉjima sa suhom klimom. Zec je aktivan uglavnom u sumrak i noću, kada u potrazi za hranom preĉe i nekoliko kilometara. S obzirom na to da lov zapoĉinje u jutarnjim satima, što je najĉešće vrijeme kada je zec veĉ zalegao, pas se vrlo ĉesto naĉe u mnoš-

Neke kod nas najĉešće korištene pasmine goniĉa

Gonjen zec često zastajkuje i osluškuje

tvu tragova različite starosti. Zadaća psa je otkriti svjež trag zeca. Ode li za starim tragom, uspješnost lova je upitna jer zec može biti udaljen i nekoliko kilometara od mjesta gdje je bio protekle noći. Kada nađe svjež trag zeca pas najčešće to pokaže svojim posebnim ponašanjem – povremenim štekom, odnosno drugačijim pokretima repa. Nakon što je pas otkrio pravi trag zeca, zecu ne preostaje ništa drugo doli početi se izvlačiti, odnosno bježati. Pas nastavlja gonjenje glasnim štekom, čija učestalost ovisi o blizini divljači. Zvonko štektanje psa goniča najljepša je moguća glazba za lovačko uho. Pas s dobrim osjetilima goni s visoko postavljenim nosom, a pas sa slabijim osjetilima s nisko postavljenim nosom. Zec se kreće uglavnom poznatim terenom te se, nakon određenoga vremena, nerijetko vraća na mjesto odakle je pokrenut. Lovac treba zauzeti poziciju koja se nalazi ispred psa, u blizini njegova pravca kretanja, kako bi pucao na zeca koji bježi od psa. Ako na zeca nije pucao nakon podizanja zeca, lovac se pomiče na neko uzvišenje, u blizinu raskrižja premeta divljači ili pokraj

čistine gdje predviđa da će se zec kretati. Zečica pri bijegu pravi uže krugove od mužjaka na istome terenu.

Vrijeme tijekom kojega pas gonič slijedi zeca može biti različito – 20 minuta, pola sata, a ako su povoljni vremenski uvjeti čak i nekoliko

— ” —
Kada nađe svjež trag zeca pas najčešće to pokaže svojim posebnim ponašanjem – povremenim štekom, odnosno drugačijim pokretima repa. Nakon što je pas otkrio pravi trag zeca, zecu ne preostaje ništa drugo doli početi se izvlačiti, odnosno bježati

sati. Zec, kao i ostale vrste divljači, nastoji svoje kretanje svesti na minimum, kako ne bi nepotrebno rasipao energiju. A energija je vezana za hranu, koje polako počinje nedostajati, pa se zec pokušava ponašati što racionalnije. U tu svrhu primjenjuje različita lukavstva. Dobro zna da se miris lako gubi ako se kreće po asfaltu i kamenu, kreće se duž rijeka, prelazi vodene prepreke, u početku se kreće maksimalnom brzinom kako bi pobjegao goničima, u hodu se priključuje drugom zecu na kojega pokušava preusmjeriti pse, vraća se na stari trag, kreće se svojim tragom, ali u suprotnom smjeru, prolazi kroz stado ovaca ili goveda, skače cik-cak ili naglo skače s traga i zaustavlja se priljublivanjem uz tlo itd. U tome mu pomaže mimikrija, pa ga je izuzetno teško uočiti dok miruje na logi.

LOV LISICE

Lov lisice znatno se razlikuje od lova zeca. Naime, premda je lisica aktivna noću, nerijetko je, posebice u lovištima s većim brojem lisice, aktivna i danju. Ako više lisica dijeli isti teritorij slabije lisice primorane su tražiti hranu danju, kada su lisice koje su stvarni vladari na prostoru već na odmoru u jazbinama. Lisica se brže pokreće od zeca, a nakon pokretanja kreće se vrlo oprezno, birajući teško pristupačan teren ili šikare. Sve su to razlozi koji objašnjavaju zašto lisica rijetko izide pred pušku. Uspješan lovac na lisicu mora dobro poznavati lovište, odnosno njezine pravce bježanja. Lovac se, kao i kod lova na zeca, postavlja u blizinu staze kojom se lisica izvlači pred psom. Važno je da lisica ne otkrije položaj lovca jer će se ona prije ili poslije ponovno pojaviti na istoj stazi. Lisica pred psima izmiče, a kada dovoljno odmakne

zastane na trenutak, gledajući u smjeru pasa i slušajući ih, na temelju čega odlučuje što joj je dalje činiti.

Lisica će, slično zecu, bježati u krug, nastojeći zamesti trag psu. Nadmudrivanje može dugo trajati ako ne priskoči lovac i pokuša odstrijeliti lisicu. Puca li lovac na lisicu i ona bude ranjena, lisica će se nastojati sakriti u nekoj od jama koja je blizu mjesta ranjavanja. Slično će se dogoditi i u slučaju da lovac puca na lisicu i promaši je. U takvim bi slučajevima bilo dobro ako tko od lovaca u skupini koja lovi posjeduje psa jamara (npr. njemačkoga lovnoga terijera ili jazavčara), koji će ući u jamu i dovršiti posao. Lisica je krajnje oprezna divljač i nebrojeno je puta svoj rep spasila zahvaljujući svojim osjetilima. Dovoljno je da lovca oda pucketanje grančice pod nogom, pomicanje vlati trave, miris zbog smjera vjetra, pa čak i otpuštanje kočnice na pušci. Nije neobično da mužjak lisice ponekad stane pri gonjenju, sačeka i potjera psa natrag, pri čemu se pas nastavlja javljati drugačijim lavežom koji je ponajprije posljedica straha. Lov na lisicu najviše je bio razvijen u Engleskoj, gdje je čak razvijena i posebna pasmina goniča specijalista za lisice (engleski lisičar), koji je korišten za traženje i lov na lisice uz lovce na konjima. Čak postoji i posebna Udruga majstora engleskih lisičara, koja upravlja lovom na lisicu i okuplja majstore svih čopora u Engleskoj. Britanci su na taj način stoljećima lovili lisicu, što se nikako ne može nazvati ni sportskim ni etičkim lovom. Lisicu prati čopor lovačkih pasa, a njih lovci na konjima. Lisica je u stanju zavarati nekoliko pasa, ali ne i čopor. Uz to, lovci na konju prate lisicu do iznemoglosti, tako da su njezine šanse za preživljavanje svedene na

minimum. Ovakva vrsta lova uz korištenje čopora pasa, u kojem su lovci na kojima, ima čak poseban naziv „Par force“. U Engleskoj i Walesu ovakav način lova zaustavljen je tek 2005. godine.

LOV DIVLJE SVINJE

Divlja svinja jedina je vrsta krupne divljači koju je kod nas dopušteno loviti uz pomoć lovačkih pasa. Neke europske zemlje, pak, imaju drugačije zakone, pa se tamo i mnoge druge vrste krupne divljači love uz pomoć lovačkih pasa (srnjak, jelen, los itd.). Naravno da je to loše rješenje iz više razloga, od pretjeranoga uznemirivanja do češćih ranjavanja i prirodno većega propadanja divljači. Divlje su svinje često predmet lova s goničima. Goniči na trag divlje svinje mogu naići tijekom gonjenja druge divljači (zec, lisica itd.) ili u lovu primarno posvećenom divljim svinjama. Postupak lova na divlju svinju približno je jednak lovu na zeca i lisicu. Lovci se rasporede na mjesta čekanja, nakon čega lovci koji posjeduju pse ili vodiči pasa puste pse u područje u kojem se lovi. Psi pretražuju teren dok lovištem vlada tišina, koju povremeno prekine oglašavanje šojke kreštalice, kosa ili svrake koje su uznemirili psi. Od velike pomoći je, ako lovac prethodno pronađe svježe tragove divljih svinja. Psi divlje svinje obično nađu na ležanju, odakle ih pokrenu. Lovci po lavežu psa prepoznaju o kojoj je divljači riječ i pripreme se, što znači da će lovac u pušku staviti streljivo kojim može uspješno odstrijeliti divlju svinju. Psi najčešće pokrenu krdo divljih svinja, a ponekad i pojedinačna grla, vepra ili krmaču. Ako jedan pas pokrene krdo divljih svinja, one najčešće bježe u jednom smjeru i kao krdo. Ako pas uspije natjerati krdo prema lovcu priliku za

„ Divlja svinja jedina je vrsta krupne divljači koju je kod nas dopušteno loviti uz pomoć lovačkih pasa. Neke europske zemlje, pak, imaju drugačije zakone, pa se tamo i mnoge druge vrste krupne divljači love uz pomoć lovačkih pasa

pucanje najčešće će imati samo jedan lovac. Međutim, psu koji pokrene divljač priključe se vrlo često drugi psi. Ako su psi dovoljno oštri, oni mogu razbiti krdo te će svinje bježati u različitim smjerovima, dajući tako prigodu za hitac većem broju lovaca. Vrlo su rijetki, ali postoje goniči koji su obučeni i imaju potrebnu oštrinu da ne pokreću divlje svinje već ih blokiraju, ne dopuštajući im izlazak iz mjesta gdje su pronađene. Takvi su psi izrazito cijenjeni. Lovac će takav slučaj prepoznati po lavežu koji dolazi približno s istoga mjesta, što bi trebao biti signal za približavanje lovca psu do udaljenosti s koje može plasirati hitac na divlju svinju, ali da pri tome ne ozlijedi pse. Mlađe divlje svinje obično bježe u jednome smjeru, zbog čega postaju uočljivije, odnosno postaju potencijalni ciljevi. Veprovi, osobito oni stariji, vrlo su često u blizini krda divljih svinja, posebno neposredno prije parenja i tijekom parenja. One se ne pokreću lako, a vrlo često se nastoje izvući u suprotnome smjeru, nastoje se izvući iz obuhvata, ali na mjestu odakle su divlje svinje pokrenute. Stoga lovci, koji su i

u ulozi vodiča pasa, moraju biti posebno oprezni i spremni za plasiranje hitca. U nizinskim lovištima za lov ovih vrsta divljači koriste se druge vrste lovačkih pasa. Na taj se način čuva druga papkarska, ponajprije srneća divljač. U brdskim i planinskim lovištima pas gonič je još uvijek nezamjenjiv, unatoč štetnom utjecaju na srneću divljač. Naime, većina goniča tijekom gonjenja jedne divljači pri nailasku na trag srneće divljači napušta prethodno gonjenu divljač i nastavlja goniti srneću divljač. Kada se u obzir uzmu brojne mirisne žlijezde srneće divljači i njezin uglavnom ravnocrtni način kretanja, jasno je da je takav trag znatno lakše slijediti. Nije čudo da su psi goniči u stanju goniti srneću divljač i po nekoliko sati, pa čak i do iznemoglosti, kada je uhvate i uguše. Tijekom bređosti može doći do stradanja zametka. Procjena je da su goniči štetni u lovištima sa srnećom divljači, pa korištenje goniča u lovištima mora biti pomno planirano. To znači da korisnik lovišta treba definirati područje lovišta u kojem je dopušten lov sa psima. U tome području srneća bi se divljač trebala smatrati nepoželjnom, što bi u konačnici trebalo rezultirati njezinim odstrelom. Kada bi se ovo doslovce primjenjivalo, uz primjenu ogrlica s GPS-om i kažnjavanje psa pri gonjenju srneće divljači, problem bi vrlo brzo bio riješen. Stvarnost je, ipak, najčešće drugačija, a kada lovački pas koji nekoliko sati goni divljač natjera

divljač na lovce nečasnih namjera, oni je i odstrijele. S obzirom na to da psi uče drugačije od ljudi, pas će s još većim žarom slijediti srneću divljač. Uspješnost lova sa psima goničima ovisi o vremenskim uvjetima i dobu sezone. Pomažući čimbenici su visoka relativna vlažnost, oblačno vrijeme uz temperaturu oko 10 °C, bez vjetera i padalina, kao i obrnuto. Na početku sezone divljač se brže pokreće, teže se kreće i bježi na manje udaljenosti. Kako lovna sezona odmiče okolnosti se polako mijenjaju u korist divljači. Još jedna dobra stvar korištenja goniča je bolje iskorištavanje ranjene divljači. Bez pasa velik broj ranjene divljači neiskorišten bi ostao u lovištu. Uz lovačke pse ranjena divljač iz pasive prelazi u aktivnu jer je iskorištena. Lovci samo jednim krivim potezom mogu upropastiti višegodišnji naporan i nadasve pravilan rad. Dovoljno je ispred psa koji je specijaliziran za lov divlje svinje početi odstreljivati zečeve, da taj pas radije goni zečeve koji se pred njim odstreljuju, nego divlje svinje.

Ciljanje divlje svinje

Organi središnjega živčanog sustava ciljaju se isključivo u lovu čekanjem, posebice s visoke čeke na maloj udaljenosti, kada je divlja svinja mirna, što su pretpostavke da će lovac i pogoditi tamo kamo cilja. U svim načinima lova, osim lova čekanjem gdje se puca ili na veće udaljenosti ili na divlju svinju u pokretu, više se ne cilja vitalni organ, nego vitalno područje – područje prsnoga koša, u kojemu su vitalni organi

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

U tekstu o ciljanju srnjaka, objavljenom u „Hoopu“ broj 139, opisana su područja ciljanja na srnjaku, reakcija srnjaka na pogodak, učinak pogotka, kao i postupci koje lovac treba provesti prije i poslije hitca. Ista metodologija primijenjena je i u ovome članku, kako bi se lovci upoznali s pravilnim ciljanjem divlje svinje, čiji broj se mora držati pod nadzorom kako bi se spriječila eksplozija populacije. A eksplozija populacije jedan je od prvih preduvjeta zaraznih bolesti, koje desetkuju populaciju. Jedna od preporuka za sprečavanje afričke svinjske kuge je i ne ostavljati strvine divlje svinje u prirodi. Mjera se može provesti na dva načina: boljim ciljanjem (što će rezultirati boljim

srnjaka, nisu toliko restriktivna. Za razliku od srnjaka, na kojega se puca isključivo puškom risanicom kada stoji i to bočno okrenut, na divlju svinju dopušteno je pucati i iz puške s glatkim cijevima jedinačnim zrnima (naravno i puškom risanicom), bilo da divlja svinja stoji ili se kreće, pa čak i gotovo pod svim kutovima u odnosu na lovca. Ovi uvjeti ciljanja bitno određuju potencijalna mjesta ciljanja.

VITALNA PODRUČJA

Dok se za srneću divljač preporučuje pucanje isključivo u područje prsnoga koša, područja ciljanja divlje svinje djelomice su proširena, a obuhvaćaju mozak, vrat, kralježnicu i prsni

Vitalni organi i tkiva divljači su srce, pluća, jetra, slezena, bubrezi, želudac, tanko i debelo crijevo, glavne arterije i vene, koštano i mišićno tkivo

pogodcima, manjim paćenjem ranjene svinje, kraćim bijegom i većom vjerojatnosti pronalaska ranjene divljači) te pravilnim organiziranjem potrage za ranjenom divljom svinjom. Zakonska ograničenja za lov divlje svinje, u usporedbi s lovom

koš. U prva tri slučaja ciljaju se organi središnjega živčanog sustava (central nervous system – CNS). Organi središnjega živčanog sustava ciljaju se isključivo u lovu čekanjem, posebice s visoke čeke na maloj udaljenosti, kada je divlja svinja

mirna, što su pretpostavke da će lovac i pogoditi tamo kamo cilja (o ovakvom pogotku smiju razmišljati lovci odlični strijelci). Ciljna točka mozga nalazi se neposredno ispod korijena uha. Puca li se u vrat, cilja se isključivo vratni kralježnjak, ali se mora voditi računa da kralježnica na tome dijelu ima početni oblik slova S. Pogodak u kralježnicu najčešće bude slučaj, kada se ne pogodi prsni koš. Ovo vrijedi isključivo ako je divlja svinja bočno okrenuta. Na čelom okrenutu divlju svinju, ovisno o pogledu, može se pucati u glavu ili grlo. Ako se puca u glavu ciljna točka je čelo između očiju.

Vitalni organi i tkiva divljači su srce, pluća, jetra, slezena, bubrezi, želudac, tanko i debelo crijevo, glavne arterije i vene,

koštano i mišićno tkivo. Nužno je poznavati anatomiju divlje svinje, odnosno raspored unutarnjih vitalnih organa, kako bismo u njih plasirali pogodak. Pogodak u bilo koji od ovih organa u konačnici znači smrtni ishod, ali je vrijeme od trenutka ranjavanja do konačne smrti divlje svinje različito. Zbog toga se lista vitalnih organa skraćuje, pa preostaje samo plasiranje pogotka u srce i pluća. Ako je glava dovoljno vidljiva, a vidi se i vrat, puca se u grlo divlje svinje, pri čemu se od zrna očekuje dublje prodiranje do srca i pluća, koji se nalaze iza. U svim načinima lova, osim lova čekanjem gdje se puca ili na veće udaljenosti ili na divlju svinju u pokretu, više se ne cilja vitalni organ, nego vitalno područje – područje prsno-

ga koša, u kojemu su vitalni organi. Iza ramena u donjem dijelu prsne šupljine smješteni su srce i glavni krvni sudovi. U istome području, oko i iznad područja srca su pluća, koja su daleko veća od ostalih vitalnih organa. Cilja se svakako srce ili ramena, no i ako ih se promaši, vjerojatno će se pogoditi pluća, što je pogodak sa smrtnim ishodom. S obzirom na to da je ovdje riječ o ciljanju pokretnih ciljeva, potrebno je voditi računa o veličini pretjecanja. Položaj vitalnih organa vepra različit je od položaja organa srnjaka, što zahtijeva pomicanje točke ciljanja. Premda postoje različita mišljenja, najveći je broj pristalica ciljanja u područje ramena, vodeći računa da hitac ne ode nisko, odnosno ispod divljači. Skupni lov divljih svinja pri-

mala, što treba uzeti u obzir pri određivanju pretjecanja, vodeći računa puca li se jedinačnim zrnom (sporije) ili risanicom (znatno brže). Skupni lov divljih svinja pogonom karakterizira divljač koja je na relativno maloj udaljenosti od pasa i/ili pogoniča, pri čemu se divlje svinje kreću brzo, a ponekad i mijenjaju pravac kretanja. Pri ovakvom načinu lova, brzina kretanja divljači je najveća, pa je i potrebno pretjecanje najveće.

UČINAK I REAKCIJA NA POGODAK

Učinak na divljoj svinji umnogome ovisi o odabranom zrnju. Njegova tvrdoća treba biti prilagođena otpornoj divljači, a u slučaju pogotka u kosti i zglobove da izazove teška oštećenja koja će onemogućiti

korištenoga zrna, udaljenosti od lovca do divlje svinje u trenutku pogotka te načinu lova. Pogodak u bilo koji organ središnjega živčanog sustava ima smrtonosan učinak. Divlja svinja pada u vatri. U slučaju pogotka u kralježnicu divlja svinja pada u vatri na mjestu nastrela ili ostaje paralizirana, ali živa (uvjet je prekid stupa kralježnice). Svinja na ovakav pogodak reagira padom na tlo, s nogama podignutim uvis. Ako je pogođen stražnji dio kralježnice sjedi na stražnjim nogama. Često glasno jaukne. Potrebno je plasirati samilosni hitac. Nizak pogodak iza plečke pogađa srce. Premda je smrtonosan, divlja svinja najčešće ne pada u vatri (čak ni kod pogotka nekim od univerzalnih kalibara). Ako se to dogodi, u pitanju su prasad ili grla male biomase. Krupniji primjerci pogodak pokazuju trzajem i podizanjem glave, nakon čega bježe. Skončaju zbog gubitka krvi koja dalje ne opskrbljuje mozak. Daljina bijega može biti i veća od 100 m. Ponekad se pogodak u srce može manifestirati i pogotkom kroz pluća. Najveći organ u prsnome košu su pluća odnosno plućna krila, pa je i vjerojatnost njihova pogotka najveća. Za to je potreban srednji pogodak iza plečke. Pri ovom se pogotku ponekad pogodi i gornji dio srca te glavna aorta koja se na-

lazi iznad srca. Mlađe i sitnije divlje svinje mogu pasti u vatri, a krupniji primjerci pogodak pokazuju trzajem i bijegom. Skončaju zbog nedostatka kisika.

Pogodak u rame, lopaticu i nadlakticu jedne ili obje noge, divlja svinja pokazuje posrtanjem ili padom. Ozlijeđene kosti prave sekundarne rane na organima koji se nalaze u blizini – srcu i plućima. Ako su ozlijeđene obje noge pokušava pobjeći puzanjem, a u drugome slučaju bježi s mjesta nastrela. Neće pobjeći daleko – malo više od 100 m, ali samo pod uvjetom da se potraga organizira 2 do 3 sata nakon hitca.

PRIJE HITCA

U trenutku uočavanja prve divlje svinje, kod svakoga lovca poraste uzbuđenje, što lovac treba iskoristiti za utvrđivanje spola, dobi i eventualno perspektivnost grla. Ako je riječ o krmači prethodno mora provjeriti vodi li kojim slučajem mlade ili ne, vide li se na njoj tragovi dojenja itd. Kada zaključi da je spomenuto grlo za odstrel u skladu s uputama lovnik, ovisno o načinu lova, lovac uzima u obzir udaljenost, meteorološke uvjete, nagib cijevi, brzinu i pravac kretanja divlje svinje. Nakon što utvrdi da su sigurnosni aspekti pucanja zadovoljeni (nema pucanja prema

„ Najveći organ u prsnome košu su pluća odnosno plućna krila, pa je i vjerojatnost njihova pogotka najveća. Za to je potreban srednji pogodak iza plečke

gonom karakterizira divljač koja je relativno udaljena od pasa i pogoniča koji se polako približavaju, a divlje svinje često zastajkuju kako bi osluhnule prije nego odluče kamo će nastaviti kretanje. Dakle, pri ovakvom načinu lova brzina kretanja divljači je relativno

bijeg divlje svinje. Osim tvrdoće zrna važni su još zaustavna moć, dubina prodiranja i vjerojatnost izlazne rane. Kako će divlja svinja točno reagirati na pogodak ovisi o njezinu fizičkom stanju, veličini, stanju uma, mjestu i kutu pogotka, kalibru zrna, vrsti

Kod ciljanja divlje svinje u pokretu razlikuje se točka ciljanja i točka pogotka divlje svinje

Točka ciljanja i točka pogotka divlje svinje

Divlju svinju, za razliku od srnjaka, može se ciljati i pri kosom položaju

Suzdržati se od pucanja dok se jedna divlja svinja ne pomakne s crte ciljanja

Suzdržati se od pucanja – hitac nije u skladu s lovnom etikom

U lovu divlje svinje čekanjem može se koristiti ubrzica, čime se postiže precizniji pogodak. Korištenje ubrvice u lovu prigonom i pogonom najstrože je zabranjeno

lovačkim psima, pogoničima i lovcima, putanja zrna ne smije pogoditi vegetaciju prije divljači, niti smije pogoditi drugu divljač, bilo da je riječ o divljači iste ili različite vrste, odnosno pogoditi lovca ili slučajnoga prolaznika), može nacijsati pomicanjem ciljne točke za potrebno pretjecanje i stisnuti okidač.

Dobro je zapamtiti gdje je stajao lovac, a gdje divlja svinja u trenutku pucanja. Svinja se obično čeka u uvjetima lošije vidljivosti, za razliku od lova prigonom i pogonom. Stoga čekanje divlje svinje u sumrak nosi izvjesnu dozu rizika, u slučaju da divlja svinja ne

padne u vatri. Posve drugačija situacija je u lovovima prigonom i pogonom, koji se izvode pri dnevnom svjetlu, što znači dovoljno vremena za organiziranje eventualne potrage za ranjenom divljom svinjom.

Ako je moguće, preporuka je korištenje odgovarajućega naslona ispod puške, minimalno štapa za pucanje. U lovu divlje svinje čekanjem može se koristiti ubrzica, čime se postiže precizniji pogodak. Korištenje ubrvice u lovu prigonom i pogonom najstrože je zabranjeno. U lovu čekanjem, nakon povlačenja okidača treba pušku zadržati u nepromi-

jenjenom položaju još nekoliko sekunda. Ako se to ne učini može doći do značajnoga odstupanja pogotka. Posve suprotno je ako se puca na divlju svinju u pokretu. Eventualno zaustavljanje puške u trenutku okidanja za posljedicu će imati ili promašaj ili ranjavanje svinje u stražnje dijelove tijela, koje najčešće nije smrtonosno, ali izaziva patnju divljači.

POSLIJE HITCA

Nakon povlačenja okidača treba pratiti ponašanje divljači. Drugo, treba pratiti zvukove pogotka zrna. Treće, treba ponovno napuniti oružje, uz stalno praćenje mjesta na kojem se divljač nalazila u

koje proizvodi bježeći. Sve što je rečeno za aktivnosti lovca od mjesta pucanja do traženja mjesta nastrela kod srnjaka, najčešće se može primijeniti i kod lova na divlju svinju. Lov na divlju svinju odvija se u daleko složenijim uvjetima: lovi se statična divljač ili u pokretu s različitim brzinama kretanja, lovi se puškama s glatkim cijevima i risanicama, što bitno smanjuje kvalitetu pogotka koja u uspješnosti hitca sudjeluje čak do 90 posto. Doda li se tomu znatno veća žilavost vrste, tvrdoća tkiva, debeli vanjski omotač, sloj nakupljenoga sala, sasuse-noga blata nakon kaljužanja i divljač puna adrenalina, jasno je da se maksimalna pozor-

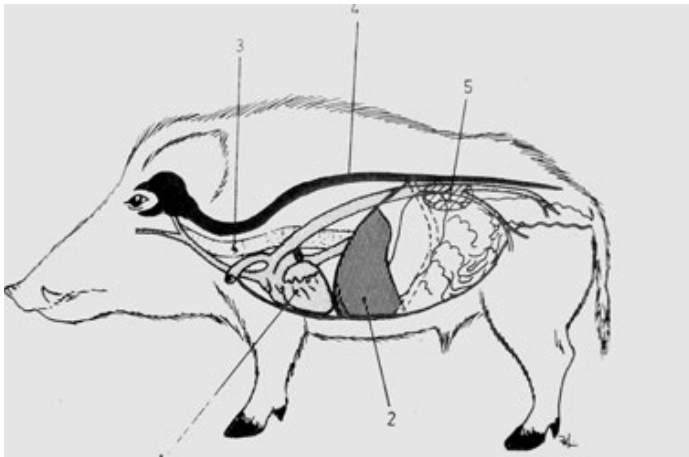
Ako je divlja svinja pobjegla, vidom se prati pravac njezina bijega, sve dok ne iščezne iz vida, kada se nastavlja s praćenjem zvukova koje proizvodi bježeći

Točka ciljanja kod čelom okrenute divlje svinje

trenutku odstrela. U slučaju da je divljač pala, pripremiti se za plasiranje drugoga hitca. Na ranjenu divlju svinju dopušteno je pucati i u pokretu, ali to smanjuje vjerojatnost dobra pogotka. Ako je divlja svinja pobjegla, vidom se prati pravac njezina bijega, sve dok ne iščezne iz vida, kada se nastavlja s praćenjem zvukova

nost mora posvetiti izboru točke ciljanja. Uspravnu nit končаницe optičkoga ciljnika treba poravnati sa sredinom prednje noge divlje svinje, a zatim uspravno podići dok se vodoravna nit končаницe ne podigne do koljena divlje svinje. Kod druge i treće točke ciljanja uspravnu nit končаницe optičkoga ciljnika poravna-

Raspored unutarnjih organa divlje svinje. Preuzeto iz knjige „Divlja svinja“, Blaž Krže. 1) srce i glavne krvne žile, 2) jetra, 3) jednjak 4) CNS, 5) bubrezi

va se s prednjom i stražnjom ivicom prednje noge divlje svinje, a zatim uspravno podići dok se vodoravna nit končanice ne podigne do pravca korijena uha divlje svinje. Ako lovac uključuje korekciju točke ciljanja po visini i pravcu, pomiče ciljnu točku prema iznosu i smjeru korekcije. Prema njemačkim istraživanjima vitalna površina divlje svinje u području prsnoga koša je 15 cm, što približno odgovara veličini mete na kojoj se provjeravaju streljačke sposobnosti. S druge strane veličina mozga divlje svinje je maksimalno 8 cm. Dužina kralježnične moždine iznosi 40 – 50 cm, ali je njezin promjer ispod jednoga centimetra. Lovci koji nisu osposobljeni za disciplinu precizno gađanje ne bi trebali niti pomišljati na pucanje u mozak, vrat i kralježnicu. Ovaj uvjet zadovoljava vrlo mali broj lovaca.

LOŠA VIDLJIVOST

Jedan od razloga ranjavanja divljih svinja je pucanje u uvjetima loše vidljivosti. Divlja svinja se pokreće u prvi sumrak i uglavnom je aktivna noću. Starija i krupnija grla redovito izlaze kasnije. U lovu čekanjem nerijetko se dogodi da lovac puca u sumrak ili čak noću (zakon dopušta lov dva

sata nakon zalaska sunca). U takvim uvjetima, moguć je lošiji pogodak. Vrijeme nakon pucanja i ranjavanja divlje svinje ide njoj u prilog, a protiv lovca. Potraga noću je otežana i ne jamči uspjeh. Ako je svinja lakše ranjena, ona će tijekom noći otići daleko i vjerojatno se neće pronaći. Dobri pogodci na streljani nisu jamstvo dobrih pogodaka u lovištu, zbog ranije navedenih razlika. Stoga se od svakoga lovca zahtijeva individualni angažman zbog poboljšanja njegovih streljačkih sposobnosti, posebice u ciljanju pokretnih ciljeva. Velik problem je nedostatak streljana za ciljanje pokretnih ciljeva. Dosadašnja praksa pokazala je da velik broj divljih svinja ode s mjesta nastrela zbog lošijeg pogotka, neodgovarajućeg kalibra puške, neodgovarajućeg streljiva ili kombinirano. Velik broj njih naknadno skonča u lovištu. Boljim plasiranjem hitaca znatno se može smanjiti broj ranjenih svinja, a samim time i smanjiti broj strвина divljih svinja u prirodi. Na taj će način lovci na najbolji način dati svoj obol suzbijanju širenja afričke svinjske kuge, što bi trebao biti cilj svakoga lovca.

LOV NA DIVLJU SVINJU PUŠKAMA SAČMARICAMA

Izbor jedinačnoga zrna (kugle)

Jedinačna su zrna jedini izbor za lov divljih svinja puškama sačmaricama

PIŠE **MARTIN MLAKIĆ**

Prema Zakonu o lovstvu FBiH i Pravilniku o načinu upotrebe lovačkoga oružja i streljiva, divlju svinju dopušteno je loviti lovačkim puškama sačmaricama samo uz upotrebu jedinačnih zrna uz najveću dopuštenu daljinu gađanja do 40 m. Pripremamo li se, dakle, za prigonski lov divlje svinje, a planiramo koristiti lovačku pušku sačmaricu, moramo imati jedinačna zrna. Koje je jedinačno zrno najbolje, tj. koje će najbolje odgovarati vašoj sačmarici, pokušat ćemo objasniti kroz sljedeće retke ovoga teksta. Jedinačna zrna za puške sačmarice konstruirana su tako da osim lova na sitnu divljač, sačmarice možemo koristiti i u lovu na visoku divljač. Prema našem zakonu jedinačnim zrnima iz puške sačmarice dopušteno je loviti samo divlju svinju. Prva jedinačna zrna za sačmarice bile su olovne kugle, kojima je promjer odgovarao promjeru cijevi. Upotreba takvih zrna bila je moguća jedino iz cilindričnih cijevi (cijevi bez čoka). Danas se proizvode jedinačna zrna različite konstrukcija,

a u ovome tekstu predstaviti ćemo ona koja se najčešće koriste i koja se mogu naći na tržištu u BiH.

BRENNEKE

Nijemac Wilhelm Brenneke, godine 1898., konstruirao je jedinačno zrno na principu „strijele“, tj. da je prednji dio zrna teži kako bi postigao stabilnost u letu. Danas je to jedno od najpopularnijih jedinačnih zrna i proizvode ga mnoge tvornice lovačkoga streljiva.

Brenneke zrna su oblika valjka, s 12 kosih rebara po obodu koja služe za centriranje zrna u čahuri (patroni) i pri prolasku kroz cijev. S obzirom na to da su „rebra“ izrađena od mekoga materijala, prolaskom kroz suženje na cijevi (čok) djelomice se „svlače“ te su Brenneke zrna pogodna za pucanje iz čokiranih cijevi. Sa stražnje strane zrna uvrnut je filcani čep koji leti zajedno sa zrnom i služi kao stabilizator u letu. Brenneke jedinačna zrna izrađuju se i s integriranim plastičnim čepom za magnum punjenja, koja su uz veću početnu brzinu i kinetičku energiju uglavnom bolja za

odstrel na krajnjim granicama ciljanja.

Klasična Brenneke zrna s filcanim čepom za kalibar 12/70 izrađuju se ukupne težine od 31,5 g, a magnum punjenja za kalibar 12/76 teška su čak 39,0 g.

Stogodišnja upotreba u lovu i mnoga testiranja potvrđuju da su Brenneke jedinačna zrna klasik i idealan izbor za svakoga lovca. Zbog popularnosti i načina izrade Brenneke zrna poslužila su kao temelj za izradu nekih novih oblika jedinačnih zrna, a jedno od tih je Gualandi jedinačno zrno.

GUALANDI

Gualandi (Borra-Proiettile) jedinačno zrno konstruirala je istoimena talijanska tvornica streljiva. Zrno je također oblikovano na principu „strijele“ s težim prednjim dijelom, te ima integrirani plastični čep koji služi kao stabilizator. Na zrnu se nalazi progresivna spiralna linija koja služi za stabilizaciju zrna pri prolasku kroz cijev i pravilniju putanju do cilja, a s obzirom na to da je izrađena od mekšega materijala pogodna je za korištenje i u čokiranim cijevima. Može se koristiti i iz izliblejenih cijevi (slug cijev), međutim, klasično Gualandi zrno za kalibar 12/70 proizvodi se u dvije varijante:

a) težine 40 g, koje se smije koristiti jedino s cilindar čokom, b) težine 32 g, koje se može koristiti s bilo kojim čokom. Za kalibar 16/70 proizvodi se zrno težine 28 g i može se koristiti iz čokiranih cijevi, a za kalibar 20/70 zrna dolaze u težini od 25,5 g i također se mogu koristiti iz čokiranih cijevi.

Gualandi je na tržište plasirao i čelično jedinačno zrno Gualbo Steel, koje se razlikuje u obliku te na sebi ima šest tzv. čeličnih lopatica koje se prilikom udara u divljač odvajaju od tijela zrna i prave šire i veće rane te tako imaju veću zaustavnu moć na divljači. Gualbo Steel se proizvodi u kalibrima 12/70 (32 g) i 20/70 (21 g). Navedena Gualandi zrna u svom asortimanu ima i Tvornica streljiva Belom iz Srbije, koja se mogu naći i u prodavaonicama lovačke opreme u BiH.

BIG GAME PALLA

Da je Brenneke revolucionarno djelovao na proizvodnju jedinačnih zrna za sačmarice prepoznala je i talijanska tvornica streljiva Baschieri&Pellagri, koja je proizvela i stavila na tržište svoje jedinačno zrno koje je također konstruirano na principu „strijele“, a to je zrno Big Game Palla. Jedinačna zrna Big Game Palla proizvode se u gotovo svim kalibrima,

od 12/89 do .410, različitih težina. Navedeno jedinačno zrno u kalibru 12/70, težine 32 g (28,5 g olovno zrno + 3,5 g integrirani plastični stabilizator), ispaljuje se iz cijevi početnom brzinom od 470 m/s uz tlak barutnih plinova od maksimalno 770 bara. Zrno po obodu ima 18 kosih rebara koja služe za centriranje zrna prolaskom kroz cijev i koja se u predjelu čoka djelomice „svlače“ ne oštećujući cijev puške. Promjer rebara je 18,5 mm, a olovnoga zrna 16,5 mm. Na vrhu zrna nalazi se malo udubljenje promjera 5 mm i ukupne dubine 1,5 mm u svrhu bolje deformacije prilikom pogotka u tijelo divljači. Big Game Palla osim navedenoga osnovnog proizvodi se i u drugim modelima kao što su: Thrill Shock, Red Shock, Black Shock, Black Shock Magnum, Lead Free (bez olova), White Blackout HV. Svaki od modela namijenjen je ponajprije lovu na divlju svinju, a ako se odlučite za B&P i imate mogućnost probati više od jednoga modela, onda naravno izaberite onaj koji najbolje odgovara vašoj sačmarici.

S-BALL i S-BALL PLASTIC

Još jedna vrsta jedinačnih zrna koju možemo pronaći na tržištu u BiH jedinačna su zrna češke proizvodnje. Riječ je o zrnima S-Ball i S-Ball Plastic. Najpopularnija su zrna češkoga proizvođača Sellier&Bellot.

Navedena zrna također su konstruirana na principu „strijele“ i ranijih su godina na našim prostorima bila najviše korištena.

Zrno S-Ball ima olovno tijelo masivno u prednjem dijelu i šuplju unutrašnjost što mu osigurava stabilnost u letu, a uzdužna paralelna „rebra“ centriraju zrno u cijevi i omogućuju siguran prolazak kroz čok. S-Ball Plastic su zrna novije proizvodnje i imaju valjkastu željeznu jezgru koja je omotana plastičnim omotačem koji se u produžetku nastavlja u plastični čep. Plastični čep s omotačem i željeznom jezgrom jedinstven je projektil koji je postavljen u patronu izravno na barutno punjenje. Prilikom izvršenoga paljenja, donji dio plastičnoga čepa se širi te potpuno zaptiva cijev oružja, onemogućavajući prodor barutnih plinova uz istodobno vođenje zrna kroz cijev i čok. S-Ball Plastic zrno može se ispaljivati uz upotrebu bilo kojega čoka, vrlo malo se deformira u tijelu divljači, ima veliku probojnost i malo oštećuje meso.

Sva navedena jedinačna zrna mogu se naći na tržištu u BiH. Na pitanje koje je najbolje za nas, odgovor će nam dati naša puška. Prije lova bilo bi dobro na streljani provjeriti preciznost i točnost pogodaka sačmarice kojom namjeravamo loviti. Puške sačmarice različito „nose“ jedinačna zrna. Rijetke su puške, a posebno dvocijevke, koje jedinačna zrna na udaljenostima od 30 do 50 m „nose“ na isto mjesto. Razlog više je i nedostatak odgovarajućih ciljnika, što rezultira većim „rasturanjem“ pogodaka na cilju.

Ugovor o sufinanciranju projekata lovačkih udruga

Ministar poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Hercegbosanske županije, Božo Perić, potpisao je ugovore s predstavnicima lovačkih udruga kojima su dodijeljena sredstva temeljem Javnoga poziva – sufinanciranje razvoja lovstva, a koji je nakon višegodišnje stanke bio isključivo namijenjen lovozakupnicima. Nakon provedenoga Javnoga poziva Ministarstvo je donijelo Odluku o dodjeli sredstava za projekte udrugama, čija je ukupna vrijednost iznosila oko 20.000 KM. Ovom Odlukom iz Proračuna Hercegbosanske županije za 2024. godinu odobrena su sredstva sljedećim zakupnicima sportsko-gospodarskih lovišta s područja Hercegbosanske županije:

- Udruženje lovaca „Drvar“ 2.598,20 KM
- Lovачko društvo „Risovac“ – Bosansko Grahovo 7.088,30 KM
- Lovачka udruga „Srdnač“ – Glamoč 1.353,00 KM
- Lovачka udruga „Tetrijeb“ – Glamoč 1.480,60 KM
- Lovачka udruga „Cincar“ – Livno 2.567,40 KM
- Lovачka udruga „Livanjsko polje“ – Lištani 1.311,20 KM
- Lovачka udruga „Ždral“ – Livno 1.181,40 KM
- Lovачka udruga „Orlov kuk“ – Tomislavgrad 833,80 KM
- Lovачka udruga „Vran“ – Tomislavgrad 1.685,20 KM

Zakupnici lovišta mogli su aplicirati s najviše od 57 % uplaćene zakupnine za korištenje lovišta u korist proračuna Hercegbosanske županije.

Udruge će sredstva iskoristiti za nabavku hrane za divljač, sjetvu žitarica za divljač, nabavku hranilica, nadzornih kamera, izradu i sanaciju lokava za divljač, nabavku terenskoga vozila za potrebe lovočuvarske službe što će umnogome doprinijeti razvoju lovstva na području HBŽ-a. Uređenje i poticanje lovstva kao jedne od važnih grana gospodarstva jedna je od zadaća Ministarstva, a prihvaćanjem županijskoga Zakona o lovstvu stvoreni su preduvjeti da Ministarstvo, kroz Javni poziv osigura sredstva za sufinanciranje projekata koji će unaprijediti lovstvo i olakšati djelovanje lovačkih udruga, a samim time i ovo će područje biti unaprijeđeno – istaknuo je ministar Perić prilikom potpisivanja Ugovora.

Predstavnici lovačkih udruga izrazili su zadovoljstvo realizacijom ovoga Javnoga poziva, te zahvalili resornom ministru na suradnji i podršci koju pruža lovačkim udrugama na području Hercegbosanske županije.

Izvor: <https://www.vladahbz.com>

Mate Buntić

Potpisivanje ugovora o projektima sufinanciranja razvoja lovstva

Prije dvadeset godina, 19. rujna 2004. godine, na inicijativu grupe lovaca slavljena je prva sveta misa na mjestu zvanom Otara, na Bilima, na ostacima kamenoga oltara ograđenoga urušanim suhozidom. To su ostatci drevnoga misišta na kojemu su se u vrijeme turske vlasti kriomice održavali misni obredi. Namjera je bila ovo mjesto sačuvati od zaborava, urediti okoliš, a misu slaviti svake godine. Kako je bilo zamišljeno, tako se i događa. Ove godine, 29. rujna obilježena je dvadesetogodišnjica aktivnosti na Otaru, a sveta misa slavljena je dvadeset prvi put. U međuvremenu je na Otaru napravljena uređena kamena kapelica sa zvonikom na uzvisini iznad kapelice, zavjet Marinka Solde – Jure, te uređen okoliš.

Vremenska prognoza za ovogodišnju nedjelju na Otaru nije bila baš optimistična, što je zadavalo glavobolju organizatorima, zbog različitih sadržaja koje su planirali. Jutro je bilo prohladno, s jakim burom, no to nije omelo brojne ljubitelje i štovatelje Otara da dođu na svetu misu. Srećom, kapelica i mjesto za misare ispod je samoga vrška Otara, u nekom „zavitraju“, gdje je snaga vjetera neusporedivo manja nego na vrhu. Misno slavlje, po običaju, predvodio je fra Mile Vlašić. Kao i svake godine misne nakane bile su za sretan početak lovne sezone te za umrle „Mosorove“ lovce kojih je od prošle do ove mise osam i čija su imena spomenuta. Kod mnogih su posebno proradile emocije pri spomenu dvojice naših kolega, Marka Zelenike i Mirka Čubele – Bajje, koji su ovdje dolazili svih proteklih godina i bili dio organizacijskoga odbora. U propovijedi je fra Mile, između ostaloga, istaknuo da se mjesta kao što su Otara, Misište na Bilima, Krstivode na Dobrome Selu i druga slična diljem Hercegovine, trebaju čuvati i održavati jer su dio naše povijesti,

Svake je godine sve više dama, djevojaka

LD "Mosor" Široki Brijeg OTAR 2024

Dvadeset znakovitih godina

PIŠE VLADO BOŠNJAK

naših korijena. Na kraju mise fra Mile je, u ime organizatora, zahvalio nazočnima što svojim dolaskom čuvaju i poštuju ovo mjesto, također i svima onima koji su na bilo koji način pomogli pripremiti sve ono što se na Otaru događa. Na poseban način zahvalio je Lovачkom društvu „Mosor“ Široki Brijeg i „Soldo metalima“ Široki Brijeg na financijskoj potpori.

Poslije mise pučka zabava po ustaljenom scenariju. Prostor ispred kapelice postao je zajedničkom blagovaonicom, gdje je bilo malo početne gužve pri podjeli lovačkoga graha koji je ove godine, po mnogima odlično, pripremio Milenko Čuljak. Nakon graha organizatori su ponudili uštipke, sir iz mijeha, domaću kobasicu... A uštipke su i ove godine na licu mjesta pekli momci s Bune, članovi Bratovštine sv. Nikole Tavelića (Robert Knezović – Robo, Jozo Pinjuh – Jole, Marinko Puljić – Mega, Stipe Andačić, Blaž Stojčić, Mirko Brkić i Milenko Babić). Slastan grah, vruć uštipak, grumen sira i čaša vina iz priručnog bifea Mire i Ine

Ovogodišnja, dvadeset prva misa na Otaru

Ćavara – Čičića, bili su dobra podloga za gangu i bečarac. Pjevali su momci iz cijele Hercegovine, a njihove je glasove bilaska bura nosila daleko, daleko. Koliko je bilo grupa i koliko se ganga ovdje zapjeva, netko primijeti da bi se ovaj skup mogao

prozvati revijalnim festivalom gange. Što je Sunce više naginjalo zapadu, bivalo je sve hladnije. Tražili su se džemper i jakne. A brojni i (još) čašu vina, zbog hladnoće, ali i kako bi produžili još jedno ugodno druženje na Otaru.

Ganga i bečarac prepoznatljivo su obilježje Otara

I ove su godine uštipke pekli momci s Bune

Na jednoga domaćega, dvadeset gostiju

Dvadeset pet godina postojanja Lovačke udruge „Zavelim“ Roško Polje hvale je vrijedan jubilej, posebice zna li se da je za to vrijeme udruga postigla značajne rezultate u lovištu kojim gospodari. Sadašnje vodstvo „Zavelima“, na čelu s predsjednikom Damirom Kelavom i tajnikom Mariom Sušilovićem, tim je povodom 4. listopada u dvorani „Gospodar prstenova“ u Tomislavgradu upriličilo prvu lovačku večer ove udruge. I pogodili su „u sridu“. Više od 800 lovaca i gostiju iz brojnih udruga Lovačkoga saveza Herceg Bosne te iz susjedne Hrvatske, uveličali su ovu večer. Kako LU „Zavelim“ broji svega 39 aktivnih lovaca i među najmanjim su članicama Saveza, ispada da je na svakoga domaćega lovaca bilo više od dvadeset gostiju.

Šarmantni voditelj Ivan – Iko Mladina na početku je najavio program večeri te pozdravio goste i sponzore, posebno izdvajajući tombolu

i vrijedne dobitke, poslije čega je uslijedila hrvatska himna i minuta šutnje u počast umrlim lovcima „Zavelima“ i hrvatskim braniteljima.

Među onima koji su se obratili nazočnima, prvi je bio predsjednik udruge Damir Kelava koji je, nakon što je svima u dvorani zaželio lijepu i ugodnu večer, istaknuo kako je Lovačka udruge „Zavelim“ Roško Polje utemeljena 15. ožujka 1999. godine, a u Lovački savez Herceg Bosne primljena 9. listopada iste godine u Rami. Prvi predsjednik udruge bio je Filip Sušilović, poslije njega Ante Đikić, pa Mario Sušilović i danas Damir Kelava. Udruga gospodari lovištem površine 6670 ha i dobro surađuje sa susjednim lovačkim udrugama i Lovačkim savezom Herceg Bosne. Okupljenim lovcima i njihovim gostima također se obratio Ivan Buntić, načelnik općine Tomislavgrad, koji je izrazio zadovoljstvo radom ove udruge, uputio joj čestitke za organizaciju ove večeri i obećao pomoć i suradnju

kako ovoj udruzi, tako i ostalim lovačkim udrugama s područja Tomislavgrada. U ime Lovačkoga saveza Herceg Bosne nazočnima se obratio

dopredsjednik Saveza Mate Buntić, koji je čestitao svojim susjedima obljetnicu i zaželio im još ovakvih proslava radeći na dobrobit lovstva.

Usljediła je svečana dodjela lovačkih odličja Lovackoga saveza Herceg Bosne zaslužnim članovima udruge, te dodjela zahvalnica za pomoć u pripremi ove lovačke večeri. U zabavnome dijelu večeri prigodan program izveli su članovi HKUD-a „Fra Jozo Križić“ iz Roškoga Polja, a cjelovečernji glazbeni zadatak uspješno su obavili članovi Tamburaškoga sastava „Dukati“ iz Širokoga Brijega.

Lovačke večeri gotovo redovito završavaju tombolom, pa ni ova nije bila izuzetak. Petnaest lovačkih pušaka, dva pištolja i još šezdesetak vrijednih nagrada bio je mamac za kupnju tiketa. Prodano je 10.300 listića tombola, što će značajno poboljšati financijsko stanje ove udruge. U razgovoru s njim, predsjednik Kelava nas zamoli da u ovoj tekstu nikako ne zaboravimo njegovu zahvalu koja

glasi: „U ime lovaca LU-a 'Zavelim' Roško Polje zahvaljujem svim našim prijateljima i podupirateljima koji su nam omogućili organizirati ovu lovačku večer. Zahvaljujem i svima onima koji su došli na našu lovačku zabavu, bez njih sve ovo ne bi imalo smisla, niti bi bilo na ovoj razini, svečano i moćno.“

Vlado Bošnjak

Nismo se oglašavali, ali smo živi i radimo

Memorijalni turnir. Kao i prethodnih 13 godina, LD „Sokol“ i sekcija Ovčarevo i ove su godine, na vojnoj streljani Ovčarevo, organizirali Memorijalni turnir „Marko Meljančić“ u gađanju glinenih golubova. Bilo je dosta peripetija oko pribavljanja kojekakvih suglasnosti za početak ovoga turnira, ali su organizatori uspjeli sve to završiti uspješno i na vrijeme. Najveće zasluge za to pripadaju glavnome lovcu Mladenu Meljančiću i njegovoj sekciji, ali i predsjedniku „Sokola“ Nikoli Biljaki, te Mladenovoj obitelji, odnosno njegovu pokojnom djedu, dugogodišnjem lovcu, zbog kojega je sve ovo i počelo prije 14 godina. Na ovogodišnjem turniru se, bez obzira na jak vjetar i kišu, ipak okupilo četrdesetak lovaca iz Središnje Bosne. Najboljim strijelcima podijeljene su nagrade, pobjednik je dobio i pečeno prase i odmah ga podijelio sa svim sudionicima turnira. Čestitamo najboljim strijelcima, ali ih nećemo poimence spominjati jer držimo da su pobijedili svi koji su, s obzirom na jako loše vrijeme, došli i uveličali ovaj turnir.

Vakcinacija. Lovачko društvo „Sokol“ je pred otvaranje sezone lova na sitnu divljač organiziralo vakcinaciju lovačkih pasa. Vakcinacija je održana u naselju Grgino Polje, gdje postoji igralište za djecu i društveni dom. U ovom se poslu posebno istaknuo iskusni lovac Anto Peša, koji svake godini osigura teren, veterinar, pa i posude s vodom za pse, sve do zadnjih sitnica. Vlasnici pasa na vakcinaciju su doveli četrdesetak svojih ljubimaca. Poslije vakcinacije, lovci ne bi bili lovci da ne ostanu družiti se uz mezu i piće, a to je opet pripremio tko drugi nego naš Anto.

Ocjenjivanje trofeja. Također pred otvaranje sezone lova na nisku divljač, društvo je upriličilo i ocjenjivanje trofeja stečenih s

lovištu kojim gospodari. Da sve bude transparentno, trofeje su ocjenjivali Ivica Drmić iz LO-a „Vitez“ Vitez i Dominko Mlakić iz LD-a „Pavlovica“ kao „stranci“, te Josip Sučić iz LD-a „Sokol“ Nova Bila. Kako je bilo puno trofeja, ocjenjivači su radili od jutarnjih sati do kasnoga poslijepodneva, a posao su obavili na opće zadovoljstvo. Za ilustraciju, ocijenili su trofeje šest vukova, a među ocijenjenim trofejima bilo je i onih koji su zaslužili zlato.

Otvaranje sezone. Ovogodišnje otvaranje lovnog sezone na nisku divljač upriličeno je u lovištu sekcije Gorčevica. Predsjednik sekcije, Tomo Kolenda, pobrinuo se da sve prođe u najboljem redu, počevši od zbornoga mjesta pa do druženja poslije lova uz roštilj, lovački grah i prasetinu s ražnja. Druženje je prošlo u nešto tišem tonu jer je sekcija Gorčevica nedavno ostala bez jednoga svoga člana, pokojnoga Živka Barbića, koji je bio pokretač mnogih aktivnosti u sekciji. Kada je o ulovu riječ, jednoga zeca odstrijelio je lovac Dančo, to je bilo sve.

Sekcija Dolac. Sekcija Dolac utemeljena je prije 12 godina. Kako svoje lovište u Bukovici gotovo dijeli s dvije sekcije susjednoga društva „Vlašić“ iz Travnika, godinama se tu lovilo nekontrolirano. No vrijedni lovci sekcije, držeći se stava iskusnoga lovca Marinka Jurčevića „orati se mora uz brdo“, uhvatili su se alata i posla. Na kršu i kamenu kakav se viđa u Hercegovini, za kratko su vrijeme, svojim rukama i svojim novcem te uz pomoć lovačkoga društva, a pod budnim okom pokojnoga Pave Čurka, sagradili funkcionalnu kuću s

pratećim objektima. Nedugo potom prionuli su kopanju 600 metara dugačkoga kanala kako bi s obližnjega imanja doveli vodu. Izvor vode donirao je pokojni Anto Lučić zvani Fant, na čemu smo mu neizmjerljivo zahvalni. Na česmi koju koriste svi oni koji dođu u ovaj kraj, stoji zahvala pokojnom Fantu, za sva vremena. Tek poslije svih tih radova počelo se s uređenjem lovišta, izgradnjom visokih čeka, solila, pojilišta... Da ne nabrajamo što se sve radilo kako bi se sačuvalo ono divljači što je ostalo, kako bi se lovilo u sekciji i kako bi se namamilo ono čega nema u lovištu. A da se upornost isplati, pokazalo se 20. listopada, kada su Nikola, Sloba, Igor, Vinko, Marić i ostali članovi družine, odstrijelili jedno nazime. Uz dobre pse goniče u vlasništvu obitelji Nikole Čurka, lov je bio u potpunosti uspješan. Poslije lova, naravno, dobar ručak i druženje. Bit će još ovakvih lovova, a sekciji Dolac želimo da i dalje „ore uz brdo“.

Boris Bralić

Nema nikakvih nepoznanica

Ulovu mogu sudjelovati samo lovci koji posjeduju dozvolu za lov divljih svinja, osim 5. 1. 2025. godine, kada je lov za sve lovce društva, bez obzira na dozvolu ili odobrenje. Lov traje od 8 do 16 sati. Lovci koji na vrijeme ne dođu na zbornu mjesto ne mogu sudjelovati u lovu. Lovci

sa sobom obvezno moraju nositi odobrenje za lov divljih svinja i obilježavajući prsluk LD-a „Fazan“ Odžak. Lovom rukovodi Božo Grgić. U dijelu lovišta gdje se lov odvija u ravnici (Rit, Mera), lovi se puškama sačmaricama i kombinacijama, bez upotrebe karabinskoga zrna. U

dijelu lovišta (Ninoš, Kočijaš, Kadar i desna strana ceste Odžak – Brod) može se loviti i karabinima i kombinacijama. U vrijeme naznačeno u kalendaru lova divljih svinja na području određenom za lov nije dopušteno loviti ostalu lovnu divljač.

Lovac koji posjeduje pse

obučene za lov divljih svinja može u jednome lovnom danu povesti najviše dva psa. Psi koji budu gonili srneću divljač bit će isključeni iz lova. Lovac gost može voditi u lov psa samo u sljedeće dane: 27. 10., 1. 12. i 22. 12. 2024. godine, uz dozvolu za lov na kojoj će biti naveden broj rodovnika i pasmina psa. Lovci su dužni pridržavati se odredaba Zakona o lovstvu i normativnih akata društva.

Marko Jeleč

20. 10. 2024. – Mera
27. 10. 2024. – Kadar
3. 11. 2024. – Rit
10. 11. 2024. – Ekonomija - Točak
17. 11. 2024. – Brezik - Potop
24. 11. 2024. – Mera (od crpne pumpe)
1. 12. 2024. – Osječak - Potop
8. 12. 2024. – Poloj
15. 12. 2024. – Mera
22. 12. 2024. – Kadar
29. 12. 2024. – Rit
5. 1. 2025. – Mera

Možda će se s mrazom spustiti i divlje svinje

UVinici je otvorena sezona lova na divlju svinju s goničima. Željni su lovci pasjega šteka, još željniji psi lova i progona. Ako se po jutru dan poznaje, ostat će željni i lovci i psi – divlje svinje nema!

Po hranilištima prevrću jazavci, sabiru lisice, tumaraju medvjedi i za njih bi zima mogla biti duga pa gledaju kako sa što manje napora doći do hrane. Možda će se, kad mraz ugrize visove Čvrnsnice, Vrana i Kamešnice, s mrazom spustiti i divlje svinje.

Možda bi se već i spustile, da čovjeka baš kao i živinu ne tjera onaj iskonski instinkt pa uvijek grabi više i više. Cijela su polja i visoravni s obje strane granice sapeti električnim pastirima, od krajeva do krajeva, prijeći tako stoljetne putove kojima je divljač prirodno migrirala. Za vid napretka i zelene energije krče se šume, probijaju ceste i uništavaju staništa, a niču elektroenergetska postrojenja.

Na lovcima je, kao nikada do sad, da osvijeste širu zajednicu o važnosti zaštite okoliša, očuvanja biološke raznolikosti te održive eksploata-

cije prirodnih resursa koji nisu neograničeni. Potrebno je etički preispitati načine provođenja lova u kojima razna tehnološka dostignuća kompenziraju lovačku vještinu dajući divljači minimalne izgleda za opstanak.

Za uspješan lov nužno je osigurati uvjete kako bi divljač ostala i opstala – u Vinici smo toga itekako svjesni!

Stipe Jurčević

Hercegovački lovci u Tikvešu

Trofeji spremni za put iz Slavonije u Hercegovinu

Lovačka elita u lovu na baranjskoga jelena

Hrvatska ima dugu lovnu tradiciju, veliku biološku raznolikost te očuvane resurse flore i faune. To je posebno izraženo na području Baranje, gdje obitavaju prirodno uzgojeni jelen i divlja svinja, što Hrvatsku čini destinacijom privlačnom domaćim lovcima turistima, ali i strancima koji većinom dolaze iz zemalja Europske unije. Ponuda divljači relativno visoke trofejne odnosno financijske vrijednosti jako je zanimljiva i po tome Hrvatska spada u sami vrh europske lovne ponude. Područje Baranje idealno je za lovni turizam koji se može okvalificirati elitnim, dakle onim koji je namijenjen ljudima veće platežne moći. Ekipe hercegovačkih lovaca: Ante Budimir, Miljenko-Mićo Galić i Davor Budimir, koju

je vodio Zdenko Tolušić, iskusen lovac i stalni sudionik komercijalnoga lova na baranjskoga jelena, ovih se dana vratila iz jednoga takvog lova u Tikvešu s pet trofeja jelenske divljači. Najtrofejnijeg jelena, u srebru, odstrijelio je Miljenko-Mića Galić, a jelen Zdenka Tolušića bio je u bronci. Trofej Ante Budimira ostao je bez medalje – tek nešto malo niže od bodovne vrijednosti bronce, a ostala dva jelena, koje je odstrijelio Davor Budimir, bila su izvan medalje.

Tradicionalno druženje i predstavljanje trofeja lovačkoj ekipi Wolf, upriličeno je u restoranu „Lovački dvor“, kod Pepe u Posušju.

Mladen Bešlić

Predstavljanje trofeja u restoranu "Lovački dvor" u Posušju

Srebrni jelen Milenka-Miće Galića

LD „Pavlovica“ Novi Travnik IGRE I „IGRE“

Na sreću, prevladali su dobronamjerni ljudi

Tradicionalne lovačke igre članova LD-a „Pavlovica“ ove su godine održane 1. rujna na Bučićkoj ravni, a domaćin je bila sekcija Bučići. Dan je bio lijep i domaćini su od rana jutra prionuli poslu pripremajući što je još trebalo za natjecanje. Odziv je bio kao i prošle godine, uz napomenu da je još dosta lovaca bilo na godišnjem odmoru i nisu mogli pribivati ovoj zabavi. Prije početka natjecanja u streljaštvu, skoku udalj, bacanju kamena s ramena i potezanju konopa, nazočne je pozdravio

predsjednik sekcije Bučići, a samo natjecanje otvorio je predsjednik LD-a „Pavlovica“ Novi Travnik. Kad je natjecanje završilo, proglašeni su pobjednici, a onda su i natjecatelji i gosti pošli na ručak koji su servirali kuhari sekcije Bučići. Lovnačke sportske igre završile su, dakle, u veselju i zabavi. Ali su ih na neki način zasjenile jedne druge igre, one političke, odnosno novi pritisci određenih političkih subjekata na „Pavlovicu“ i njezine članove. Naime, nakon svih „dogovora“ i pregovora, nakon svih

sastanaka „svakoga sa svakim“, od Šumarije, koja za to nema nikakvo zakonsko uporište, stigao je zahtjev za rušenje lovačke kuće na lokalitetu Ruda-Sudolje. Da, zahtjev, koji je Šumarija, zamislite, nazvala rješenjem, za rušenje lovačke kuće LD-a „Pavlovica“! Koliko u nekomu mora postojati zavisti i jala, pa da posegne za rušenjem nečije kuće?! Pogotovo zna li se da u lovištu LD-a „Srndać“ Novi Travnik ima barem 5-6 nelegalno izgrađenih objekata! Po svemu, očigledno smo bili u predizbornom vre-

menu pa su neki na sve načine pokušavali dići tenzije između dvaju novotravnčkih lovačkih društava, pri čemu nisu birali sredstva kako bi, eventualno, dobili poneki politički poen. Na sreću, u tu su se igru, vidjevši kamo to vodi, uključili HDZ i SDA Središnje Bosne i, za sada, spriječili rušenje objekta. Prevladali su, dakle, dobronamjerni ljudi kojima nije cilj rušenje i dizanje tenzija, nego dogovor, suradnja i otvoren stav prema drukčijim mišljenjima i prijedlozima. U prošleme broju Hoopa!, Dominko Mlakić opširno je progovorio o nekim problemima s kojima se susreću lovci „Pavlovica“, a ovaj potez Šumarije dokaz je kako se i dalje pokušava prisiliti „Pavlovicu“ da prihvati ono što ona ne želi prihvatiti i što bi u konačnici dovelo do njezina nestanka. Svi ovdašnji politički subjekti znaju za to, a lovci „Pavlovica“ vjeruju da će biti dovoljno pameti i želje da se ova situacija riješi na dobrobit i zadovoljstvo svih novotravnčkih lovaca. Kada ovaj tekst izađe u Hoopu!, druga lovačka društva već su otvorila jesensku lovnu sezonu. A naši će lovci i dalje iščekivati rješenje koje će biti prihvatljivo svim stranama. Dokle?

Zdravko Lešić

Natjecatelji i promatrači na Bučićkoj ravni

LU „Sava“ Orašje OCIJENJENI TROFEJI SRNJAKA

Bez medalje ove godine

Povjerenstvo za ocjenjivanje trofeja divljači u kojem su bili Elvis Zahirović, Marko Džijan i Dejan Baotić, krajem kolovoza 2024. godine ocijenilo je 21 par rogova srnjaka i izdalo trofejni list za svaki par ocijenjenih rogova. U vrijednosti od 80 do 90 točaka bila su dva srnjaka, od 70 do 80 točaka također dva, od 60 do 70 točaka tri srnjaka, a od 50 do 60 točaka bilo je šest srnjaka. Osam srnjaka bilo je u škartu. Valja napomenuti da ove godine nije bilo srnjaka u medalji. Prosječna trofejna vrijednost ocijenjenih srnjaka za ovu lovnu godinu je 67,33 točaka. U usporedbi s 2023. godinom, to je manje za 3,79 točaka. Ocijenjeni srnjaci u prosjeku su stari oko tri godine, a prosječna tjelesna masa im je oko 26 kg.

Blaž Živković

Najava dobre lovne sezone

Žučina lovačka družina na završetku prvoga dana lova

Lovačka sekcija „Borova glava“, jedna od sekcija LU-a „Cincar“ Livno, gospodari sjeveroistočnim dijelom lovišta „Kamešnica – Krug planina“, koje na istoku graniči s lovištem kojim gospodari LU „Vran“ Tomislavgrad, a na sjeveroistoku s posebnim lovištem kojim gospodari ŠGD „Hercegbosanske šume“ Kupres. Cijelo se lovište ove sekcije nalazi na nadmorskoj visina iznad tisuću metara, a većinu lovišta zauzima visoravan Krug koja je okružena vrhovima višim od 1800 metara, među kojima dominira Cincar s 2006 metara. Na Krugu obitava populacija od oko tisuću „divljih“ konja, koji na ovoj visoravni uspijevaju opstati zadnjih pedesetak godina prkoseći vremenskim neprikladnostima, nasrtljivim turistima, krivolovu i predatorima. Tri dana prije otvaranja ovogodišnje jesenske lovne sezone, predsjednik sekcije Stipe Periša sazvaio je sastanak sekcije na kojem je upoznao članove sa stanjem u matičnoj udruzi te s pojedinostima i zadaćama u svezi s organizacijom otvara-

nja lova u sekciji. Predsjednik je posebno naglasio ozbiljnost u lovu, nošenje fluorescentnih prsluka ili kapa, dolazak na zbornu mjesto uz raniju najavu, obvezno nošenje lovačke iskaznice, oružnoga lista, lovne karte te dozvole za lov, zbog toga što je to i inače obveza svakoga lovca, ali i zbog najavljenih pojačanih kontrola od strane djelatnika policije i lovne inspekcije.

Prvi lovni dan protekao je u vremenskim prilikama koje su više nalikovale onima u prosincu nego na početku jeseni. Pa ipak, ni ta 4 °C i hladna bura nisu spriječili lovce željne lova da nakon duge stanke izađu u lovište i uživaju u gonu svojih pasa goniča u potjeri za divljom svinjom. A magla i lagana kiša te prohladno jutro bili su kao stvoreni za pse goniče. Odmah u prvome pogonu pokrenuli su jednoga vepra kojega je, nakon što su ga njegovi psi kraće vrijeme oblažavali i držali u mjestu, na dlaku položio lovac Damir Krišto – Žučo. Tijekom dana lovci su odstrijelili i dvije lisice te imali priliku vidjeti brojnu

srneću divljač kako se brzo izvlači pred psima, kao i uočiti sveprisutni medvjedi izmet prepun jesenskih šumskih plodova. Ne mali broj lovaca naišao je na dokaze da se ovdajšnja zečja populacija brojčano značajno popravila, što znači da zeca ima dovoljno, na radost lovaca koji preferiraju lov na ovu divljač. Spoznaja da poslije vreloga ljeta, dugotrajne suše i skoro suhih pojilišta nije stradao fond divljači, lovce je učinila sretnima i zadovoljnim. Poslije lova, na zajedničkom ručku, predsjednik sekcije upoznao je lovce sa štetama od vuka na jednome stada ovaca u Potočanima. Zajednički je stav kako treba graditi nove čeke i u lovište iznositi animalni otpad koji bi vuka i druge predatore držao podalje od naselja i stoke. Tijekom 2024. godine, sekcija „Borova glava“ adaptirala je unutrašnjost svoje lovačke kuće te betonirala nogostup i zid oko kuće u čemu

su se posebno istaknuli najvrjedniji članovi sekcije, koji će se sami prepoznati. Sve to ne bi bilo moguće bez financijske pomoći LU-a „Cincar“, ali i bez dragovoljnih priloga nekolicine članova sekcije, pogotovo onih iz dijaspore, kojima i ovim putem od srca zahvaljujemo. Pozitivno ozračje i zajedništvo vidljivi su već nekoliko godina u samoj sekciji, pa ni uspjeh u lovu nije slučajnost nego rezultat dobrog

Postavljanje hranilice

gospodarenja i čuvanja lovišta, kao i kontinuiranoga rada te pravilne obuke pasa goniča, čiji vlasnici strpljivo cijelu godinu vode računa o svojim psima i spremaju ih za pogonski lov. Nakon odavanja počasti odstrijeljenoj divljači i zajedničkoga fotografiranja, druženje je nastavljeno uz lovačku vatru, okrepu te neizostavne lovačke priče. Ako je o sezoni koja slijedi suditi po njezinu otvaranju, trebala bi biti jedna od boljih.

Tomislav Mihaljević

Predsjednik sekcije Stipe Periša

Uređena lovačka kuća i plato oko čeke

Nakon što je u lovištu „Kreševo“ zatvoren lov na „šumskoga princa“ za 2024. godinu, lovci LD-a „Tetrijeb“ Kreševo iskoristili su vikend za radnu akciju unutarnjega i vanjskoga uređenja lovačke kuće Meščema, te uređenje platoa oko visoke komercijalne čeke. Zbornomjesto bilo je na Meščemi u 8 sati, gdje je napravljen plan rada i raspored lovaca.

Dio lovaca bio je određen za ličenje (krečenje) i temeljito čišćenje lovačke kuće, te za zamjenu kuhinje i sudopera u njoj, a dio za uređenje platoa oko visoke čeke. Radove u lovačkoj kući obavili su Leonardo Bakula, Elmir Fazlibašić, Anel Boja i Nihad Agić, uz pomoć dviju žena koje su detaljno očistile kompletan objekt i inventar, a drugi dio posla, onaj oko uređenja

platoa oko visoke čeke, odradili su Davor Trogrlić, Mario Marić, Mario Meljančić, Mirko Ivičević, Goran Tomić i David Bartulović. Sav otpad i smeće odvezen je na gradsko odlagalište. Na samome kraju u nadzor poslova došao je Josip Miletić, predsjednik LD-a „Jastreb“ i počastio sve prisutne gajbom piva.

Nihad Agić

Lovačka kuća Meščema

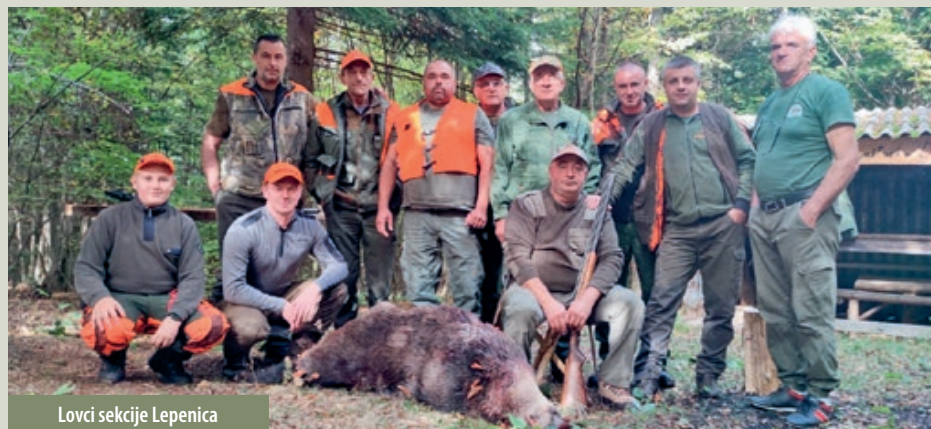

Nihad Agić, Anel Boja i Elmir Fazlibašić

Predsjednik Josip Miletić i Mario Marić

Brao gljive, „ubrao“ vepra

Lovci sekcije Lepenica

Ovogodišnja lovna sezona na nisku divljač otvorena je i u Kiseljaku, bez obzira na golemu nesreću koja je zadesila dio zemlje, pa i Kiseljak, gdje, na sreću, nije bilo ljudskih žrtava, tj. nenadoknadle štete. Lovci lovačke sekcije Lepenica lovili su na području Volijaka, te se mogu pohvaliti uspješnim otvaranjem lova. Strijelac je bio Robert Lukenda koji je, nakon što su svi odustali od lova, ostao na čeki berući gljive. Lovcu Lukendi iskrene čestitke, a drugima mirna ruka i više sreće drugi put.

Ivona Dugandžić

Pojačan interes i natjecatelja i promatrača

Na streljani Vaganj, 1. rujna 2024. godine, Lovvačko društvo „Tetrijeb“ Kreševo upriličilo je 22. tradicionalno natjecanje u gađanju mete srnjaka, glinenih golubova i šicari (gađanje jajeta koje se njiše i pune pивske boce). Na natjecanju su sudjelovali lovci iz 14 lovačkih društava, a ukupan odziv bio je nešto bolji nego prošle godine. Prema nekim procjenama, ovom je događaju nazočilo više od 250 ljudi, što lovaca, što ostalih koji vole ovaj sport. Dan prije, svi koji su to željeli imali su priliku na probnomu gađanju „uštimiti“ i svoje oko i svoje oružje. Na dan natjecanja nazočnima se na početku obratio Josip Miletić, predsjednik LD-a „Tetrijeb“ Kreševo, zaželjevši natjecateljima što bolji rezultat, a ostalima da uživaju i dobro

se provedu. Nakon nekoliko riječi o natjecateljskim disciplinama, posebno je apelirao na sve nazočne da se drže poznatih pravila i maksimalno vode računa o sigurnosti. Nakon što su prigodne riječi nazočnima uputili lovnik Davor Trogrlić i tajnik Nihad Agić, natjecanje je moglo početi.

U gađanju mete srnjaka lovačkim karabinom, prvo mjesto osvojili su strijelci LD-a „Lane“ Vogošća, drugi su bili strijelci LD-a „Biserna“ Goražda, a treći strijelci LD-a „Lještarka“ Kiseljak. U pojedinačnoj konkurenciji najbolji je bio Belmin Selimović iz ULD-a „Tetrijeb-Gunjani“ Kreševo, zatim Paškal Vukoja iz LD-a „Divokoza“ Fojnica, te Sead Marevac iz LD-a „Biserna“ Goražde.

U gađanju glinenih golubova u ekipnoj konkurenciji poredak je

Zajednička fotografija

bio sljedeći: 1. SK „Galatasnajper“ Busovača, 2. LD „Bjelašnica“ Hadžići, 3. LD „Zec“ Ilijaš. U pojedinačnoj konkurenciji, prvi je bio Slaviša Čavara iz LD-a „SK Galatasnajper“ Busovača, drugi Miodrag Relota, također član LD-a „SK Galatasnajper“ Busovača, treći Nikola Dugandžić iz LD-a „Lještarka“ Kiseljak. Najbolji u šicari bio je Semin Maslo iz LD-a „Ustikolina“ Foča, a za nagradu je dobio pečeno janje.

U svečanom dijelu, najboljim ekipama i natjecateljima uručeni su pokali, a prigodne zahvalnice uručene su Ivoni Dugandžić (LD „Lještarka“ Kiseljak), članovima LD-a „Tetrijeb“ Kreševo: Ivani Kraljević, Ivanu Drmaću, Kristijanu Kraljeviću i Igoru Barešiću, te predstavnicima svih lovačkih društava koja su sudjelovala na ovom natjecanju.

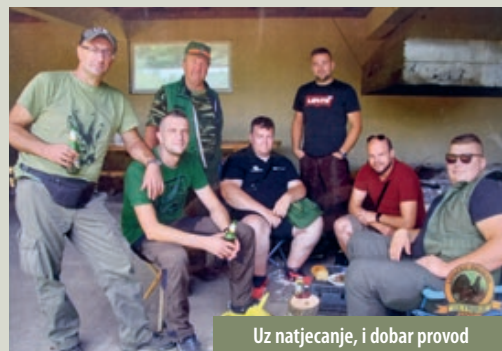
Nihad Agić

Gađanje glinenih golubova

Davor Trogrlić, Šimo Kraljević i Nihad Agić

Uz natjecanje, i dobar provod

Prvi odstrel Ivane Kraljević

Pred kraj ovogodišnje lovne sezone na srnjaka, mlada lovkinja Ivana Kraljević, članica sekcije Kreševo, imala je čast i sreću odstreliti jednoga lijepoga i perspektivnoga srnjaka. Bio je to njezin prvi odstrel u lovačkoj karijeri. Ivana je srnjaka uočila na udaljenosti od oko 200 metara, ali ga je uspjela nadmudriti vabljenjem i kada je bio na 30-ak metara od nje, sve je bilo

gotovo. Pucanj njezine Bergare označio je da je stekla svoj prvi trofej, a koliko vrijedan, tek treba ustanoviti. Ivana je lovkinja tek nepune dvije godine, ali je pokazala spretnost, strpljivost, smirenost i upornost na kojoj joj mogu pozavidjeti mnogo stariji lovci. Kao takva, doista je zaslužila svoga „šumskoga princa“.

Nihad Agić

LD „Mosor“ Široki Brijeg **LOVIŠTE BILE I PRVI DAN LOVA**

Više izlet, nego lov

Nekako se ustalila praksa da većina hercegovačkih lovačkih udruga sezonu lova s goničima otvori druge nedjelje u listopadu. Širokobriješki lovci i njihovi

susjedi, sa psima, 13. listopada zaposjeli su najatraktivnije revire svojih lovišta. Uglavnom je bilo zamišljeno loviti u „višim“ predjelima, a zborna mjesta bila su većinom kod lo-

Mirkova i Jurina lovačka grupa lovni su dan završile za stolom na Misištu

vačkih kuća u kojima su se već u subotu večer kovali planovi za sutrašnji lov i pripremao bogat stol.

Nedjelja je, što se vremena tiče, bila idealna za boravak u prirodi pa tako i za lov. Nedavne kiše obnovile su vegetaciju pa jesen još nije „prosula“ svoje umjetničke majstorije na prirodi. Lovcima je bilo najbolje držati se (ne)prosječenih staza i putova. Po onome što se čulo, bar u Bilima, lovištu sekcije „Virač“, nikada manje šteka i pucnjeva. Lov je trajao dosta kratko i već oko deset sati uslijedio je povratak na početne pozicije gdje je „ulov“ bio siguran. Dosta lovačkih grupa ovako lijepo vrijeme iskoristilo je za pravljenje ručka u prirodi. Tako su uradile lovačke grupe Mirka Bošnjaka i Marinka – Jure Solde, koji su na Misištu

uživali u ovome prekrasnom krajoliku mameći pozdrave brojnih izletnika. „Ovakav dan šteta je ne provesti u prirodi, duga je godina, bit će vremena i za lovačku kuću“, glasno je razmišljao Jura, s čime su se svi složili. Još dvije grupe lovaca sekcije „Virač“, Andrijaša Bošnjaka i Dalibora – Dade Čavara, pravile su ručak na Bilima, kod Otara uživala je Čadina grupa, a kod Covine barake grupa lovaca „Jarebice“ iz Mostara. Da nije bilo lovačkih odora i privezanih lovačkih pasa nedaleko od lovačkih stolova s obiljem hrane i pića, putnik namjernik pomislio bi da su izletnici obiteljski izišli na Bile. A zapravo je i lovcima ovaj dan bio više prirodnjački i izletnički nego lovački.

Vlado Bošnjak

LU „Kuna Jajce“ Jajce **GRUPA „RUDINA“**

Vesela grupa jajačkih lovaca

Grupa jajačkih lovaca, poznata kao „Rudina“, dobri su i uspješni lovci, ali i jako druželjubivi i gostoprimaljivi i u lovu i izvan lova. Grupa broji 30-ak članova i ima status sekcije pri Lovačkome udruženju „Kuna Jajce“. Vrlo su marljivi i aktivni u lovištu, a u slobodno vrijeme rado se sastaju, uz

pjesmu i veselje. Među njima je svestranih momaka, šaljivih, raspjevanih, svirača, ali i onih koji su prvi u radnim aktivnostima i onih koji redovito sponzoriraju različite aktivnosti. Uz dosta starijih i dugogodišnjih lovaca, poput braće Grgića, u grupi uvijek ima i lovaca pripravnika koji svoj pripravnički staž zasigurno

odrađuju u pravoj lovačkoj sredini i koji će nastaviti stopama ovih iskrenih i dobrih ljudi. Vođa ove grupe lovaca je Vinko Pajić, poznat kao vrlo odgovoran i nesebičan kada je riječ o organiziranju lovova i druženja u njihovu lovištu. Lovište njihove sekcije jako je bogato divljači, pa su i lovovi u njihovu lovištu redovito dobri i uspješni.

Dragan Samardžić

LU „Sava“ Orašje **OTVOREN LOV NA FAZANA I ZECA**

Skroman ulov

Poštujući odluku Županijskoga vijeća za lovstvo, Upravni odbor LU-a „Sava“ Orašje ovogodišnju je jesensku lovnu sezonu otvorio 13. listopada i ona će trajati

do 29. prosinca, ukupno 14 lovniha dana. Zec se može loviti svake posljednje nedjelje u listopadu i studenom, te 3. prosinca kada je i posljednji dan lova na zeca. Sekcije mogu, ako to žele, odrediti još dva

Lovci sekcije Kostrč prije polaska u lov

"Drugo poluvrijeme" sekcije Matići

dana lova na zeca, ali ne poslije 1. prosinca. Prvi lovni dan protekao je na uobičajen način, u druženju, glazbi, jelu i piću... U tome su sudjelovali domaći lovci, „gosti“ iz inozemstva koji tradicionalno samo za ovu priliku dođu u svoj rodni kraj, te oni koji nisu lovci, ali im se svake godine na dan otvaranja lova rado pridruže. Odstrel nije bio bogzna što, odstrijeljeno je tek 29 fazana, tri zeca te po jedna lisica i kuna. Na temelju onoga što su vidjeli, lovci drže da fazana i zeca ima u lovištu, ali ima i dosta grabežljivaca, čemu treba posvetiti posebnu pozornost.

Blaž Živković

HUL „Kravica“ Ljubuški **LOVAČKI ISPIT**

Priprema doprinijela odličnu rezultatu

ULjubuškom je ovogodišnji lovački ispit održan 28. rujna, a u gimnazijske klupe gdje je održan sjela su 32 pripravnika iz HUL-a „Kravica“ Ljubuški, tri pripravnika iz HLU-a „Orao“ Čitluk, tri pripravnika iz LD-a „Galeb“ Čapljina, sedam pripravnika iz LD-a „Risovac“ Bosansko Grahovo, te

jedan pripravnik za lovočuvarski ispit. Prije ispita lovci pripravnici prošli su četverodnevna predavanja koja je organizirala „Kravica“, što se vidjelo i na rezultatu, odnosno na činjenici da su svi pripravnici položili ispit. Članovi ispitnog povjerenstva: Alojz Dunder, Vlado Soldo i Ivica Lučić bili su zadovoljni

provedenim ispitom i njegovim rezultatima, što su, uz ostalo, i istaknuli u svojim uobičajenim obraćanjima poslije ispita. Prigodnim riječima budućim se lovcima prije početka ispita obratio i Marin Keža, predsjednik HUL-a „Kravica“ Ljubuški.

Zvonimir Čutuk

Ispitno povjerenstvo

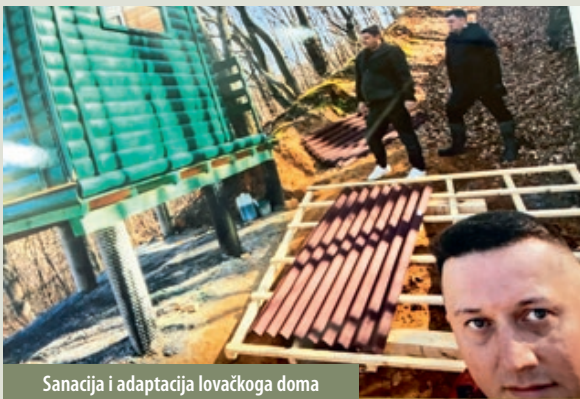

Budući lovci na ispitu u gimnazijskim klupama

LD „Fazan“ Usora **UKRATKO KROZ GODINU**

Lovi se, ali se i radi u lovištu

Od brojnih aktivnosti LD-a „Fazan“ Usora u ovoj godini, izdvojit ćemo samo neke. Počet ćemo s izgradnjom visokih čeka u lovištu i zasijavanjem remiza na rubovima

Sanacija i adaptacija lovačkoga doma

lovišta kako bi divljač, ponajprije divlje svinje, činila što manje šteta na usjevima, a nastaviti sa sanacijom i adaptacijom lovačkoga doma, što će dijelom financirati lovačko društvo, a dijelom Općina Usora. Radovi na lovačkomu domu trebali bi biti završeni do kraja godine, kako bi se mogao opravdati novac dobiven za tu namjenu. Na temelju suglasnosti dobivene od strane Zeničko-dobojskoga kantona, društvo je otvorilo sezonu lova na srnjaka i to u dva dijela: prvi dio u lipnju, drugi dio u kolovozu. I jedan i drugi lov protekli su sigurno, ali i uspješno što se

tiče samih trofeja. Lov na srnu upriličen je druge nedjelje u listopadu kako bi se u potpunosti ispunilo sve ono što stoji u godišnjem planu gospodarenja divljači za 2024./2025. godinu. Također, treba spomenuti lov grabežljivaca, odnosno naglasiti da su usorski lovci, svjesni šteta koje grabežljivci čine ostaloj divljači, jako uspješni u njihovu odstrelu.

Sušno razdoblje je za nama, ali dok je trajalo, zahvaljujući prije svega odgovornosti mještana Usore, nije bilo požara i divljač je, što se toga tiče, imala mir u lovištu.

U tijeku je sezona lova na sitnu divljač. Sav trud koji su usorski lovci uložili u lovište ove, ali i proteklih godina, daje im za pravo vjerovati da će sezona proći uspješno i da će do kraja moći uživati u čarima lova i svoga nesebičnoga rada.

Anto Kontić

LD „Fazan“ Odžak **PRVI DAN LOVA NA NISKU DIVLJAČ**

Teren težak, kondicija upitna...

Oko 150 lovaca okupilo se 13. listopada na zbornim mjestima u

odžačkome lovištu na otvaranju ovogodišnje sezone lova na nisku divljač. Lovio se

zec i fazan, a svaka je sekcija lovila na „svome“ području, odnosno tamo gdje je bila zadužena za uzgoj i zaštitu divljači. Dan je bio sunčan i lijep, ali su zato tereni za lov bili teški, obrasli, jer se posavska polja obrađuju slabo ili se ne obrađuju nikako. Uz to, lovci i njihovi psi prvi dan lova obično nisu u kondiciji, a sve je to doprinijelo jako

skromnom ulovu. Ali to i nije bilo važno, svima je važan bio zajednički ručak poslije lova. Ovisno od sekcije do sekcije, uglavnom je to bio lovački čobanac i pečenje. A da takva druženja prođu bez priče, pjesme, šala, dosjetki..., nema šanse. Ulova ne mora biti, ali bez toga ne ide.

Nedžad Garić

LD „Tetrijeb“ Kreševo **KOMU I ZAŠTO SMETAJU LOVAČKI OBJEKTI**

Sramotan čin nesavjesnih pojedinaca

U posljednje vrijeme učestali su napadi na lovačke objekte u vlasništvu LD-a „Tetrijeb“ Kreševo: dvije provale u lovačku kuću Mešćema gdje je učinjena materijalna šteta od oko 8000 KM, na streljani Vaganj ponovno su ispisima ugljenom devastirani zidovi nadstrešnice, a ostavljaju se i veće količine smeća za sobom koje životinje kasnije razvlače po čitavom objektu i okolišu, u mjestu Blinje zidovi nadstrešnice također su devastirani ispisima ugljenom... O svemu navede-

nom obaviještena je kreševska policija. Nikomu nije bilo zabranjeno koristiti ove nadstrešnice i njihova dvorišta, ali su nečasni pojedinci uzeli sebi za pravo devastirati ih i za sobom ostavljati nered i prljavštinu. Treba istaknuti da ovi objekti nisu služili samo lovcima nego svim dobronamjernim ljudima koji su se, dolazeći na izlete, u njima mogli skloniti od vremenskih nepogoda. Bez obzira na to, neodgojeni i zlonamjerni pojedinci podlegli su svojim strastima nanoseći lovačkom društvu ozbiljnu

štetu, bez ikakva razloga i povoda. Ovaj tekst apel je svima onima koji borave u prirodi, dakle i u našem lovištu: čuvajte prije svega prirodu, ali i lovačke objekte jer oni mogu poslužiti kao skloništa i mjesta za odmor i uživanje. I nadamo se da više nećemo imati razloga pisati ovakve tekstove, da će lovačke kuće i nadstrešnice, ali i ostali objekti, služiti jedino svrsi za koju su sagrađeni.

Nihad Agić

Lovačka nadstrešnica na Vagnju koju su huligani išarali neprimjerenim sadržajima i u kojoj su ostavili za sobom kabasto smeće

Provaljena vrata na lovačkoj kući Mešćema

Poslije devastacije, nadstrešnica je uređena i okrećena

LD „Fazan“ Odžak **UNOS FAZANSKE DIVLJAČI U LOVIŠTE**

Nisu u zadovoljavajućoj formi

Pred početak ovogodišnje lovne sezone, „Fazan“ iz Odžaka i ove je godine odlučio u svoje lovište unijeti određenu količinu odrasle fazanske divljači, za što su bili zaduženi lovnik društva i lovnici sekcija. Fazani, njih 280, ugovoreni su 1. kolovoza 2024. godine s fazanerijom „Posavina“ iz Posavske Mahale, a primopredaja divljači bila je 28. rujna. Kada su fazani ugovarani s fazanerijom, bio je dogovoren omjer muške i ženske divljači, kao i dob fazana. No, nije bilo sve po dogovoru, odnosno „Fazan“ nije dobio prvo leglo

– najstariji uzrast, kako je dogovoreno, nego je to bila jedna mješavina više ovogodišnjih legala. Po riječima lovnika i još nekih lovaca, fazani uneseni u lovište nisu u zadovoljavajućoj formi i stoga lovci razmišljaju o nabavci fazanskih pilića i njihovu odrastanju u volijerima sekcija.

Fazani su ravnomjerno raspoređeni na cijelome lovištu kojim gospodari LD „Fazan“, a lovci raspoređeni po lovnim grupama imali su zadatak mjesec dana svakodnevnim ophodnjama nadzirati adaptaciju fazana na nove uvjete.

Nedžad Garić

LU „Sava“ Orašje **LOVAČKI ISPIT**

Čestitke i velika očekivanja

Ovogodišnji ispit za lovce pripravnike iz lovačkih udruga „Sava“ Orašje, „Kuna“ Domaljevac i „Fazan“ Odžak održan je 5.

listopada u Orašju. Pristupila su mu 42 kandidata i svi su, neki nakon pismenoga, neki nakon usmenoga dijela, zadovoljili postavljene ispitne

kriterije. Ispit su proveli Alojz Dunder, Ivica Lučić i Vlado Soldo i svaki se od njih nakon ispita prigodnim riječima obratio budućim lovcima, čestitajući im i želeći da nastave s učenjem i kontinuiranim praćenjem svih bitnih događanja u lovstvu. Novo-

pečenim lovcima čestitao je i Josip Pejić, predsjednik LU-a „Sava“, kao i Dragan Guberac, predsjednik Saveza, koji je izrazio zadovoljstvo činjenicom da su novi članovi triju posavskih lovačkih udruga mahom mladi ljudi od kojih očekuje da postanu vrsni lovci i jednoga dana uspješno preuzmu radne dužnosti u svojim udrugama, ali i u Lovачkom savezu Herceg Bosne.

Blaž Živković

U očekivanju početka ispita

Članovi ispitnog povjerenstva sa svojim domaćinima

HLU „Malič“ Grude **SEOBE PTICA**

Prepelica iz Slovenije u Grudama

Kada je Dražen Lukenda, lovac Hrvatske lovačke udruge „Malič“ iz Gruda, 15. rujna ove godine otišao u lov na prepelicu, ni slutio nije da će njegov lov biti zabilježen na stranicama Hoopa!, a njegovo ime biti upisano u evidenciju Društva za opažanje i proučavanje ptica u Sloveniji (DOPPS-BirdLife Slovenija). Toga dana Dražen je na lokalitetu „Kongora“ Drinovci odstrijelio prstenovanu prepelicu. Predsjednik udruge Zlatko Blekić poslao nam je fotografiju na kojoj se jasno vidi da je prepelica prstenovana u Sloveniji. Fotografiju smo poslali u redakciju „Loveca“, glasila Lovачkoga saveza Slovenije i ubrzo uz zahvalu dobili upit gdje, tko i kada je odstrijelio prepelicu. Kada smo poslali i te podatke, odgovor nam je poslao Al Vrezec, profesor s Nacionalnoga instituta za biologiju u Ljubljani i

aktivan člana u DOPPS-BirdLife Slovenije. U odgovoru navodi da je prepelica prstenovana u rezervatu Vodomečev gaj kod Cerova blizu Grusoplja, 12. rujna ove godine.

Podatak da je prepelica na putu do svoga zimskoga odredišta za tjedan dana prešla put iz Slovenije do Gruda, gdje je zastala da prikupi snagu za daljnji put, poslužit će biologima u njihovim znanstvenim radovima o seobama i migracijama ptica, u ovom slučaju prepeličje populacije. Ujedno ovo je poruka svim našim lovcima da kod odstrela označene (prstenovane) divljači dostupne podatke pošalju instituciji koja je obavila prstenovanje ili na adresu Lovачkoga saveza Herceg Bosne koji će dalje prosljediti podatke.

Vlado Bošnjak

Koristan podatak, ujedno i poruka lovcima

PUŠKE ZA LOV VISOKE DIVLJAČI U POKRETU

Sama po sebi puška ni od koga neće napraviti super lovca

Početak jeseni ujedno je i početak jednoga od najatraktivnijih načina lova na visoku divljač – lova pogonom. Većini lovaca skupni je lov, a posebno lov pogonom na visoku divljač, najuzbudljiviji lov u sezoni, pun adrenalina, neizvjesnosti i uzbuđenja svake vrste. Za taj lov, kao i svaki drugi, potrebno je opremiti se odgovarajućim oružjem

PIŠE **MLADEN BEŠLIĆ**

Lovačko oružje nezaobilazan je dio opreme svakoga lovca i ono u svim svojim segmentima treba biti prilagođeno divljači koja će se loviti. U skupnome lovu brzo se puca na pokretne ciljeve, udaljenosti su obično male, okolnosti nepredvidive i stoga se za taj lov preporučuju kalibri većih promjera i metci nešto veće mase. Zašto? Zato što su hitci u lovu pogonom manje precizni od hitaca upućenih s čeka, pa je nužno „ostaviti“ nešto rezerve u smislu prijenosa dostatne količine energije metka na divljač. A uz to, metku na njegovu putu nađe se kojekakvih prepreka, primjerice grane, lišće, visoka trava i sl., pa je i to razlog što u pogonskome lovu ne želimo prebrze i male metke koji se već na putu raznesu zbog spomenutih prepreka ili njihov smjer skrene s putanje i najmanja travnata biljka. Još nešto, možda i važnije od izbora vrste puške: puškom moramo znati pravilno i sigurno rukovati, mo-

ramo biti uvježbani s puškom, znati sva njezina svojstva, osigurače, potencijalne otpusne okidače, i da nam intuitivno po potrebi „sama padne u rame“. U lovu pogonom možemo očekivati da ćemo pucati na više životinja, da će između pucnjeva biti jako malo vremena ili da ćemo ispaliti manje precizan hitac nakon kojega će biti potreban brzi popravak.

IZBOR PUŠKE STVAR JE UKUSA

Lovačke puške za lov visoke divljači su puške s izliblebljenim cijevima, tzv. risanice. U literaturi se mogu pronaći i nazivi kuglare ili karabini. Puške risanice po svojoj su konstrukciji slične sačmaricama, od njih se razlikuju samo po cijevima i zatvaraču. Naime, cijevi risanice iznutra su spiralno, paralelno izliblebljene (izdubljene) i iz njih se ispaljuje jedan projektil u obliku zrna. Treba napomenuti da se za lov divlje svinje, koja pripada visokoj

divljači, mogu koristiti puške s glatkim cijevima koje ispaljuju kuglu ili zrno, s tim da udaljenost do cilja ne bi trebala biti veća od 50 metara. Ovo je iznimka i propisana je Pravilnikom o načinu uporabe lovačkoga oružja i naboja. Visoka divljač koja je u pokretu najčešće se lovi oružjem kao što su poluautomatske lovačke puške (risanice, karabini), ravnocrtno repetirajuće lovačke puške i repetirajuće lovačke puške s rotirajućim cilindričnim zatvaračem, te nešto egzotičnije „express“ lovačke puške kod kojih je moguće jako brzo ispaliti dva naboja jedan za drugim. Sve spomenute puške imaju mogućnost brzo popraviti prvi pucanj sljedećim. Izbor među tim tipovima pušaka ponajprije je stvar ukusa, a za dobre rezultate pri pucanju najvažnija je vježba, vježba i samo vježba. Na ustima cijevi lovačkih pušaka u zadnje se vrijeme sve češće mogu vidjeti plinske kočnice, što je u lovu pogonom posebno

popularno zbog povećane mogućnosti za brz sljedeći pucanj, bez preduge i nepotrebne stanke između pucnjeva. Opisat ćemo ukratko nekoliko pušaka prikladnih za lov visoke divljači u pokretu.

Browning Bar MK 3 ECLIPSE. Ovaj lovački karabin ima sve tehničke specifičnosti nove BAR MK3 serije. Njegova satenska cijev i nježno niklovano kućište, uz gravuru srne i divlje svinje, impresivan su estetski element koji neizostavno oduševljavaju njegova vlasnika. Opremljen je podesivim ciljnikom, a njegova cijev od 53 cm posjeduje novi profil koji još više naglašava njegovu preciznost. Opremljen je različitim dodatcima kako bi se što više mogao prilagoditi morfologiji strijelca.

Sauer S 303 Black Velvet. Jedan od najboljih lovačkih poluautomatskih karabina za pogonski lov divlje svinje, ali i ostale visoke divljači. Oduševit će vas elegantnim izgledom, preciznošću i lakoćom korištenja. Sauer S 303 prvi je poluautomatski karabin njemačkoga proizvođača Sauer&Sohn u dvjesto pedeset godina postojanja tvrtke. Odmah po predstavljanju postao je vrlo popularan i prodavan. Razloga za to je mnogo: elegantan je, fine tehnike, izbalansiran i dobro dizajniran usprkos veličini. Lijepo radi i brzo reagira uz veliku preciznost pa je pogodan za gađanje i na blizu i na daleko.

Franchi Horizon Wood. Puška je to za modernoga lovca koji cijeni kvalitetu i estetiku. Idealna je za lov na jelene, divlje svinje, srne itd., čak i u nepovoljnim vremenskim uvjetima, kako stacionirane divljači tako i divljači u pokretu.

Strasser Model RS Solo Evolution.

Karakterizira ga fiksna cijev. U ponudi je više od 20 različitih kalibara. Bilo da je aktivirana ubrzica ili standardno okidanje, ne postoji onaj „prazan hod“ okidača, već je okidanje kratko i izravno. Povlačenjem zatvarača unatrag ili kočenjem

”

Sauer S 303 prvi je poluautomatski karabin njemačkoga proizvođača Sauer&Sohn u dvjesto pedeset godina postojanja tvrtke. Odmah po predstavljanju postao je vrlo popularan i prodavan

puške ubrzica se automatski vraća, ako je aktivirana. Linijski zatvarač kako mu i ime govori, ima samo dva hoda: natrag i naprijed, a repetiranje s klasičnim zatvaračem iziskuje četiri pokreta: gore-natrag-naprijed-dolje. Upravo izostanak tih dviju dodatnih radnji omogućuje strijelcu brže upućivanje sljedećega hitca, a zatvarač doslovce sam klizi po za to

predviđenom utoru. Ručica zatvarača vrlo je kratka, s velikom kuglom na kraju, što omogućuje lovcu vrlo jednostavno i bez traženja repetirati pušku.

Winchester SXR2 Field. Najnovija verzija poluautomatskoga karabina u kalibru 30-06 Winchester. Dužina cijevi je 53 cm, kundak je u mat-saten završnici. Kvalitetno i pouzdano poluautomatsko oružje sa smanjenom širinom rukohvata za 10 posto u odnosu na prethodnu verziju, što omogućuje lakše rukovanje puškom. Winchester poluautomatska puška je kao stvorena za lov na pogon visoke divljači. Robusni SXR2 Field je elegantan, a istodobno iznimno učinkovit. Diskretan, ima kundak i rukohvat od lakirane orahovine, opremljen inovativnom rešetkom, njegova područja za držanje jamče jednostavno i sigurno rukovanje. Toliko moćno oružje da će, što bi se reklo, velika divljač bez sumnje morati upotrijebiti obilje domišljatosti da vam pobjegne.

Benelli Argo Battue karabin. Iznimno kompaktan i jednostavan za rukovanje, dizajniran da jamči vrlo prirodnu uporabu tijekom lova. Cijev i kućište su matirani i jamče veliku otpornost na vanjske elemente. Jedinствене performanse i karakteristike u kompaktnoj pušci, jednostavno su oličenje udobnosti i ergonomije.

OPTIČKA POMAGALA

Rijetki su pojedinci koji su u današnje vrijeme još uvijek dovoljno spretni kod pucanja iz oružja s mehaničkim ciljnici-

ma. Većina se, ipak, odlučuje za postavljanje optičkih pomagala, koja olakšavaju ciljanje divljači, ali i veću preciznosti. Najčešća i najkorisnija optička pomagala u lovu pogonom su crvene točke i širokokutni optički ciljnici. Pri pucanju na pomične mete jako je važno pogledom obuhvatiti čim šire vidno polje jer nam to omogućava nadzor nad situacijom i istodobno olakšava traženje mete kroz optičko pomagalo. Idealno je ako tijekom ciljanja možemo držati oba oka otvorena i tako nadzirati veću površinu tijekom ciljanja i pucanja. Prednost crvene točke je u njezinoj maloj masi i iznimnoj robusnosti. Još manje mase obično su

su neuvećavajućih optičkih – nišanskih uređaja koji strijelcu pokazuju mjesto ciljanja crvenom točkom. Standardni tip ovih ciljnika koristi crvenu svijetleću diodu u fokusu kolimatorske optike, čime se postiže efekt fiksiranosti crvene točke bez obzira na položaj i udaljenost oka strijelca. To čini ove ciljnike izuzetno praktičnim jer omogućavaju brže ciljanje i bolju preglednost okoline, odnosno strijelac ne mora zatvarati jedno oko kako bi ciljao. Drugim riječima, značajno uvećavaju preglednost i spremnost lovca za brže i sigurnije pucanje. Ova moderna i odlična optika namijenjena je prije svega za pogoński lov i za

Većina današnjih lovaca odlučuje se za optička pomagala

refleksni ciljnici, koji su s druge strane i unekoliko osjetljiviji na sniježenje i zamagljivanje zbog disanja, a oboma fali svestranosti koju ima širokokutni optički ciljnik. On doseže široko vidno polje, a uz to ima i podesivo područje povećanja (što je korisno kod pucanja na veće udaljenosti ili ciljanja divljači), što crvena točka i refleksni ciljnik ne omogućavaju. Posljedično je zbog toga nešto veći, teži i obično skuplji.

Svaki se strijelac prvo treba obučiti s golim okom i mehaničkim ciljnicima. Tek je sljedeća razina obuke nadogradnja sposobnosti ciljanja uz pomoć elektoničkih ciljnika.

Crvene točke – Aimpoint, ili uvriježenog engleskog naziva *red dot*, ciljnici

pokretne mete, ali može se koristiti i za lov s čeke i pucanje kako na manje, tako i na srednje udaljenosti. Idealna je za planinske i brdske terene za onoga koji preferira i češće upražnjava pogonski lov. Može poslužiti i kao osnovna (jedina) optika. Možemo reći da je na neki način univerzalna za više vrsta lovova pa je možda upravo u tome i njezina prednost nad ostalim optikama. Svakako se preporučuje kao uređaj koji će se koristiti samo za pogonske lovove, tj. za pucanje u bliže pokretne mete. Prednost joj je ta što se koristi kao optičko pomagalo za karabine, puške s glatkim cijevima te za pištolje i revolvere. Dakle, optička naprava za pucanje na pokretne mete na manjoj udaljenosti za više vrsta oružja.

Crvene točke danas su na tržištu uglavnom prisutne u dvije osnovne varijante: tubularnoj i otvorenoj. Tubularne crvene točke izgledom podsjećaju na standardne optičke ciljnike i one se na pušku mogu montirati pomoću standardnih prstenastih nosača optičkih ciljnika. Otvorene crvene točke, negdje ih nazivaju holografskim ciljnikom (što je u biti isto, razlika je samo u varijanti), sastoje se od ravne baze i okvira u kome je reflektivna optika. Montiraju se na „Picatinny“ šinu ili na posebne optičke nosače, redovito postavljene na gornjoj strani oružja.

Na svim modelima ovih ciljnika ostavljena je mogućnost namještanja intenziteta crvene točke od izuzetno sjajne do jedva vidljive, a ciljnik se upucava klikovima, preko ugrađenoga sustava. Kao i u svemu što nas okružuje na tržištu, provjerene i pouzdane proizvođače krasi određena razina tehnologije i kvalitete. Većina ih u ponudi ima paletu usko specijaliziranih ciljničkih naprava. Ipak, u slučaju složenije i skuplje holografske tehnologije puno je manji broj referentnih proizvođača nego onih koji nude *red dot* ciljnike. Kod procjene omjera cijene i kvalitete treba misliti ne samo na „krajnju točku“ nego i na vijek trajanja/napajanja baterije, na otpornost uređaja na mehaničke udarce i vibracije te na ekstremne temperaturne razlike, vodootpornost, pa čak i kompatibilnost s noćnim uređajima itd.

Pojedini lovci drže da se trebaju opremiti poluautomatskom puškom jer tako dobivaju mogućnost brzoga ispaljivanja više metaka. No, praksa je pokazala da je za učinkovito korištenje te prednosti poluautomatskoga oružja potrebno dosta vježbanja, a ako se to vrijeme iskoristi i za vježbanje gađanja „običnim“ karabinom, tada se rezultati mogu realno usporediti.

Za kraj, naši lovci uvijek imaju nekoliko teorija i mišljenja koju pušku izabrati. Nema, naravno, idealnoga rješenja za izbor puške za lov visoke divljači u pogonu, niti će puška sama po sebi od nekoga napraviti super lovca. Svaki lovac treba odlučiti odgovara li mu više klasična kuglara, karabin s rotirajućim ili ravnocrtnim zatvaračem ili poluautomatska puška (karabin). Kada to odluči i odabere jednu, tada treba odabrati odgovarajući kalibar za nju.

Jako zanimljiva i učinkovita vještina lova

PIŠE MARTIN MLAKIĆ

Lisica je divljač o kojoj se stoljećima prepričava, koja je bezbroj puta opisana, opjevana...

Lukav kao lisica, nema toga tko nije čuo ovu usporedbu koja se tako često koristi pri opisu kakva snalažljiva čovjeka. No, je li to stvarno tako kad je riječ i o lovu na lisicu? Lisica se hrani uglavnom životinjskom hranom, premda uzima i biljnu. Od divljači hrana su joj zečevi, lanad, šumske i poljske koke (posebno njihov pomladak). Često posjećuje i sela u potrazi za lakim obrokom u kokošinjcima. Hrani se također insektima, glistama, puževima, žabama, a ne propušta pojesti ni jaja ptica

koja pronađe u gnijezdima. Jede i lešinu, pogotovo ako je gladna. Od biljne hrane najviše jede šumsko voće, maline i kupine. Za dužih i hladnijih zima, hranu skladišti u jazbini.

Ekološko i gospodarsko značenje lisice je veliko jer uništava štetne insekte i glodavce te tako, osim što sprečava štete na poljoprivrednim i šumskim površinama, sprečava i širenje zaraza koje glodavci prenose. S obzirom na prirodu grabežljivca i primarnu sklonost ka ranjivijem plijenu, lisica prvo napada ranjenu i bolesnu divljač, čime u prirodi ima i ulogu „prirodnog selekcionara“.

Pri vabljenju ne smiju se praviti pogreške koje djeluju neprirodno i koje kao takve sigurno neće privući očekivanu pozornost lisice

Lisica se lovi tijekom cijele godine, osim ženke kad je visoko bređa ili kad vodi nekaku mladunčad. Lov na lisicu sa psima goničima i jamarima dopušten je od 1. listopada do 1. ožujka, što je većini lovaca, zbog druženja s kolegama i slušanja psećega šteka po nekoliko sati, i najdraži način lova. No, kako lisicu loviti u preostalom dijelu godine? Postoji nekoliko načina za to: lov dočekom, lov vabljenjem, lov šuljanjem (pirš) i lov dočekom na mrciništu. Za ovu prigodu ograničit ćemo se samo na lov vabljenjem.

ZVUK KAO MAMAC

Lov vabljenjem jako je zanimljiv način lova i to je vještina koju trebaju svladati svi oni koji se žele nazvati lovcem na lisice. Vabljenje je metoda koju lovci koriste kako bi privukli divljač na puškomet, ali i kako bi je fotografirali ili samo promatra-

li. Kod vabljenja lisice koristimo nekoliko zvukova, kao što su zvuk miša (cijuk) ili zvuk zeca u nevolji. Oba su zvuka učinkovita, ali je važno pri vabljenju ne praviti pogreške kakva je, primjerice, predugo vabljenje. Vabimo li lisicu, trebamo to činiti što sličnije oponašanoj životinji. Ako vabimo zvukom miša, nije prirodno da miš bez prestanka cijuče pola sata. Ili da to bude preglasno, što je također neprirodno i neće privući pozornost lisice. Zvuk zeca u nevolji, koji se najčešće koristi, pokazao se jako učinkovit, osobito u lovu na mlade lisice. Često se kaže, ako vabljenjem uspijete privući svoju domaću mačku, spremni ste za lov lisice.

Za vabljenje lisice koriste se gotovi, kupovni vapci (drveni, plastični ili elektronički). Dobro se pokazao i snimljeni zvuk na mobitelu (što nije uvijek najpraktičnije) ili jednostavno vabimo samo usnama uz pomoć dlana, što se mora vježbati i usavršavati.

Kada je riječ o dnevnom terminu lova vabljenjem, osobno iskustvo autora ovoga teksta je da se najuspješnijim pokazao lov vabljenjem u poslijepodnevnim satima, tj. s prvim mrakom, jer lisica tada izlazi u potragu za hranom te ju je gladnu lakše dovesti. Najidealnije vrijeme u godini za lov vabljenjem je vrijeme skidanja usjeva (strništa, oranice, pokošene livade), kada u poljima ima dosta glodavaca koje lisica lovi i obilazi svaku rupu u potrazi za njima. U takvim uvjetima lisicu možemo uočiti na većim udaljenostima i vablje-

Lovcima je na raspolaganju velik izbor kupovnih vabaca

njem je privući na puškomet. Pri izboru mjesta lova moramo voditi računa o tome kako ćemo se postaviti. Najvažnije je imati dobru preglednost i da nam vjetar puše iz smjera odakle očekujemo dolazak divljači (vjetar u lice). Lisica se lovi lovačkim puškama s neižlijebljenim cijevima (sačmarice), sačmom promjera 3,9 do 4,5 mm te puškama s izlijebljenim cijevima (lovačkim karabinom). Osobno, za lov na lisicu vabljenjem najčešće koristim lovački karabin.

PONAŠANJE LISICE PRI VABLJENJU

Nakon što se postavite na mjesto čekanja, raspemite opremu, napunite oružje te promotrite teren ispred sebe, poslije toga slijedi vabljenje. Ako ne vidite lisicu, a primijetite uznemireno ponašanje ptica, vjerojatno je lisica u pokretu. Kad konačno ugledate lisicu, možete vidjeti prihvaća li ili ne prihvaća zvuk mamca. Primijetite li da lisica registrira zvuk

te reagira na nj, uzimate pušku u ruke, namještate se u najbolju poziciju i čekate najbolju priliku za hitac. Ta prilika može biti za 30 sekunda, a može i za 30 minuta, čak i duže.

Ako je riječ o mladoj i gladnoj lisici, ona izravno trči na mjesto s kojega dolazi zvuk te vam ostavlja svega nekoliko sekunda za reakciju i upućivanje hitca. Mlada i sita lisica pođe, zastane, gleda, nekada sjedne i osluškuje te tako napravi nekoliko puta približavajući se mjestu vabljenja. Gladna stara lisica prvo usmjera svoj pogled prema mjestu vabljenja, ponaša se nezainteresirano, potom se u širem luku vraća prema vama iz drugoga smjera, pa treba biti oprezan, strpljiv i miran kako nas lisica ne bi nadmudrila. Stara i sita lisica uglavnom sjedne i gleda u smjeru odakle vabimo i tako može satima. Ponekad se malo primakne, ali najčešće se okrene i ode jer se dogodi da ispustimo krivi ton vabljenja ili vabimo prečesto i preglasno.

NEMA INTERESA

Danas se, nažalost, malo lovaca ozbiljnije bavi lovom na lisicu, pa i vabljenjem. Jednostavno, s prestankom otkupa lisičjega krzna i pojavom bjesnoće zanimanje za odstrel lisice i obradu njezina krzna osjetno je palo. Nekada se za jedno kvalitetno lisičje krzno mogla platiti godišnja lovačka članarina, a danas krzna gotovo nitko i ne otkupljuje.

Lisica je divljač koja je dostupna svakomu lovcu i lov na lisicu upotpunjuje nam lovnu sezonu jer se lovi tijekom cijele godine. Također trebamo shvatiti da odstrel lisice znači više sitne divljači u lovištu, a posve sigurno i više lanadi. Priprema za lov na lisicu nije zahtjevnija, a svaki izlazak u lovište je i izlazak u prirodu. A nakon izlaska u lov pravi se lovac osjeća zadovoljno, bez obzira na to tko je koga nadmudrio.

Lisica se različito ponaša na zvuk vabljenja, ovisno o tome je li stara ili mlada, gladna ili sita...

LOVAČKI RUKSAK

Jako je važan sadržaj ruksaka, ali i način slaganja opreme

Iskusni lovci znaju koliko je važno nositi u lov kvalitetan ruksak sa svim potrebnim stvarima u njemu, budući da će cijeli dan provesti u prirodi na otvorenom, daleko od svakidašnjeg komfora i izloženi vremenskim (ne)prilikama

PIŠE TOMISLAV MIHALJEVIĆ

Donedavno se u našim lovištima moglo vidjeti pravo šarenilo ruksaka na leđima lovaca, od vojničkih, sportskih, planinarskih, starih lovačkih do modernih lovačkih ruksaka. Danas lovci uglavnom nose moderne lovačke ruksake u omiljenoj lovačkoj maslinastozelenoj boji ili u drugim kombinacijama te u više veličina. Zajedničko za sve lovačke ruksake je odlična funkcionalnost, dakle više džepova koji omogućuju da se za lov spakirate brzo, a da stvari u njemu uvijek budu pregledne i lako dostupne. Moderni ruksaci izrađeni su od izdržljivih i vodonepropusnih materijala ili s ugrađenom dodatnom kabanicom, tako da će vaša oprema ostati suha i pri naletu jače kiše. Ako volite zimski lov, ruksak će vaše stvari zaštititi i od snijega. Danas imamo ruksake koji imaju ugrađene nosače za pušku, a lovcima koji

se vole tijekom lova kratko odmoriti, preporučuje se ruksak sa stolicom. Današnji lovački ruksaci većinu težine prenose na bokove. Lovački ruksak ne bi trebao biti puno širi od leđa tako da treba izbjegavati bočne džepove, da ne stvaraju problem kada se prolazi kroz užu prolaze i šikaru. Narame-nice ruksaka u kojem se planira nositi veća težina trebaju biti široke i podstavljene.

(NE)PISANA PRAVILA

Sadržaj ruksaka ovisi o godišnjem dobu pa i terenu gdje se lovi. Najvažnije od svega način je slaganja opreme u ruksak. Prvo treba obratiti pozornost na potrebe u lovu. Oprema koja nam može biti potrebna treba biti lako dostupna. Komplet prve pomoći, kapa, rukavice, kompas, baterijska lampa i slično, pakira se na način da se vrlo jednostavno i

brzo može doći do nje, a ostatak opreme može biti pakiran na preporučeni ergonomski način. Obratite pozornost na kapu ruksaka koja ne smije biti preteška i prenatrpana, osobito kod polupraznoga ruksaka, jer može zanositi ruksak, a time i tijelo. Stavljanje opreme na ruksak s vanjske strane, osim u nekim posebnim situacijama, nije preporučljivo. Kretanje kroz prirodu može nas dovesti u različite situacije i svaki višak

pravilo, ali se preporučuje, ako u lovu prelazimo ravan teren, da ruksak pakiramo na način da su najteže stvari raspoređene po sredini ruksaka što bliže lopaticama, a kod težih terena stvari pakiramo niže u ruksaku, ali nikako na samo dno, kako bi ruksak stajao što uspravnije u odnosu na tijelo. S razvojem moderne opreme i smanjenim volumenima i težinama, stvari se mijenjaju i pristup je sve više individualan. Stručnjaci, ipak,

Uz nužnu lovačku opremu u ruksak često treba smjestiti i hranu, piće...

opreme koji nije uredno spremljen u ruksak potencijalni je problem jer može spasti, oštetiti se, smočiti se, zapeti o granu, ograničiti mobilnost ili čak dovesti i do ozljede samog sebe ili osoba iza i ispred nas. Ako smo ograničeni prostorom onda treba slijediti neka pravila te opremu treba slagati u visinu, a sva oprema koja ima oštre bridove mora biti izolirana. Kod kretanja bitno je pomoću zatezača i pojasa ruksaka raspodijeliti težinu na kukove, a ruksak uvijek održavati uspravnim. Gravitacijski centar ruksaka uvijek mora biti što bliži sredini lopatica. Ne postoji pisano

preporučuju da se za jednodnevni lov koriste ruksaci do 30 l volumena, za dvodnevni do 50 l, a za višednevne lovove potrebni su ruksaci volumena od 70 do 100 l. Veličina i kvaliteta ruksaka jednako su važni kao i stvari koje stavljamo u nj. Ako mislite ići na dvodnevni lov ruksak treba biti puno veći, jer ćete nositi puno više stvari uključujući i vreću za spavanje. O kvaliteti ruksaka možete se raspitati u prodavaonicama lovačke opreme, gdje će vam prodavači pomoći naći najbolji ruksak za vaše potrebe. Preporuka je uložiti u kvalitetniji ruksak jer će to biti

investicija za budućnost. Nije potrebno svake godine kupiti drugi ruksak, ako izdvojite više novaca za jedan kvalitetan koji će služiti godinama.

IZNENADNE SITUACIJE

Najvažnija stvar u ruksaku svakako je voda. Poželjno bi bilo imati bar dvije litre po osobi. Preporučuje se svako piće nositi u laganoj termosici koja će čuvati piće hladno po velikim vrućinama ili ga čuvati toplim po hladnoći. Od hrane u ruksaku uglavnom se nosi sendvič, voće, energetske čokoladice ili lovcima najdraža slanina ili mesni narezak. Ovisno o trajanju lova, potrebno je znati koliko će nam hrane trebati. Bitno je da hrana ne bude preteška i da se ne pretjeruje. U lovu treba jesti visoko energetske hranu i manje količine, ali češće. Rezervna odjeća za presvlaku i to donji veš, čarape, majice, vesta, flis, kabanica, također je potrebna, pogotovo ako planirate prenoćiti. Ali dobro bi bilo nositi je i na kraće izlete u slučaju da se želite utopiti ili ako pokisnete. Nikada se ne zna kada će početi padati kiša. Lagane kišne kabanice mogu se naći u svakoj prodavaonici sportske opreme. U lovu se događaju i nesreće i zato mala kutija s prvom pomoći uvijek treba biti pri ruci. Treba sadržavati gaze, flastere, zavoje, sprej za rane, škarice te spasilaske pokrivač od folije. Bateriaška lampa uvijek je potrebna. Najčešće su to lagane naglavne lampice koje možete staviti oko glave. Nerijetko će vam se dogoditi da vas ulovi mrak, a vi još niste ni blizu auta, a hodanje po mraku u šumi zbilja nije ugodno. Upaljač ili šibice kao i kocka za potpalu vatre također se uvijek nose u ruksaku, kao i džepni nožić. Vreća za spavanje, ako mislite noćiti u šatoru ili lovačkom domu. Suhe i vlažne maramice,

punjač za mobitel, vrećice za smeće. Bez obzira na to koliko mislili da dobro poznajete stazu kojom ćete ići, GPS bi se uvijek trebao naći u vašem ruksaku, svaki lovac ga je zatrebao barem jednom. Staro lovačko pravilo je da se u lovu smeće nikada ne smije ostavljati i zato svoj otpad stavljamo u vrećicu i nosimo sa sobom. Pribor za osobnu higijenu ako ćete prenoćiti, nekoliko sitnica poput četkice i paste za zube, sapun i gel za dezinfekciju, manji ručnik, toaletni papir. Preporuka je za sunčanih dana ponijeti i kremu za sunčanje s visokim zaštitnim faktorom.

U lovu se događaju i nesreće i zato mala kutija s prvom pomoći uvijek treba biti pri ruci

Komad dužega i jačega konopa za vući ili objesiti odstrijeljenu divljač radi deranja. Višednevni jesenski ili zimski lovovi gdje se spava u planini u lovačkoj kući traže ozbiljniju pripremu i zahtjevniju opremu. Boravak se mora planirati, a u ruksaku se mora naći mjesta i za dovoljno hrane, vode te ostale potrepštine. Lovac u takvim uvjetima prepušten je sam sebi i ako sam ne ponese sve što je potrebno ne smije očekivati da će to netko drugi učiniti za nj. Naravno isto tako ne treba ni pretjerivati i pretrpavati se, nego na racionalan način ponijeti samo ono što je uistinu potrebno. Uz hranu, vodu i nužnu lovačku opremu, u ruksak se može spakirati i ulovljena divljač, ali da glava ili rep ostane vidljivim, prema propisima.

29. EUROPSKI KUP ZA GONIČE NA ZECA

Dobar glas daleko se čuje

PIŠE **STIPE JURČEVIĆ**

Nakon gotovo 30 godina, u organizaciji Kinološkoga saveza Herceg-Bosne te Lovačkoga saveza Herceg-Bosne kao suorganizatora, 27. i 28. listopada 2024. godine održan je 29. Europski kup za goniče na zeca. Središnje mjesto održavanja bio je Kupres. Moglo bi se, bez lažne skromnosti, reći kako je Europski kup došao tamo gdje mu je već odavno i mjesto. Lov na zeca s goničima, u ovome dijelu Europe, datira od samih početaka lovačke djelatnosti kakvu poznajemo te je svojevrsni temelj lovstva na ovome prostoru. O navedenome svjedoče i autohtone pasmine razvijene višestoljetnom selekcijom upravo za ovakav tip lova. Istarski kratkodlaki gonič potječe od stare forme „Istočnojadranskoga bijeloga goniča s oznakama“. Najstariji dokazi potječu iz razdoblja 1327. i 1348. godine i nalaze se u klaustoru Franjevačkoga samostana u Dubrovniku, gdje postoji kapitel s četiri psa koji predstavljaju ovu staru formu goniča. Prvi opis ovoga goniča nalazi se u rukopisu đakovačkoga biskupa Petra Bakića iz 1719. godine gdje je zapisano

kako je uzgoj istarskih goniča poznat u Hrvatskoj prije 14. stoljeća. U istom zapisu se spominje i istarski oštrodlaki gonič. Najstariji slikovni zapis ove pasmine nalazi se u stolnoj crkvi sv. Marka evangelista u Makarskoj.

Posavski gonič je stara pasmina koja

REKLI SU....

Mirko Čolak, tajnik Kinološkoga saveza Herceg-Bosne: „Organizacija Europskoga kupa najveće je postignuće u radnoj kinologiji, a sudjelovanje na europskome prvenstvu najveći je uspjeh koji može ostvariti jedan lovac predstavljajući svoju zemlju i to se može dogoditi samo pod pokroviteljstvom FCI-a. E, zato lovstvo i kinologija moraju surađivati, rekao bih, biti dio istoga tijela. Ako ne bude te suradnje, vrlo brzo ćemo izgubiti ove naše plemenite pasmine pasa. Ovim putem želim još jednom zahvaliti svima onima koji su bili dio ovoga prestižnoga natjecanja te svojom podrškom potpomogli na različite načine, a na poseban način zahvaljujem i onima koji su nas ometali jer su oni bili najveća motivacija za spomenuti uspjeh.“

Emir Hasanbegović (BiH): „Ovo je organizacija na svjetskoj razini. Čestitam!“

Nenad Davidović (Srbija): „Zahvaljujem na svemu i čestitam na sjajnoj organizaciji. Onaj tko ne organizira ništa ni ne zna koliki je to posao i koliko truda iziskuje.“

Magoutis Georgios (Grčka): „Velika predstava u kojoj smo svi uživali. Moj tim je izuzetno zadovoljan.“

Radivoje Tomašević, predsjednik europske komisije za goniče (Srbija): „Prenijet ću sve FCI-u u pismenoj formi, iako je ovdje bio nazočan tajnik Brumana Giovanni i sve vidio te se mogao svemu diviti, od organizacije do terena koji su fenomenalni. Čestitam Savezu!“

Predrag Uzelac (Republika Srpska): „Prvi sam put na ovome terenu, izvrstan je za divljač.“

Ante Meštrović (Hrvatska): „Čestitam Savezu na organizaciji. Hvale vrijedno iz svih aspekata!“

Valentina (Italija): „Prvi smo put ovdje i oduševljeni smo pejzažom. Ovo je kao san, mislim da mi je ovo najbolji dan u životu. Vrijeme savršeno za ovaj tip natjecanja, a i psi su odradili izvrstan posao.“

Vojo Brajović (Crna Gora): „Izvanredno organizirano počevši od samoga dočeka i gostoljubivosti do profesionalnosti u samoj kinologiji i radu.“

potječe od „Ilirskoga goniča crvene boje s oznakama“. Na slici iz 1474. godine „Poklonstvo triju kraljeva“ koja se nalazi u kapeli kraj mjesta Berama u Istri prikazan je „tamnožućkasti pas s visećim ušima“. Bosanskoga oštrodlakoga goniča – baraka austrijski oficir na službi u Bosni i Hercegovini naziva bosanski kostrušavi ker. Prema Laskinim zapisima, Turci u dokumentu iz 1683. godine ovu pasminu nazivaju barak što označava goniča, a u doslovnom prijevodu sa arapskoga jezika označava munju. Ove autohtone pasmine karakterizira tipičan rad gdje svojim kretnjama te položajem tijela lovcu signaliziraju kako se nalaze na tragu predmetne divljači koju prepoznatljivim vriskom podižu te je ritmičnim i zvonkim javljanjem progone.

Za potrebe provedbe Europskoga kupa, članice Lovačkoga saveza Herceg Bosne: LD „Tetrijeb“ Kupres, LU „Vran“ Tomislavgrad, LU „Orlov kuk“ Tomislavgrad, LU „Zavelim“ Roško Polje, LU „Cincar“ Livno, LU „Livanjsko polje“ Lištani Livno, LD „Risovac“ Bosansko Grahovo te LD „Tetrijeb“ Šipovo koje djeluje u sastavu Lovačkoga saveza Republike Srpske, osigurale su stručne vodiče te ukupno 26 otvorenih terena na kojima je dobra zastupljenost predmetne divljači. Na natjecanje se u tri kategorije: solo, par i čopor, kvalificiralo oko 140 goniča iz 11 zemalja. Za provođenje natjecanja te ocjenjivanje rada pasa angažirano je 78 sudaca.

U kategoriji solo, psi su u roku od četiri sata trebali podići predmetnu divljač te je, kako bi ostvarili plasman, progoniti najmanje 10 minuta bez stajanja. Za maksimalan

broj bodova divljač je potrebno neprekidno progoniti 60 minuta. Najbolja je bila ženka posavskoga goniča L-Buba vlasnika Ivana Stankovića iz Republike Srbije koja je s osvojenih 128 bodova postala europski prvak. Druga u ovoj kategoriji bila je ženka istarskoga kratkodlakoga goniča vlasnika Maria Dundića iz Republike Hrvatske s osvojenih 126 bodova, a treće mjesto zauzeo je lucernski gonič, pas iz Švicarske, sa 100 bodova.

U drugoj kategoriji ni jedan par goniča nije ostvario plasman, a u kategoriji čopor prvo mjesto osvojila je reprezentacija Italije s ostvarenih 155 bodova.

Rezultat natjecanja ne govori samo o kvalitetnoj selekciji te radu pojedinaca. Više od toga svjedoči o stoljetnoj isprepletenosti krajolika, lovca i psa gdje prvo uvjetujući drugo oblikuje treće čineći nedjeljivu cjelinu.

KU „Domaljevac“ Domaljevac: ČETVRTA DRŽAVNA I MEĐUNARODNA IZLOŽBA PASA

Puno izlagača i ugodno druženje

PIŠE NADA KOTURIĆ

Otvaranje smotre

Marijan Đurković, predsjednik udruge

Domaljevac je 11. i 12. rujna 2024. godine ponovno postao europskim središtem za okupljanje ljubitelja pasa. Naime, to mjesto u Županiji Posavskoj dva je dana bilo domaćinom dviju državnih izložbi i dviju međunarodnih izložbi pasa, sa specijalnom izložbom srednjoazijskih i kavkaskih ovčara, te šarplaninaca. Organizatori manifestacije bili su Kinološki savez Herceg-Bosne i Kinološka udruga „Domaljevac“ iz Domaljevca. Na ovoj smotri natjecalo se oko 900 pasa, odnosno više od 70 pasmina iz 25 zemalja, a pse je ocjenjivalo deset eminentnih međunarodnih kinoloških sudaca.

VIŠESTRUKO ZNAČENJE

Manifestacija je postala puno više od uobičajenoga sadržaja te vrste jer postupno prerasta u manifestaciju gospodarskoga i turističkoga značenja. Vlasnici pasa i njihovi ljubimci dolaze iz zemalja širom svijeta, njima treba smještaj i trebaju im dodatne turističke usluge, a to, naravno, doprinosi razvoju

Međunarodni sudci

Haski, najljepši pas izložbe

sportskoga i lovnoga turizma na području općine Domaljevac-Šamac, Županije Posavske, pa i BiH. Izložbu pasa otvorio je Stjepan Piljić, načelnik općine Domaljevac-Šamac, pri čemu je uputio prigodne riječi uzgajivačima i svim gostima koji redovito dolaze i pronose lijep glas o Domaljevcu. „Lijepo je u Domaljevcu vidjeti brojne izlagače, vrhunske pasmine pasa i nova dostignuća u kinologiji. Općina redovito potpomaže ovu priredbu, koju već četvrti put s velikim uspjehom organizira kinološka udruga iz Domaljevca“, kazao je načelnik Stjepan Piljić. Predsjednik kinološke udruge iz Domaljevca Marijan Đurković uručio je zahvalnice zaslužnima za doprinos radu udruge i organiziranju izložbe.

DOG SHOW

Mato Piljić, tajnik KU-a „Domaljevac“, izrazio je veliko zadovoljstvo brojem sudio-

nika i pasa. „Sama posjećenost pokazuje vrijednost jedne ovakve izložbe, čija organizacija šalje pozitivnu sliku o Posavini kao kinološkoj destinaciji. Izložba

također daje mogućnost turističkoj zajednici da prezentira turističke potencijale“, kazao je Piljić i dodao: „Na izložbi prevladavaju strani izlagači, ali je primjetan blagi porast broja domaćih izlagača. Naša kinološka udruga formirana je tek 2008. godine, kao sekcija Lovačke udruge 'Kuna' Domaljevac, no već godinama održavamo smotre, utakmice i radne ispite lovačkih pasa, a sudjelujemo i u organizaciji izložbi pasa. Osnovni cilj nam je razvoj i dobrobit kinologije.“ Udruga je osnovana zahvaljujući entuzijastima kakvi su Marijan Đurković, predsjednik udruge i legenda posavske kinologije, Mato Piljić i Srećko Lukić.

UTRKE PASA

Posavski kraj poznat je po kinologiji, po najprije po pasmini autohtonog posavca i utrka hrtova koje svake nedjelje uz savski nasip okupljaju zaljubljenike u taj tradicio-

Perica Jukić, predsjednik Kinološkoga saveza Herceg-Bosne i Mato Piljić, tajnik KU-a Domaljevac

Detalj s poligona smotre

nalni posavski sport koji je puno više od toga. „U početku smo djelovali kao sekcija LU-a 'Kuna' iz Domaljevca, no s vremenom smo se osamostalili i formirali kinološku udrugu koja je puno učinila za razvoj kinologije. Redovito organiziramo najmanje jednu aktivnost, a za ovu godinu planirali smo čak devet manifestacija. U travnju smo napravili smotru svih lovačkih pasmina i ispit prirodnih osobina ptičara, te treću manifestaciju IPO-a jamara. Rujan je u znaku dviju državnih i dviju međunarodnih manifestacija, a u listopadu smo planirali jednu utakmicu tipa C s odstrelom“, precizirao je Mato Piljić.

BROJNI LJUBITELJI PASA

Izložba je izazvala veliko zanimanje, ne samo Domaljevčana nego i ljubitelja pasa iz šire regije. Iz Crne Gore na izložbu u Domaljevac došla je Ivana Bulatović, profesionalni handler (vodič

Infrastruktura uređena za pregled i ocjenu pasa

pasa), koja je od malih nogu uz pse, a prije 15 godina ozbiljnije je pristupila ovom poslu. Posjeduje familijarnu uzgajivačnicu šnaučera, a rad sa psima je, kaže, puno lakši nego s ljudima. „Ovo je moj posao. Na izložbama izvodim svoje pse, ali i pse drugih vlasnika i to mi uzima puno vremena, više nego što netko misli. Za izložbu trebaju dobre pripreme, jer smo znali kao izlagači prijeći velike udaljenosti, do Norveške,

Ana iz Osijeka

Madrida ili Bjelorusije, kako bismo stigli na izložbu. Četvrtu smo godinu u Domaljevcu, izložba je lijepo organizirana, domaćini su jako dobri, dođe puno izlagača i ugodno se družimo“, objašnjava Ivana.

Biljana Krušić iz Bilja kod Osijeka redovito je na izložbama u Domaljevcu. Ljubav prema psima naslijedila je, kaže, od svoga djeda policajca, a do sada je imala nekoliko pasmina jazavčara, njemačke lovne terijere i ptičare. „Trenutačno uzgajam nekoliko vrsta terijera, a za svoju dušu imam staforda, meksičkoga bezdlakoga i čivavu. Ljubav koju psi pružaju i uzvraćaju, ne može se ni s čim usporediti“, kaže Biljana.

Dejan Majstorović u Domaljevac je došao iz Petrova, mjesta u blizini Doboja, a na izložbi u Domaljevcu redovito je sa svojim ljubimcem njemačkim ovčarom. Više od 30 godina uzgaja pse i putuje po cijeloj Europi kako bi pokazao kvalitetu koju posjeduje, ali i poručuje: „Danas je ovaj hobi dosta zahtjevan i relativno skup. Naime, jako je teško prodati psa izvan BiH, koja nije dio EU-a, što stvara probleme prilikom natjecanja i izvoza pasa.“

DOPRINOS TURIZMU

Mirko Čolak, tajnik Kinološkoga saveza Herceg-Bosne, zadužen je za organizaciju priredbe i suđenje na ovogodišnjoj izložbi. Kroz svoj dugogodišnji rad neumorno promovira kinologiju i običava reći kako je kinologija znanost, ali i njegova velika ljubav. „Manifestacija u Domaljevcu, osim što je po svome sadržaju kinološka, velik je doprinos ovdašnjem turizmu jer su svi izlagači ujedno i turisti, ovdje ostvaruju noćenja i druge potrebe. Kinološki savez Herceg-Bosne na ovaj način pomaže posavskoj turističkoj zajednici, ali i drugim turističkim zajednicama u BiH, predstaviti gostima najznačajnije potencijale svojega kraja“, kazao je Čolak.

U dva dana kroz različite kategorije i discipline podijeljeno je stotinjak pokala, a sami završetak domaljevačke smotre krasila je specijalna izložba kavkaskoga ovčara, šarplaninaca i srednjoozijskoga ovčara.

Krajem kolovoza u Posušju se tradicionalno održavaju dvije državne (CAC) i dvije međunarodne izložbe pasa (CACIB) te Memorijal „Robert Oreč – Bobo“. Ovogodišnje priredbe organizirali su Kinološki savez Herceg-Bosne, Kinološka udruga „Posušje“ i Kinološki klub „Hercegovina“ Posušje. Izložbama je prodefiliralo više od 300 pasa različitih pasmina (120) iz čak 17 zemalja Europe, što cijeloj priči daje ozbiljan turistički potencijal. Najviše pasa bilo je iz prve i druge FCI skupine, a najmanje iz šeste i sedme, odnosno goniča i ptičara. Program je znalački vodila iskusna Lovorka Buterin. Sudili su kinološki sudci iz Švedske, Grčke, Turske, Hrvatske, Srbije i Bosne i Hercegovine.

KULTURA I SPORT

Tajnik Kinološkoga saveza Herceg-Bosne, Mirko Čolak, u razgovoru nakon dvodnevna programa, istaknuo je kako su ovakve izložbe pasa događaj koji doista vrijedi vidjeti od početka do kraja. Po njegovim riječima, najzanimljiviji dio je Best In Show, koji slijedi nakon završetka redovitoga ocjenjivanja i na kojem se može vidjeti najbolje od najboljih. „Ova izložba zapravo je jedan uhodan program koji sigurno ne bi bio moguć bez dobre

U očekivanju nastupa

DOG SHOW POSUŠJE 2024.

Kinološko-turistička manifestacija

PIŠE MLADEN BEŠLIĆ

Brojnim gostima iz europskih zemalja koji redovito dolaze u Posušje natjecati se i uživati u druženju, treba osigurati noćenje, hranu, prijevoz..., njihovim ljubimcima također, a sve to oni plate i od svega toga koristi ima lokalna, ali i šira zajednica. Proširili li se to i na njihove neke druge, također realne potrebe, dolazimo do zaključka da sve to, osim čisto kinološkoga ima i nesumnjiv turistički potencijal

suradnje i zalaganja kinološke udruge i kluba iz Posušja“, kazao je Čolak te dodao da je ovo po sebi zanimljiv događaj, ali i istinsko kulturno i sportsko druženje. Govoreći o kinologiji u Bosni i Hercegovini i njezinu značenju, Čolak je naglasio: „Kinologija je i jedna vrsta kulture, sporta, ali i dobra prilika za razvoj turizma. Na izložbe u Posušju dolaze vlasnici pasa iz skoro svih europskih zemalja, pa nije teško izračunati koliko će se ostvariti noćenja samo u Županiji Zapadnohercegovačkoj, ali ne samo u njoj, nego će se smještaj tražiti i u Hercegovačko-neretvanskoj i Hercegbosanskoj županiji. Sve su to prihodi, od kojih nekako najmanje koristi ima Kinološki savez Herceg-Bosne, ali to i nije problem jer su nama u

Ukupni pobjednik izložbe

Ljepotice na tronu

Savezu ovakva natjecanja prije svega kultura i sport i želimo to i dalje njegovati i unapređivati.“ Suorganizator izložbi bila je, rekosmo, Kinološka udruga „Posušje“. Njezin predsjednik Ivan Jukić bio je jako zadovoljan

dvodnevni programom: „Izložbe su prošle odlično, ako izuzmemo jako veliku vrućinu, za što smo osigurali dovoljno vode i različitih napitaka. Zadovoljni smo brojem izlagača i pasa, iz nekih europskih zemalja bilo je i po

više izlagača. Dodijeljeno je više od 1100 ocjena. Zastupljenost po skupinama pasa svake je godine različita, ove su godine možda 'podbacili' ptičari i goniči, a 'prebacili' psi za pratnju, premda je i to jako relativno. Nama je bitno da

smo učinili sve ono što smo trebali kako bi izlagači i posjetitelji imali potrebne uvjete za rad i promatranje. Nije, dakle, bilo primjedbi ni na organizaciju, ni na suđenje. Uvjeran sam da se svi izlagači i posjetitelji iz Posušja vraćaju svojim kućama sretni i zadovoljni. I još nešto, jedna ovakva priredba na ovoj razini ne bi bila moguća bez potpore spon-

zora, kojima i ovim putem iskreno zahvaljujemo. Uspjeli smo zahvaljujući njima. Primjerice, MI Verdić i MI Rakitno sponzorirali su jedan veliki ručak za sve sudionike izložaba, i izlagače i posjetitelje, na kojem je podijeljeno više od 750 porcija hrane, što je ostavilo jako dobar dojam na sve one koji su po vrućini došli na Ilijino brdo.“

POBJEDNIK IZ ŠPANJOLSKE

Tijekom vikenda u Posušju su se mogle vidjeti registracije iz Poljske, Češke, Italije, Slovenije, Francuske... Razgovarali smo sa Sandrom Pelarini iz Zagreba koja je prvi put sa svojim psima došla u Posušje na izložbu. U Posušje je došla i Ina iz Belgije, također prvi put

i ona će nakon Posušja posjetiti nekoliko izložaba u BiH, Crnoj Gori i Makedoniji. Primož Podlipnik iz Bleda u Sloveniji u Posušju je također prvi put. Petra Kuzmanić iz Kaštela pokraj Splita na izložbi u Posušju bila je već nekoliko puta. Najudaljeniji izlagač došao je čak iz Pakistana... Dakle, nesumnjiv turistički potencijal. Najljepšim psom na izložbi u Posušju proglašena je velika pudla iz Španjolske. Nagradu u kategoriji Supreme Baby osvojio je američki stafordski terijer iz Slovenije. Nagradu u kategoriji Supreme Puppy osvojio je patuljasti šnauer, crveno-srebrni, iz Hrvatske. U kategoriji Supreme Junior nagradu je osvojio pas australski ovčar Belgije. U kategoriji veterana najljepšim je proglašen dalmatinski pas iz Hrvatske.

KD „Odžak“ Odžak: SMOTRA PASA

Pet odličnih pasa, tri vrlo dobra, IPO svi položili

U suradnji s Kinološkim savezom Herceg-Bosne, Kinološko društvo „Odžak“ iz Odžaka upriličilo je 28. rujna 2024. godine smotru pasa na kojoj se davala ocjena u eksterijeru za lo-

vačke i službene pse, a proveden je i ispit prirodnih osobina na fazana za ptičare. Ocjena u eksterijeru održana je u domu u Prudu, a IPO u lovištu „Odžak“, na terenu zvanom Jaruge. Sudili su Mato Piljić i Branimir Do-

Ocjena u eksterijeru

brokes, a smotru je vodio Marko Vidović. Na ocjenu u eksterijeru privedeno je osam pasa (četiri epanjel bretona, dva engleska setera te po jedan njemački kratkodlaki ptičar i engleski poenter). Pet pasa dobilo je ocjenu odličan (tri epanjel bretona i po jedan engleski poenter i engleski seter), a tri psa ocjenu vrlo dobar (epanjel breton, engleski seter i njemački kratkodlaki ptičar). Na IPO u radu kontinentalnih ptičara u polju bez odstrela privedeno je devet pasa i svi su položili ispit. Lovci našega lovačkoga društva moraju ispunjavati zakonsku obvezu i u lov mogu voditi samo psa koji ima uredan rodovnik, tj. psa koji ima ocjenu eksterijera i koji je položio IPO.

Nedžad Garić

Sudionici specijalne izložbe

KD „Vitez“ Vitez: SPECIJALNA IZLOŽBA POSAVSKIH GONIČA

Rezultati poslužili izradi presjeka stanja pasmine

PIŠE IVICA DRMIĆ

Specijalna izložba posavskih goniča održana je 8. rujna ove godine na prostoru sportskoga centra Krčevine u Vitezu. Na izložbu je prijavljen 31 pas, od čega 10 mužjaka i 21 ženka, svi iz BiH. Psi su bili iz razreda: štenadi (6), najmlađi (2), mladi (9) i otvoreni (14). Delegat izložbe bio je Julijan Glavočević, a voditelj Ivica Drmić (oba iz BiH). Sudac na izložbi bio je Aleksandar Aca Beljić (Srbija).

Specijalna izložba posavskih goniča poslužila je za izradu presjeka stanja ove autohtone hrvatske pasmine lovačkih pasa. Vodiči su, uz manji broj izuzetaka, ponovno pokazali da zaostaju za svojim ljubimcima, što je u konačnici dijelom utjecalo na plasman. Izložba je održana po lijepu, sunčanu vremenu, uz solidan broj posjetitelja, mahom ljubitelja posavskoga goniča. Sudionici izložbe

nisu imali primjedbi na organizaciju izložbe, kao ni na odluke sudca. Lovачki psi iz Bosne i Hercegovine, članovi lovačkih udruga Lovackoga saveza Herceg Bosne i kinoloških udruga Kinološkoga saveza Herceg-Bosne, ponovno su postigli zapažene rezultate vrijedne spomena. Na europskoj izložbi pasa, održanoj 5. listopada ove godine u Celju, Slovenija, bosanski oštrodlaki gonič – barak i posavski gonič osvojili su prva mjesta. Barak *Bobi*, vlasništvo Marinka Sliškovića iz Žepča, osvojio je titulu europskoga prvaka i prvaka pasmine (BOB). Posavski gonič *Ronin von Ritterschild*, vlasništvo Vinka Biletića iz Viteza, osvojio je titulu europskoga prvaka u razredu mladih i prvaka pasmine u istome razredu (J BOB) te najljepšega psa suprotnoga spola (BOS), što znači

da je ispred njega bio samo jedan ljepši pas. Kako je riječ o mladome psu, pred kojim je svijetla budućnost, zasigurno će još dugo donositi priznanja, ponajprije vlasniku, zatim kinološkoj udruzi, ali i cijeloj zemlji.

- ▶ Najljepši pas u razredu štenadi
Gora, vlasnik Petar Zelić
- ▶ Najljepši pas u razredu najmlađih
Stela von Ritterschild, vlasnik Vinko Biletić
- ▶ Najljepši mladi pas
Asa, vlasnik Slavko Adžaip, ili Miki Anderba, vlasnik Leon Stanić
- ▶ Najljepši pas suprotnoga spola (BOS)
Lucky von Ritterschild, vlasnik Petar Zelić
- ▶ Najljepši u razredu otvorenih, ujedno najljepši pas izložbe (BOB)
Pegi von Ritterschild, vlasnik Danijel Barbić

Najljepši psi s titulom BOB (lijevo) i BOS (desno)

Najljepši mladi psi izložbe

Opreza nikada dosta

Branje gljiva može biti izuzetno korisno, ali je istodobno i potencijalna opasnost. Broj vrsta gljiva jako je velik, pa je i mogućnost zamjene za drugu vrstu jako velika. Pogotovo ako je riječ o ljudima koji bi za kratko vrijeme htjeli postati dobrim gljivarima...

PIŠE **IVICA DRMIĆ**

Jesen je vrijeme obilja proizvoda koje Zemlja pripremi za sve svoje stanovnike. Čovjek, ali i druge vrste nastoje iskoristiti to obilje i na određeni način pripremiti se za nadolazeću zimu, kada i za čovjeka i za većinu vrsta nastupa teže razdoblje. Sezona gljiva u punom je jeku, a pogoduju joj vremenski uvjeti, ponajprije temperatura i velike količine padalina. Određeni broj ljudi nastoji iskoristiti ponuđene blagodati. U pojedinim mjestima berači gljiva skupljaju velike količine koje prodaju otkupnim stanicama, pa se slobodno može reći da žive od skupljanja različitih šumskih plodova. Drugi na ovaj način pomažu malim kućnim proračunima (ugrožene kategorije stanovništva), a treći, jer su svjesni njihove korisnosti za ljudsko zdravlje. Gljive koje se ne mogu odmah pojesti mogu se zamrznuti radi korištenja u dijelu godine kada se u prirodi ne mogu naći. Pojedine gljive pogodne su za kiseljenje. Za mnoge ljude gljive su vrlo poželjan

izvor hrane izvrsnoga ukusa. Preduvjet za to je dobro poznavanje gljiva koje se beru. U protivnom berač gljiva, ali i svi oni koji će jesti ubrane gljive izlažu se određenom riziku. Najnoviji slučajevi trovanja, zabilježeni u Republici Hrvatskoj, umalo nisu završili tragično. Prvo se stranac planinar na Velebitu otrovao mrazovcem, kojega je zamijenio za medvjedi luk (srijemuš). Uпитno je bi li preživio da helikopterom nije prevezen u riječki KBC. Drugi slučaj je trovanje gljivama u Istri, pri čemu se do sada otrovalo osam osoba. Na svu sreću u pitanju su bila trovanja s blagom kliničkom slikom, što znači da su se otrovali manje otrovnim gljivama. Od čega ovisi ishod trovanja i kakve su posljedice trovanja gljivama? Odgovor na ovo pitanje ponajviše ovisi o tome u koju skupinu gljiva pripada. Prema jestivosti gljive se mogu razvrstati u pet skupina: smrtno otrovne gljive, otrovne gljive, gljive koje se ne jedu, uvjetno jestive gljive i jestive gljive.

JESTIVOST GLJIVA

Smrtonosne vrste gljiva (npr. pupavke – zelena i bijela, panterova muhara, crvenjača, cjepače – crvenkasta, ušiljena i zemljasta, olovasta rudoliska i bijela otrovnica) su najopasnije. Latencija (razdoblje od konzumiranja do pojave vidljivih kliničkih simptoma) ovisi o vrsti gljive. Npr. kod zelene pupavke, koja je u najvećem broju slučajeva odgovorna za smrt berača, simptomi se pojavljuju tek 24 sata nakon konzumiranja, a ogledaju se u proljevu i grčevima u trbuhu. Simptomi spontano prestaju, što otrovanoga navodi na krivi zaključak ozdravljenja, da bi se pojavili nakon 4-5 dana. Do tada su otrovi najčešće već uništili jetra i bubrege, pa je jedina mogućnost transplantacije organa. Od presudnoga je značenja pravodobno se javiti liječniku i precizno identificirati gljivu koja je uzrokovala trovanje. Iskusan gljivar će teško pogriješiti, ali amater vrlo lako zamijeni zelenu pupavku za ljubičasto-zelenu krasnicu.

Otrovne gljive (npr. muhara, žućkasta pupavka, haringača, otrovna pečurka, sumporača, ludara itd.) također su teške otrovnice. Simptomi ovise o vrsti i količini pojedene gljive. Mogu se javiti već nakon 15 minuta, a najkasnije tri sata nakon konzumiranja. Halucinanje, slinjenje, znojenje, suženje, suženje zjenica, smanjen broj otkucaja srca, drhtavica, mučnina i povraćanje, bolovi u trbuhu, poremećaji ponašanja, grčevi, pa čak i koma te prestanak disanja. Trovanje muharom najčešće ne završava smrću otrovanoga, jer se uporabom ciljanih lijekova simptomi mogu znatno ublažiti. Više puta sam na tržnicama gledao „kumice“ koje prodaju muharu, za koju smatraju da je blagva. Naime, u slučaju obilnih padalina kiše, bijele točkice s crvenoga klobuka muhare se isperu. Ako je berač promatrao samo boju klobuka i točkice došao je do krivoga zaključka, a umjesto jestive gljive izvrsne kakvoće ubrao tešku otrovnicu. Gljive koje nisu jestive (npr. štitarka, trnovača, suzna cunjavka, crvenkasta panjevčica, zelena

Muhara, otrovna gljiva

vitičarka itd.) imaju status blago otrovnih gljiva. U slučaju da se ubere ovakva gljiva kao zamjena za neku jestivu vrstu gljive zasigurno će se već nakon pola sata pojaviti simptomi trovanja koji se ogledaju u mučnini, povraćanju i bolovima u trbuhu. Olakšavajuća okolnost je već spoznaja da ovakvo trovanje zasigurno nije smrtonosno, ali je preporuka potražiti liječničku pomoć. Štitarku će berač amater lako zamijeniti za neku od sunčanica. Za neke od gljiva iz ove kategorije u različitoj literaturi postoje drugačiji podatci o jestivosti. Prema Juliusu Peteru, autoru knjige „Das große Pilzbuch“, štitarka se smatra jestivom gljivom.

Uvjetno jestive vrste gljiva (npr. glatkonoška, svijetložuta muhara, badhanova sunčanica, puza, jajasta gnojištarka, glatkonoška itd.) jestive su pod određenim uvjetima. Glatkonoška, primjerice, jestiva je ako se prethodno dobro prokuha, voda u kojoj su se kuhale odvoji i nakon toga termički obradi. Ako se ne ispune zadani uvjeti pojaviti će se blagi simptomi trovanja slični onima kada se konzumiraju gljive koje nisu jestive.

Peta kategorija su jestive gljive (npr. blagva, sunčanica, rudnjača, kračun, ljetni vrganj, velika gnojištarka itd.). Ove gljive ako su čuvane, obrađene na odgovarajući način i ako se jedu odmah nakon pripreme, kod većine ljudi neće uzrokovati nikakve probleme. Međutim, upotrebljava li se plastična vrećica umjesto korpe, ako se koriste gljive starije od 4 dana, kao i u slučaju da se podgrijavaju već pripremljene gljive moguća je pojava simptoma trovanja. Slično je i s osobama koje imaju osjetljiv želudac, a svaki čovjek treba poznavati svoju osjetljivost i izbjegavati takvu hranu koja mu smeta.

ŠTO PODUZETI

Za razliku od drugih tipova bolesti, odnosno ozljeda, vrlo malo je koraka koji mogu pomoći otrovanom, a ponajviše ovise o trajanju latencije. Svaka pojava mučnine, proljeva i bolova u trbuhu nakon konzumiranja gljiva znači moguće trovanje. U takvoj situaciji preporuka je piti velike količine vode, nakon čega stavljanjem prsta u usta treba pokušati izazvati povraćanje. Nekad je preporuka bila piti mlijeko, ali se to više ne savjetuje. Mlijeko je dobro otapalo, koje otapa otrove, čime se pak ubrzava resorpcija otrova u organizmu otrovanoga. Druga preporuka je da se unesrećenom da neko sredstvo za čišćenje (npr. ricinusovo ulje), čija zadaća je iz organizma izlučiti otrove čija resorpcija do tada nije završena. Otrovani se čim je moguće prije

Rudnjaču poznaje najveći broj skupljača

treba transportirati u medicinsku ustanovu. Pomoć liječničkom osoblju može pružiti obitelj unesrećenoga, naravno pod uvjetom da i oni nisu otrovani. Presudni čimbenici su vrijeme i pravilno identificiranje gljive koja je uzrokovala trovanje. Znanstvena istraživanja omogućila su liječnicima da točno znaju koje otrove sadrži pojedina vrsta gljive. Ako se pouzdano zna vrsta gljive koja je uzrokovala trovanje, u čemu može pomoći iskusan gljivar, veće su šanse za uspješnost liječenja. Kod nas postoji predrasuda o korisnosti alkohola, pa pojedinci smatraju da će im korištenje alkohola smanjiti mogućnost trovanja. No etilni alkohol potencira trovanje jer se brzo apsorbira. Nadalje, ako se alkohol koristi nakon jela, s pojedinim gljivama može se pojaviti i odgovarajuća reakcija kože u vidu crvenila.

Iz naprijed navedenoga vidljivo je da branje gljiva može biti izuzetno korisno, ali je istodobno i potencijalna opasnost. Broj vrsta gljiva jako je velik, pa je i mogućnost zamjene za drugu vrstu jako velika. Doda li se tomu velika nestrpljivost ljudi koji bi htjeli postati dobar gljivar za kratko vrijeme, vjerojatnost zamjene je velika. U skupljanju

Ljubičasto zelenu krasnicu berači ponekad zamijene sa smrtno otrovnom zelenom pupavkom

Panterova muhara, smrtno otrovna gljiva

gljiva ne smije biti pokusa jer iskusan gljivar bere samo njemu poznate gljive. Na početku gljive bere uz dokazanoga stručnjaka. Kasnije svoje znanje proširuje proučavanjem stručne literature. Promatranje samo određenih svojstava gljive (npr. oblik, veličina i boja klobuka) može navesti berača na kriv zaključak, a onda je moguća zamjena za otrovnicu. Isto se odnosi i na korištenje različitih aplikacija na pametnim telefonima. Ako se već koristi rezultat treba usporediti s prethodno formiranim vlastitim zaključkom. U slučaju neslaganja gljivu radije ostaviti. Za potpuno identificiranje gljive potrebno je promatrati klobuk, plodište, meso, stručak, stanište gljive, vrijeme branja, a ponekad i pregled spora te ispitivanje reakcije gljive s pojedinim reagensima. Eventualno nova, nepoznata vrsta gljive, odvaja se od ostalih gljiva radi ispitivanja. Nemar, lakomislenost i pohlepnost lako mogu dovesti u problem čak i cijele obitelji. Jer „sve su gljive jestive, samo neke jednom, a druge više puta“.

Alkohol se ne smije piti uz veliku gnojištarku

Neiskorišteni potencijal ribolovne zone Grude

Neznanjem ili nepažnjom pojedinaca, invazivne riblje vrste, ali ne samo one, danas su gotovo potpuno uništile endemske vrste, kojima su se Grude ne tako davno mogle pohvaliti

PIŠE **DARIO MARIĆ**

Do sada smo predstavljali pojedina ribarska društva, a ovoga puta želim iznijeti svoj osobni dojam o mjestu koje volim gotovo kao i svoj rođeni kraj. Mjestu gdje sam stekao jako dobra prijateljstva i gdje sam uvijek uživao u ribolovu. Nekada s više, a nekada s manje uspjeha, ali uvijek ispunjenoga duha. Svi ribolovci prolaze kroz svoje određene faze, od mladenačkih nestašluka, dokazivanja pred starijim ribolovcima, natjecanja među ekipama pa do sazrijevanja kao zadnje faze, one u kojoj uživamo u svakoj minuti provedenoj u prirodi, a eventualni ulov samo je „slag na torti“ tomu danu. Moj prvi kontakt s ribama i ribolovom na grudskome području bio je u ljeto 2008. go-

dine s pokojnim profesorom Ivanom Bogutom i ekipom čeških ihtiologa. Radili smo na evidentiranju ribljih endema na području zapadnoga Balkana. Tada su se Grude mogle pohvaliti velikim brojem endemskih riblji vrsta kao što su ilirski vijun (*Cobitis ilirica*), imotska masnica (*Squalius microlepis*), imotska gaovica (*Delminichthys adspersus*), plotica (*Leucos basak*), bjeloni rak (*Austropotamobius pallipes*). Nažalost, neznanjem ili nepažnjom pojedinaca postupno je dolazilo do pojave invazivnih vrsta koje su ugrozile, a danas gotovo i potpuno uništile navedene endemske vrste. Ribe poput štuke, grgeča, sunčanice, pastrvskoga grgeča, kalifornijske pastrve idućih su godina bile

sve češće i brojnije, tako da je bila puka sreća bilo kojom ribolovnom tehnikom uhvatiti neku domaću vrstu. Ostali razlozi za ugrozu ribljih vrsta su hidrocentrale, zagađenje rijeka, ihtiofagne ptice, klimatske promjene, loša zakonska regulativa i

krivolov. Kako mi ribolovci na ovo možemo utjecati? Teško, ali ipak je moguće. Treba naći volju i motiv. Pa evo neka nam motiv budu nove generacije ribolovaca. Mi pamtimo što smo izgubili, hajdemo stati na tome i gledajmo očuvati ovo što imamo. Štuka, grgeč, šaran, amur, linjak sada dominiraju Krenicom i Maticom. Idemo raditi na tome da nam naši biseri ne budu puste beživotne bare.

KRENICA

Jezero Krenica nedvojbeno je jedinstvena prirodna pojava u općini Grude i na širem području. Ovalnoga je oblika, dugo 310 i široko 270 m. Dubina mu je mjerena u više navrata, ali točnoga podatka o tome još uvijek nema. Bilo

Blago i Toni s ulovom

Ponornica Matića

Jezero Krenica

je ronilaca koji su probali doći do dna jezera, no nije im to pošlo za rukom. Njihove procjene dubine kretale su se od 40 do čak 200 metara. Jezero je bogato šaranom, amurom, linjakom, a od grabljivica u njemu žive štika i grgeč. Krajem ljeta na jezeru se održava fišijada u organiza-

ciji članova Udruge sportskih ribolovaca „Amur“. Udruga se redovito brine o održavanju jezera, o poribljavanju i zaštiti Krenice.

NUGA

Umjetno jezero nastalo na rijeci Matici za potrebe

Jezero Nuga

Hidroelektrane Peć Mlini, smješteno na krajnjem i najnižem jugoistočnom dijelu Imotsko-bekijskoga polja. Jezero se napaja vodom iz rijeke Matice (Trebižat), ali i iz područja samoga polja.

MATICA

Matica je rijeka ponornica u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Duga je 14,3 km, od toga 8,7 km u Hrvatskoj i 5,6 km u Bosni i Hercegovini. Nastaje promjenom imena rijeke Vrljike kod Kamenmosta. Ulijeva se u ponor kod jezera Nuga (u BiH), kroz koje protječe.

TIHALJINA

Nakon što rijeka Matica ponire kod jezera Nuga, ponovno se rađa na lokalitetu Peć Mlini, ali pod novim imenom Tihaljina. I pod tim imenom teče sve do Klobuka gdje dobiva novo ime Mlade. U njoj živi potočna pastrva, ali i mekosusna pastrva. Zbog manje populacije invazivnih vrsta i sada je moguće u njoj pronaći masnicu i gaovicu.

Štika

Grgeč

Imamo problem, nestaje snijeg

Manjak snijega može dovesti do povećanoga zatopljenja i poremetiti dostupnost hrane i pitke vode za milijarde ljudi

PIŠE **PERO ZELENIKA**

Hercegovci se sjećaju 4. veljače 2012. godine. Taj dan ostat će zapamćen po najjačim snježnim padalinama u posljednjih nekoliko desetljeća. Snijeg koji je taj dan zatrpao brojna mjesta u Hercegovini, zadržao se sve do 15. veljače. U gradskim sredinama snijeg je iznosio oko 80 centimetara, a u okolnim mjestima palo je i više od jednoga metra. Promet je danima bio obustavljen, namirnica u prodavaonicama je ponestalo, a pred lokalnim vlastima bio je golem izazov koji, uglavnom, nisu uspjele svladati. Snijegom je bio zatrpan i Mostar. Visina snijega 4. veljače 2012. godine već u 13 sati iznosila je

sve više, a sanjkanje ćemo gledati samo na televiziji. Tipične sezone ljeta, jeseni i zime će doći u pitanje. To znači da prijelazi neće biti ni približno onako strogo definirani kako ih definira astronomija prema relativnom položaju Sunca prema Zemlji i kako ih definira klasična klimatologija. Uбудućе, kao i nekoliko proteklih godina, proljeće će počinjati i prestajati nekoliko puta, a jednako tako i ljeto i jesen. Zima će nam najviše stradati u smislu da ćemo imati sve više toplijih, a sve manje hladnijih dana. I

Uбудućе, kao i nekoliko proteklih godina, proljeće će počinjati i prestajati nekoliko puta, a jednako tako i ljeto i jesen

68 cm, što je izazvalo opći kaos u gradu. Je li to bio posljednji veliki snijeg na ovim prostorima?

Snijega je danas sve manje, ne samo u Hercegovini, nego i u planinskim predjelima gdje se nekada zadržavao veći dio godine. Danas i male pahulje snijega izazivaju radost kod onih mlađih, a raduju im se i oni stariji. Ranijih godina, zime bez snijega nije bilo, nekada većega, a nekada i onoga dubokoga. Izazivao je kolaps u prometu i poteškoće u opskrbi, ali i radost kod stanovništva, posebice onih mlađih. A tek kod ljubitelja zimskih sportova... Klimatolozi upozoravaju: godišnja doba nestaju, velikih olujnih nepogoda bit će

količina snježnog pokrivača progresivno će opadati. Već je, od 1973. godine, zabilježen pad godišnjih globalnih snježnih oborina od 2,7 posto. Trend pada posebno je uočljiv u srednjim geografskim širinama sjeverne hemisfere – područje sjeverno od tropskoga pojasa i južno od Arktika, gdje živi velik dio svjetskoga stanovništva.

Manjak snijega nije tako bezazlen i ne znači samo da ćemo tijekom zime imati manje posla s lopatanjem. On može dovesti do povećanoga zatopljenja i poremetiti dostupnost hrane i pitke vode za milijarde ljudi. Klimatski znanstvenici kažu da je budućnost snježnih oborina prilično jasna: topliji svijet znači da će nagomilana voda u atmosferi na Zemlju prije padati u obliku kiše nego snijega.

Klimatske promjene mogle bi stvoriti uvjete koji su gotovo nemogući za život za skoro tri milijarde ljudi, piše Financial Times. Naime, od devet milijardi ljudi,

koliko bi prema trenutačnim projekcijama trebalo živjeti na Zemlji u 2070. godini, čak tri milijarde mogle bi biti izložene temperaturama kakve su danas u rangu onih koje vladaju u najtoplijim dijelovima Sahare, navodi se u istraživanju kineskih, američkih i europskih znanstvenika.

Manje snježnih padalina također znači manje snijega koji se nakuplja u snježni pokrivač – duboki, postojani snježni pokrivač koji se nakuplja tijekom zime. On je ključan za zalihe vode jer djeluje poput prirodnoga rezervoara, skladišti vodu kao snijeg tijekom kišnih razdoblja i zatim je ispušta u obliku otopljenoga snijega kada je do vode teže doći, tvrde znanstvenici. Najnovije studije pokazuju da je klimatska kriza uzrokovana ljudskim djelovanjem smanjila snježni pokrivač u velikom dijelu sjeverne hemisfere u posljednjih 40 godina, što prijeti ključnim izvorima vode za milijune ljudi, navodi CNN.

Pripremila **Jelena Ljubić**

Lovačka kuhinja

Zec sa suhim šljivama i slaninom

Sastojci

- 40 komada mesa mekanijeg
- 40 komada slanine u trakama
- 2 jušne žlice svinjske masti
- 2 češnja bijeloga luka
- vezica peršina
- ½ litre crnoga vina
- papar, sol, vegeta
- čačkalice
- 40 komada suhих šljiva bez košpice

Priprema

Mekanije meso isprati u hladnoj vodi te posušiti kuhinjskim papirom. Izrezati ga na komadiće, dodati začine, crno vino, suhe šljive. Sve zajedno staviti u dublju posudu zajedno s narezanim bijelim lukom i peršinovim lišćem. Tako pripremljeno ostaviti da stoji u hladnjaku najmanje dva sata. Na ravnu površinu rasporediti trake slanine. Na svaku staviti komadić mesa i suhu šljivu. Dobro bi bilo da trakice budu šire i duže. Saviti u rolicu i zapeti čačkalicu. U dubljoj tepsiji istopiti mast, dodati rollice te ih zaliti tekućinom iz marinade. Peći oko pola sata na 180 stupnjeva. Možete napraviti pire-krumpir kao prilog. Kapljica dobroga crnoga vina upotpunit će ugođaj ovoga ručka.

Rikola

Rikola ili rikula zelena je zeljasta biljka iz porodice kupusnjača. Niskokalorična namirnica bogata vitaminima skupine K, A i C. Listovi su zeleni, dugi i ricasti. Okus joj je blago papren. Dobro je konzumirati rikolu za osobe s visokim krvnim tlakom, niskim udjelom kalcija u organizmu, te za prevenciju karcinoma. Preporučuje se sportašima jer sadrži velik udio nitrata i nutrijenata, a oni poboljšavaju izdržljivost organizma. Najčešće se konzumira kao salata uz dodatak ulja, soli i octa. Naravno dobro je za začim koristiti maslinovo ulje. Možete je dodati u kuhanu tjesteninu. Nakon pečenja pizzu posuti listićima rikole. Također kod prirodnih cijedenih sokova dodati i listiće rikole. Kod različitih sendviča posebno se stapa sa sirom. Nakon svih pozitivnih strana ima i ona da se može pretjerati u jelu. Može izazvati nadutost i grčeve u stomaku. Uzgaja se na mediteranskoj klimi. U hladnijim krajevima mora se zaštititi folijom. Biljka koja voli dosta sunca i vlažno tlo. Veliki neprijatelj su joj sitne lisne uši i buvač, ali i tu ima prirodna zaštita. Zemlju treba posuti pepelom i dobro navlažiti, tako da će ostati zaštićena od kemikalija. A vi ćete u svoj organizam unijeti zdravu namirnicu.

1								8
8								7
		9	2					
				5		8		
					8	3		9
7	6				1			2
					9	2		4
5				1				
				3	6	7		5

1		5	2	9				4
						2		
	4	2			3			1
6		9	3	4		8		
5	8			6			4	3
		4		1	9	5		6
9			5			4	2	
		8		2	6	1		9

Popuni prazna polja brojevima od 1 do 9. Svaki se broj smije pojaviti samo jednom u svakom retku, stupcu i odjeljku od 3x3.

Pucanje od smijeha

NA JVEĆI LAŽOV NA SVIJETU

U šumi lovac sretne osobu koja ga upita:

- Ulovi li se išta?
- Ulovi, ulovi – odgovori lovac.
- Da se predstavim, ja sam lovočuvar. Ovdje je zabranjen lov.
- Da se i ja predstavim, ja sam najveći lažov na svijetu – „predstavi“ se i lovac.

PRELAZI U REAL MADRID

Lovac se požali prijatelju:

- Ostao sam bez love. Moja žena kupila neku jaknu za PR(IJ)ELAZNO razdoblje. Koštala je k'o da PRELAZI u Real Madrid!

DVA SATA

Lovačka večer oteгла se dugo u noć. Jedan lovac vratio se doma tek u zoru, a supruga ga upita:

- Znaš li ti koliko ima sati?
- Znam, dva sata.
- Kakva dva sata, dat ću ti ja dva sata?!
- Jedan sat je u hodniku, a drugi je u kuhinji – pojasni joj lovac.

KAO PROMETNI POLICAJAC

Razgovaraju dva lovca:

- Moja žena je kao prometni policajac.
- Kako kao prometni policajac?
- Izruži me, uzme mi fino lovnu i još ispadnem kriv!

BRAVO!

Lovac se požali ekipi za šankom:

- Meni moji doma kažu BRAVO samo onda kad nešto pokvarim ili prospem!

LOVAC SLADOKUSAC

Lovac sladokusac, „eleganтно popunjen“, reče kolegama:

- Uopće mi ne ide ova ljubav na daljinu, morat ću hladnjak prenijeti u spavaću sobu!

NE KOPČA

Lovac se obrati kolegi:

- Odličan vam je pas.
- Je, ali neke stvari ne kopča. Noćas je toliko glasno lajao da nismo primijetili lopova!

MAĐARSKI OVČARSKI PSI	MAĐARSKI OVČARSKI PAS (RASA), (NA SLICI)	TRPAK; SUROV, GRUB	ONAJ KOJI USKLAĐUJE, USMJERAVA; VODITELJ	SARAJEVSKO NASELJE (ILIDŽA)	NINO RASPUDIĆ	PRODUKT GORENJA	PRIKLICNO JAKO	UČENIK KOJI PAZI NA RED U REZREDU	SKOK S OKRETOM PREKO GLAVE U ZRAKU	SIN (UMILJATO)	OPĆINSKO PODRUČJE (VOJVODINA)	RIMSKI: 51	AUTOR: MARIOFIL SOLDO „TAKSA“	RIMSKI CAR (63. - 14.) (AUGUST)
MAĐARSKI OVČARSKI PAS (PASMINA)	▶								GRUDA TVRDOGA JELA (REG.)					
UPORABITI (... HRANU)													KALU	
													RAŠČLAMBA	
RIJEKE, JEZERA, POTOCI, MORA, ...					MAJKA BOŽJA; GOSPA							ASTAT		
					OVDJE							POVIK U KOLU, UJUJU		
TAMNICA, ZATVOR, HAPS						HRV. GLUMICA BABAN („DAR MAR“)								
						„TONA“								
„ERO ... ONOGA SVIJETA“		„RABAT“		DAN U TJEDNU							JAVLANJE, GLAS			
		MADARSKA PASMINA PSA		SASUŠAK							MADARSKA PASMINA			
CRVENI POLJSKI CVIJET	▶													
TALJANSKA METROPOLA										MAĐARSKI PASTIRSKI PAS (PASMINA)	▶			
DIO PUTA; ETAPA										UNUTRA, UNUTAR		ILUJA JANJIĆ		
												„UDRUGA VINARA“		
OBOŽAVANA OSOBA										ZAŠTITNICA UMJETNOSTI (GRČKA MITOLOGIJA)				
HRV. KNJIŽEVNIK GAVRAN („KLARA“)										NOGOMETAŠ „HAJDUKA“ RAKITIĆ				

Pridružite
se **Viberu**
Brza pošta
📞 **1323**

Skeniraj QR code
Pošalji OK!

KALENDAR LOVIDBE

STUDENI

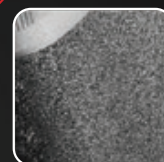
Jelen, košuta i tele, jelen lopatar, košuta i tele jelena lopatara, srna i lane, divokoza, muflon, muflonka i janje, vepar, nazime, krmača i prase, medvjed, vuk, vučica i mladi, jazavac, mačka divlja, kuna bjelica, kuna zlatica, zec, puh veliki, lisica, čagalj, tvor, fazan – gnjetao, jarebica kamenjarka, jarebica poljska – trčka skvržulja, prepelica, šljuka šumska, bekasina, golubovi, grlica, guske divlje, patke divlje, liska crna

PROSINAC

Jelen, košuta i tele, jelen lopatar, košuta i tele jelena lopatara, srna i lane, divokoza, muflon, muflonka i janje, vepar, nazime, krmača i prase, medvjed, vuk, vučica i mladi, mačka divlja, kuna bjelica, kuna zlatica, zec, lisica, čagalj, tvor, fazan – gnjetao, jarebica kamenjarka, jarebica poljska – trčka skvržulja, prepelica, šljuka šumska, bekasina, golubovi, grlica, guske divlje, patke divlje, liska crna

LOVCI, OPREZ! ORUŽJE UBIJA!

HS Produkt
EXPECT THE BEST

HS H11 PRO

Duljina cijevi	94 mm
Duljina (ukupna)	167,5 mm
Širina	27 mm
Visina (15.)	125,5 mm
Težina praznog spremnika (15.)	73 g
Masa pištolja bez spremnika	515 g
Kapacitet spremnika	15 rd

1.400,00 KM

HS ECHELON

Duljina cijevi	114 mm
Duljina (ukupna)	190 mm
Širina	33 mm
Visina	142 mm
Težina	751 g
Stražnji nišan (U-urez)	3,9 mm
Prednji nišan (Nagnut, s umetkom)	3,6 mm
Kapacitet spremnika	17 rd

1.600,00 KM